

Ozi-oma, Matiyu Deru

Ochochoroche Jizosu Kéreshi (Luk 3:23-38)

¹ Owa-a bu eri Jizosu Kéreshi, Nwa Dévidi, oshilokpa Ébirihamu. ² Ébirihamu bu nna Áyizaku; Áyizaku buru nna Jiékoṗu; Jiékoṗu buru nna Jiuda yee unwunna iya. ³ Jiuda bu nna Pérezu yee Zera. Ne, nwuru ephenebo ono bu Tama. Pérezu buru nna Hézeronu; Hézeronu buru nna Arámu. ⁴ Arámu bu nna Amínadabu; Amínadabu buru nna Náshonu; Náshonu buru nna Sálumonu. ⁵ Sálumonu bu nna Bówazu. Ne Bówazu bu Réhabu. Bówazu buru nna Óḅedu. Onye bu ne iya bu Rutu. Óḅedu buru nna Jiesi; ⁶ Jiesi bu nna onye eze ichée ono, bu Dévidi.

Tobudu iya bu; Dévidi bukwannuru nna Sólomonu. Onye bu ne Sólomonu bu nwanyị ono, shi buru nyee Uráya ono. ⁷ Sólomonu bu nna Rehobówamu; Rehobówamu buru nna Abáyijia; Abáyijia buru nna Asa. ⁸ Asa bu nna Jiehoshafatu; Jiehoshafatu buru nna Jióramu; Jióramu buru nna Uzáya. ⁹ Uzáya bu nna Jiótamu; Jiótamu buru nna Éhazu; Éhazu buru nna Hezekáya. ¹⁰ Hezekáya bu nna Manáse; Manáse buru nna Émoṣu; Émoṣu buru nna Jiosáya. ¹¹ Jiosáya bu nna Jiékonáya; waa

unwune iya; teke ono bu teke a kpukoru ndu Ízurelu laa alì Bábìlonu.

¹² Tòbudu iya bu; a kpukochaepo ndu Ízurelu laa alì Bábìlonu: Jìèkonáya buru nna Shiyálutiyèlu; Shiyálutiyèlu buru nna Zerúbabelu. ¹³ Zerúbabelu bu nna Abíyudu, bu iya bu nna Eláyekimu; Eláyekimu buru nna Azò.

¹⁴ Azò bu nna Zédòku; Zédòku buru nna Ákìmu; Ákìmu buru nna Éliyudu. ¹⁵ Éliyudu bu nna Eliyéza; Eliyéza buru nna Mátanu; Mátanu buru nna Jíèkòpu. ¹⁶ Jíèkòpu bu nna Jíóşefu, bu ji Meri. Meri bu iya bu ne Jizòsu, bu onye eeku Kéreshi.

¹⁷ Oo ya bu l'ògbo, dukpoo adudu e -shi lè teke kè Èbirihamu jeye lè Dévidi bu ògbo iri l'èno. E -shi l'ògbo kè Dévidi jeye lè teke a kpukoru ndu Ízurelu laa alì Bábìlonu du ògbo iri l'èno; e -shikwanu lè teke ono, a kpukoru phè laa alì Bábìlonu ono jasù l'ògbo kè Kéreshi obu bukwarupho ògbo iri l'èno.

Anwunwu Jizòsu

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Waa g'e gude nwua Jizòsu Kéreshi baa: Jíóşefu jeru l'èka Meri, bu ne Jizòsu jebua. Ophu o toko dutakwanu iya; k'òphu yèe ya kwajèwaru. A bya l'amaru; Meri obu duwanu ime. O buru Unme-du-Nsò bè ime ono shi l'èka.

¹⁹ Ji iya, bu Jíóşefu bu onye pfulèrekoto. O nõdu emekwanu gè ya te eme Meri iphe-iphèrè l'edzudzu-òha. O chòkashiahaa gè ya e-shi jìka alù Meri g'a ta ma. ²⁰ O gudekwadu iya arìri; ojozi-imigwe, shi l'èka Nnajiuphu byapfuta iya

lẹ nrwọ bya asu iya: “Jiósẹfu; Nwa Dévidi; gẹ ndzụ eduta Meri je aluru ta agushi ngu. Nwata ono, ọ dụ ime iya ono bukwa Unme-dụ-Nsọ bẹ o shi l'ẹka tsuta iya. ²¹ E -mechaa bẹ ọo-nwụ nwa-nwoke. Iphe, ii-gụ iya bụ Jizọsu. Noo kele ọo-dzọta ndu nkiya l'ẹka iphe-ẹji, ẹphe meshiru.”

²² Iphemiphe ono mee ọ vụa; mbụ iphe, Nnajiuphu shi l'ọnu onye mpfuchiru iya pfua, bụ iya bụ iphe ono, e pfuru sụ: ²³ “Huma lẹ nwamgboko, yẹ nwoke teke akwaswee a-tsuta ime nwua nwa nwoke; iphe, aa-gụ iya bụ ‘Imanelu’, bụ iya bụ ‘Chileke nọ swiru anyi’.”

²⁴ Jiósẹfu tehuẹpho lẹ mgbenya ono bya emee g'ojosi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiuphu sụru g'o mee. O je edulata Meri teke ono bya aluahaa. ²⁵ Ọphu yẹ ya akwajeduru jasụ o zeda nwua nwa nwoke ono. Jiósẹfu woru iya gụ Jizọsu.

2

Ndu mmamiphe, shi l'uzo ẹnyanwu-awawa

¹ Tọbudu iya bụ; ọ bụru teke Herodu shi bụru eze bẹ a nwuru Jizọsu lẹ mkpukpu Bẹtulehemu. Mkpukpu ono nọ l'alị Juidiya. A nwuchae ya phọ; ndu mmamiphe, shi l'uzo ẹnyanwu-awawa byatashia Jierúsalem. Ẹphe rwua bya akpakashiahaa ishi asuje: ² “?Denu nwata ọbu, a nwuru-a, bụ Eze ndu Jiu-a? Anyi humaru kpokpode iya l'uzo ẹnyanwu-awawa. Anyi byatashia g'anyi baaru iya ẹja.”

³ Tọbudu iya bụ; eze, bụ Herodu numaepho iphe ono, ẹphe pfuru ono; ẹhu gbangahụ yẹ

ndu Jierúsalemu l'ophu. ⁴ Ọ bya ekukọo ndu-ishi uke Chileke mgburugburu mę ndu ezije ekemu ọha. Ẹphe bya edzugbua. Ọ jiahaa phe ẹka a-anwụkpoo Kéreshi ọbu.

⁵ Ẹphe sụ iya: “Ẹka aa-nwụ iya bukwa ọ Bẹtulehemu, nọ ọ Jiudiya. Noo kele onye mpfuchiru Chileke deru iya l'ẹkwo sụ:

⁶ “Gube Bẹtulehemu,
nọ l'alì Jiudiya;

Ọ tọ dudu g'e meru,
ọ bukwa du gubedua
be ẹnya kachaa
alwalwa l'iphe,
bụ mkpukpu,
nweru ẹnya l'alì
Jiudiya.

Ọo l'ime ngu be onye-ishi
e-shi lufuta,
bụ iya bụ onye-ishi,
a-nọdu eleta ndibe
mu ẹnya;
mbụ ndibe mu,
bụ Ízurelu.

⁷ “Tọbudu iya bụ; Herọdu bya ekua ndu mmamiphe ono, shi l'uzo ẹnyanwu-awawa ono ọ mpya bya akpafuta phe ishi ẹgube teke kpokpode ono lufutakpooru gededede. Ẹphe kọchaaru iya ya; ⁸ ọ bya ezia phe sụ g'ẹphe jeshia Bẹtulehemu ọbu. Sụ phe: Unu je atokpoephe ẹhu chọ nwata ọbu. Unu -huma ya pho; unu alwa azu bya akaru mu; k'ọphu mu e-jekwapho je abaarụ iya ẹja.”

⁹ Noo ya; ẹphe n̄mabebekpoep̄ho ozi ono, eze ziru p̄hẹ ono; ọ b̄uru p̄hẹ at̄ugbu. Ẹphe l̄ufutaep̄ho; ḡube kpokpode ono, ẹphe h̄umahawaruro l'uzo ẹnyanwu awawa p̄họ waf̄utakwa ọzo bya evutakwaru p̄hẹ p̄họ ọzo. O jekp̄oep̄ho gbiriri jas̄u o jerwua ẹka nwata ono n̄o. O keshiru l'ẹka ono kelerup̄ho j̄ingu j̄ingu l'imeli. ¹⁰ Ẹphe h̄umaep̄ho kpokpode ono; ẹhu t̄soo p̄hẹ nt̄umatu. Ẹphe wata ete ẹswa. ¹¹ Ẹphe bya abah̄u l'ime ọlo ono; bya ah̄uma nwata ono yẹle Meri, b̄u ne iya. Ẹphe bya egbushi ikpere l'ali; baar̄u nwata ono ẹja; bya ekpuhaa ẹda, ẹphe yeru ẹku p̄hẹ bya emeeru nwata ono iphe-oma. Ip̄he, ẹphe n̄uru iya b̄u; mkp̄ola-ododo waa ụnw̄u furankis̄ensu; waa ụnw̄u m̄eru.

¹² E mechaa; Chileke byapfuta p̄hẹ lẹ nrw̄o s̄u g'ẹphe ba alaphuẹkwa az̄u l'ibe Her̄odu. Ẹphe kwe hm; t̄ugbua shia ọzo; ọ b̄uru p̄hẹ ala al̄i p̄hẹ.

Jiósẹfu p̄hẹ ala al̄i Ijiputu

¹³ T̄obudu iya b̄u; ndu mmamip̄he ono t̄ugbuep̄ho; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiup̄hu byapfuta Jiósẹfu lẹ nrw̄o bya as̄u iya: “Jiósẹfu; gb̄eshi duta nwata ono yẹle ne iya gbaru lashīa Ijiputu je eburu l'ẹka ono jas̄u teke mu e-z̄i unu g'unu lwatashīa. Lẹ Her̄odu e-mechakwaa ch̄oo nwata ono l'ẹnya mee ḡe ya megbua ya.”

¹⁴ O rwua l'ẹnyashi iya ọzo; Jiósẹfu gb̄eshi duta nwata ono yẹle ne iya; ọ b̄uru p̄hẹ ala Ijiputu. ¹⁵ Ọ b̄uru l'ẹka ono b̄e ẹphe n̄oru jas̄u Her̄odu nw̄uhu.

Ọ bụru iya bụ iphe ono, onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru ono je avụ. L'ọ sụru: “Ọo l'alì Ijiputu bẹ mu jeru je ekua nwa mu nwoke ono.”

Egbushi unwegirima-nshì
lẹ Bẹtulehemu

¹⁶ Tọbudu iya bụ; a nọnyaepfo; Herọdu maru lẹ ndu mmamiphe ono bẹ bụ edeha bẹ ephe deharu iya. Ọ vọru ọku wụa ẹhu. Ọ woru ekemu tụa. E je egbushikọta iphe, bụkpoo unwegirima unwoke, a nwuru l'alì Bẹtulehemu l'ophu mẹ ndu a nwuru lẹ mkpukpu ọzo, nọpheru pẹ mgburugburu. E shi lẹ ndu ophu, a nwuru k'òphúú gbushia pẹ je akpaa lẹ ndu ophu nọwaru apha labọ. Iphe, o gude mee ya nno bụ ajiji phọ, ọ jiru ndu mmamiphe phọ; ephe kọoru iya teke kpokpode ono beberu futa phọ.

¹⁷ Ọ bụru ẹgube ono bụ g'o shiru vụa mbụ iphe ono, Jieremaya bụ onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru sụ:

¹⁸ “A nọmaru ọzu-ẹkwa lẹ
 Rama;
 mbụ ẹkwa anwuhu mẹ oke
 nggumaphu;
 Ọ bụru Rechiẹlu l'ara ẹkwa
 unwu iya;
 ophu o kwedu g'e gbobuta
 iya egbobuta;
 opfu l'unwu iya bvụeberu.*”

Alwalwa, Jiófufu pẹ

* **2:18** 2:18 Gụnaa Jier 31:15.

19 Noo ya; Herodu nwuhuepho; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu byapfuta Jiósefu lẹ nrwọ lẹ Ijiputu; bya asu iya: 20 “Jiósẹfu; gbẹshi duru nwata ono yẹle ne iya lashia ali Ízurelu; lẹ ndu shi achọ ishi nwata ono bẹ nwushihuakwarunu.” 21 O gbẹshi duta nwata ono yẹle ne iya o buru pẹ ala ali Ízurelu.

22 Tọbudu iya bu; Jiósẹfu numaepho lẹ nwatibe Herodu, bu Akileyosu bẹ bu eze ndu Jiudiya l'ozori nna iya, bu Herodu; ndzu eje eburu l'eka ono gahaa ya. A bya anmabaaru iya okwa ozo lẹ nrwọ. O buru iphe ono, meru g'o gude o tugbua; o buru iya ala Gálili. 23 O rwua je eburu lẹ mkpukpu, eekuje Nazaretu. E shi egube ono; iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuhawaru va. L'ephe pfuru su: “Ee-ku iya Nwophu Nazaretu.”

3

*Ozi Jiṅnu, onye emeje bapuzizimu
eezi l'echiegu*

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jiṅ 1:19-28)

1 O buru teke ono bẹ Jiṅnu ophu emeje bapuzizimu byaru bya anodu l'echiegu Jiudiya bya awata epfu opfu Chileke su: 2 “G'izimanu iphe-iji unu lwa unu azu g'unu ghaa umere lwapfuta Chileke lẹ Chileke abyaakwa egoshi lẹ ya bu eze.” 3 O kwa Jiṅnu bu onye ono, Azaya, onye mpfuchiru Chileke pfuru opfu iya su:

“O duru onye ara iya arara

l'echiegu su:

'Unu meziaru Nnajiuphu uzo.

Unu mee gbororo iya g'o

dugbaa nhamunha.' ”

⁴ Noo ya; uwe, Jiṅonu eyeje l'ehu bu uwe, e meru l'éjì ìnya-kamèlu; l'o gude akpo-anu tubuta iya l'upfu. O buru igube yele manu-enu abujeru nri iya. ⁵ Toḅudu iya bu; ndu Jierusalemu l'ophu; me ndu Jiudiya; me ndu bu le mgboru Jiḳdanu mgburugburu tuko zefutakota wu-pfutashia ya. ⁶ Ephe nodu akoshi iphe-eji, ephe meshiru; o nodu emejgbaa phe baputizimu l'enyimu Jiḳdanu.

⁷ Toḅudu iya bu; o humaepho ikpoto ndu Fárisii waa ndu Sadiusii, awu abya g'e mee phe baputizimu; o su phe: “Unube unwu, ejo agwo nwushiru-a. ?Bu onye karu unu g'unu gbalaaru oke-ehu-eghu ono, Chileke atukoshi unu mboku, oo-nma mgboko ikpe ono? ⁸ Unu mia amimi g'oshi-omi. Mebyi, unu aa-mi bu eme umere, goshiru l'izimanu iphe-eji unu lwawaru unu azu; unu lwapfutawaa Chileke. ⁹ Unu ta arikwa k'asu: ‘?O kwa le Ebirihamu buwanu onye-iche anyi phe.’ Unu ta amakwa l'o -beta g'o to du be Chileke a-du ike meshia mkpuma-a g'o nwushia unwu, aburu unwu Ebirihamu. ¹⁰ Mbule nta-a be a dabekwaru ogbunku l'ogbarabvu iphe, bukpooshi. Oshi ophu amiduru mebyi, du ree; l'ee-gbutsua ya chie l'oku. ¹¹ Mbueda bukwa mini be mu egudeje eme unu baputizimu gude goshi l'izimanu lwaru unu azu l'iphe-eji, unu meshiru; unu lwapfutawaa Chileke. Obenu l'onye ophu abyanu be ka mu l'ishi ka mu l'okpa. Onye mu ta adukpodanu iphe, mu bu ke ge mu vuru

akpọkpa iya tso iya. Onye k'ono l'e-gude Unmedu-Nsọ waa ọku mee unu baputizimu. ¹² O gudewaa ajakpa, oo-gude phushia ẹswa lẹ balị; vuta ọphu bụ balị vuba l'ulo iya; kpota ẹswa iya kporu ye l'ọku, ata nyihudu anyihu."

*Jionu eme Jizosu baputizimu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Tọbudu iya bụ; Jizosu shi lẹ Gálili byatashia Jiódanu gẹ Jionu mee ya baputizimu. ¹⁴ Jionu meahaa g'ọ jịka sụ iya: "Ọ chia mbedua bẹ gbaru kẹ gẹ mu byachia g'i mee mu baputizimu; ị gbẹchia abyapfutachia mu."

¹⁵ Ole Jizosu sụru iya: "Haarọ g'e mee ya rọ ẹgube ono nta; kẹle ono g'anyi e-shi meebekota iphemiphe, bụ iphe, pfuru-oto."

Tọbudu iya bụ; Jionu kwetanu. ¹⁶ Emeghe, eemeghe Jizosu baputizimu ono; o shiẹpho lẹ mini ono rwufutashia; igwe bukahaẹpho ẹbo gheru ọnu. O hụma Unme Chileke g'ọ dụẹpho gẹ ndo pheẹpho phaa phezeta bya anọdu iya l'ẹhu.

¹⁷ Noo ya; a numa olu-opfu, shi l'imigwe ono sụ: "Ọwa-a bụ Nwa mu nwoke, mu yeru obu. O jiru mu ẹpho."

4

*Ama, Obutuswe aahụ Jizosu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Tọbudu iya bụ; Unme Chileke bya eduta Jizosu duba l'echiẹgu gẹ Obutuswe hụa ya ama.

² O rwua ẹka ono je anọ ụkporo abalị labọ; eswe l'enyashi; swikota ẹgu. E mechaa; ẹgu guahaa ya. ³ Nwandale byapfuta iya bya asụ iya:

“Ọ -buru l’i bu Nwa Chileke; sūnu gẹ mkpuma-a ghoshia nri!”

⁴ Jizosu sukwanu iya: “Ekwo-opfu Chileke sukwaru: ‘Ọ tọ bụdu nri kpurumu bẹ amadu e-gude nọdu ndzụ. Ọ kwa iphe, bukpoopfu, shi Chileke l’onu.’ ”

⁵ Tọbudu iya bụ; Obutuswe ono bya eduta iya duru bahu lẹ mkpukpu ono, dū nsọ ono, bya eworu iya dobe l’eka kachaa l’eli l’eze-ulo Chileke ⁶ bya asu iya: “Ọ -buru l’i bu Nwa Chileke; shinu l’eli eka-a dafu daa l’ali; l’ekwo-opfu Chileke sukwaru:

“Chileke a-karu-a
unwu-ojozi-imigwe iya
g’ephe leta ngu enya.
‘Ephe e-gude eka pata ngu
apata;
a nonyaa i kpoo okpa
lẹ mkpuma.’ ”

⁷ Jizosu sukwanu iya: “Obenu l’e dekwaru iya pho l’ekwo-opfu Chileke su: ‘Ta ahukwa Nnajiuphu, bu Chileke ngu ama.’ ”

⁸ Noo ya; Obutuswe ono bya edutakwapho Jizosu ozo bya eje enyihu eze ubvu, haepho ephekerephe ephekerephe gẹ gunu; je egoshikota iya ali-eze ndiphe mgburugburu me iphe, du ree, no iya nu. ⁹ Bya asu iya: “Iphemiphe ono g’o ha bẹ mu a-nukota ngu me i -dakpowa l’ali; baaru mu eja.”

¹⁰ Tọbudu iya bụ; Jizosu kweepho doo bya asu iya: “Gbeshi l’eka ono Nsetanu; l’ekwo-opfu Chileke sukwaru: ‘Oo Nnajiuphu, bu Chileke

ngu bu onye ii-baru eja; teme o buru iya kpurumu bu onye ii-nodu ejeru ozi.' ”

¹¹ Tɔbudu iya bu; Obutuswe ono paru iya haa; unwu-ojozi-imigwe bya ejeahaaru iya ozi.

*Jizosu ezi Opfu Chileke le Galili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² O be teke Jizosu numaru l'a tɔwaru Jiɔnu mkporo; o gbeshi jeshia Galili. ¹³ O gbeshi le Nazaretu lashia Kapaniyomu je eburu. Mkpukpu ono no l'aguga eze-enyimu Genesaretu; mbu l'ali Zebulun me Nafutali.

¹⁴ Noo ya bu iphe ono, Azaya onye mpfuchiru Chileke pfuru ono je a-vukota, sɔru:

¹⁵ “Gube ali Zebulun me ali
Nafutali,
no l'ibiya k'eze-enyimu
ono;
l'azu Jiɔdanu azu iya
ophuu.

Gube Galili ke ndu abudu
ndu Jiu!

¹⁶ Ndu ono, no l'ime ochii
humaakwaru iphoro,
paru aka.

Ndu k'ono, bu l'ali ono,
gbakotaru tsukiribaa
ono be iphoro
nwaakwaru ke
phorokotokongu.”

¹⁷ Noo ya; o buru teke ono be Jizosu shiepho wata asa ozi-oma, shi l'aka Chileke asasa su: “G'izimanu lwa unu azu; unu ghaa umere

byapfuta Chileke lẹ Chileke abyaakwaa egoshi l'ọo ya bụ eze!"

*Ndu mbụ, wataru etso Jizọsu
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

¹⁸ O be ọ́ ọ́ Jizọsu tsoru ọ́gbú ọ́gbú eze-enyimu, nọ lẹ Gálili; ọ́ hụma unwune labọ, bụ ndu ịkokoro. Onye lanu bẹ ẹpha iya bụ Sayimonu, onye eekuje Pyita. Nwune iya ọ́phuu bẹ ẹpha iya bụ Anduru. O hụma phẹ ẹka ẹphe agha ụgbu l'eze-enyimu. ¹⁹ Tọbudu iya bụ; ọ́ sụ phẹ: "Unu bya etsoru mu ọ́ mu emee unu ndu a-nọdu esekutaje nemadzụ g'eesetaje ẹma-a." ²⁰ Epfufu, oopfu iya; ẹphe gwọbe ụgbu phẹ; tsoahaa ya.

²¹ Jizọsu byakwa eshi l'ẹka ono jeriberu nwan-shii; ọ́ hụmakwa unwune labọ ọ́zo, bụ Jiemusu, bụ nwa Zebedi; yẹle Jionu nwune iya l'ẹka ẹphe lẹ nna phẹ, bụ Zebedi nọ l'ime ụgbọ; emezi ụgbu phẹ emezi. O kua phẹ. ²² Ekuku, ooku phẹ; ẹphe haa ụgbọ ono yẹe nna phẹ tughua je etsoru iya.

*Jizọsu ezi iphe; bya eme ndu
iphe eme g'ẹphe wekọrohu
(Luk 6:17-19)*

²³ Tọbudu iya bụ; Jizọsu jedzuru ẹkameka lẹ Gálili; ezi opfu Chileke l'iphe, bukpuo ụlondzuko ndu Jiu; bya epfukwaphọ opfu Chileke sụ phẹ lẹ Chileke abyawaa egoshi lẹ ya bụ eze; bya emee g'iphe, bukpuo ndu ẹhu eme mekpoo ndu iphe-ememe mmanu emegbaa wekọrohukota; obeta ọ́ buru ẹgube iphe-ememe du ịdu-agma. ²⁴ Ẹpha Jizọsu ngakọta Siriya mgburugburu. Ẹphe nọdu apatagbaaru iya ndu iphe eme; me

ndu iphe, bukpo ehu, du iche iche eme; me ndu iphe eme ehuka shii; me ndu obvu eme; me ndu ndapfu; me ndu ndanwu danwuru ibe-ehu lanu. Noo ya; Jizosu mekota phe; ephe wekorohuchaa. ²⁵ Ikpoto nemadzu shi le Galili tsoru iya; me ndu shi le Mkpukpu-iri me Jierusalemu; me ndu Jiudiya; me ndu shi azu enyimu Jiodanu. Ephe tuko wuru gidigidi tsoru iya.

5

Jizosu epfu opfu Chileke l'eli ubvu

¹ Jizosu bya ahuma ikpoto oha ono bya enyihu eli ubvu je anodu ano. Ndu etsoje iya nu wupfuta iya. ² O wata phe ezi iphe su phe:

Ehu-utso (Luk 6:20-23)

- ³ "Ehu-utso be a goru nu ndu
wozataru onwophe ali
l'iphu Chileke;
kele aka Chileke bu eze bu
nkephe!
- ⁴ Ehu-utso be a goru nu ndu
aphu byaru;
Kele Chileke e-mechakwaa
dua phe obu!
- ⁵ Ehu-utso be a goru nu ndu
du agu;
kele oo phe l'e-mechaa
nweru mgboko.
- ⁶ Ehu-utso be a goru nu ndu

ono, apfubekoto aguje
 g'egu nri me egu mini ono;
 kele Chileke e-mechaa
 mee g'epho ji phe!

⁷ Ehu-utso be a goru nu ndu
 nweru obu-imemini;
 kele Chileke a-phukwaru
 phe pho obu-imemini!

⁸ Ehu-utso be a goru nu ndu obu
 guru iphoro;
 kele ephe e-mechaa huma
 Chileke!

⁹ Ehu-utso be a goru nu ndu eme
 ge nchi du do;
 kele oo phe be ee-ku unwu
 ke Chileke!

¹⁰ Ehu-utso be a goru nu ndu
 aakpa eh;
 l'opfu l'ephe eme iphe,
 du Chileke ree;
 kele aka Chileke bu eze
 bu nkephe!

¹¹ "Ehu-utso be a goru nu unu teke ndiphe
 nodu ako unu onu; akpa unu eh; adzokota
 ejo aka, adudu k'anuma ekpu unu opfu l'unu
 kweru nkemu. ¹² G'ehu tsoje unu utso; unu teje
 eswa; kele obunggo unu paru aka l'imigwe. O
 bukwapfo g'ephe akpa unu eh ono bu g'ephe
 kpakwaru iya pho ndu mpfuchiru Chileke, vu
 unu uzo."

Unu yee iphoro
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ “Oo unubedua bu unú ke mgboko; ole teke unú tso-buhuru unú-unú; ?denú g'ii-shi mebak-wadaa ya g'ò tso unú-unú ozo? O to duhekwa iphe ozo, o dukwadu ree ememe; gbahaa g'e woru iya wushia ge nemadzu zopyashia ya l'okpa.

¹⁴ “Oo unubedua bu iphóro ke mgboko. Mkpukpu, degeru l'elikota úbvú be e te domikotajekwa edomi. ¹⁵ Ophu aanwujeduru oku ye l'oroku kpube iya iphe. Eka eedobeje iya bu l'iphe, eedobeje oroku; k'ophu onyemonye, no l'ulo obu a-huma iphóro iya. ¹⁶ Oo ya bu; g'iphóro unu ngakotakwa l'eka ndiphe no; k'ophu ephe a-huma iphe, du ree, unu emekota gude iya jaa Nna unu, bu l'imigwe ajaja.”

Jizosu ezi k'ekemu

¹⁷ “Unu ta arikwa l'iphe, mu byaru bu ge mu gbukaa ekemu Mosisu; ozoo iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuru. Mu ta abyakwaru iya egbuka. Mu byakwaru ge mu mee g'ò vukota g'e pfuru iya. ¹⁸ Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; igwe a-bvukwa ali abvu; obenu l'akpuru opfu lanu ozoo iphe, a tsoru kpogwu, shi l'ekemu ta abyakwa erebuhu ire jasú teke iphemiphe ono a-vukota. ¹⁹ Oo ya bu l'onye mebyikwanuru ekemu Chileke m'obeta o buru ophu kachakpo alwa ali; bya ezi ndu ozo g'ephe mekwapho egube ono; oo onye ono a-kachakpo alwa ali l'eka Chileke bu eze. Obenu l'onye eme ekemu ono; bya ezi ndu ozo g'ephe mekwa iya pho; onye ono a-buru onye ha shii l'eka Chileke bu eze. ²⁰ Iphe, mu epfu bu le teke unu akadu

ndu ezije ekemu; waa ndu Fárísii eme iphe, ðu Chileke ree bẹ unu ta abyakwa abahụ l'ẹka Chileke bụ eze.”

Oke-ẹhu-eghu Chileke

²¹ “Unu numahawaru ọ ọ ndu kẹ teke ndiche bẹ a sūru: ‘Te egbukwa ọchi.* Onye gburu ọchi bẹ a-kpụjekwaru jee l'iphu ndu-ikpe.’ ²² Obenu ọ ọ mbeɖua epfuru unu nta-a sū l'onye etso nwune iya opfu l'ẹbe aɖu iphe, o meru iya; onye ono bẹ a-kpụkwaru bya l'iphu onye-ikpe. Mbụ l'iphe, bụkpoo onye kọru nwune iya ọnu bẹ a-kpụjekwaru bya l'iphu ọgbo-ikpe. Iphe, bụkpoo onye gude ọnu iya sū nwune iya: ‘Gube onye-eswe-a’; onye ono a-lakwa l'ọku-alị-maa. ²³ Ọo ya bụ ọ ọ-a; teke ọ bụ l'ị nọ l'iphu ọru-ngweja Chileke; ị -bya anụ Chileke iphe; ị nọdu l'ẹka ono nyata l'ọ ɖuru opfu, ɖuru gẹe nwune ngu; ²⁴ parụ iphe ono, ị byaru anunu ono haa l'iphu ẹka ono vuru ọzo tųgbua jeadaa gẹ gu ọ ọ nwune ngu ono doshiadaa; e -mechaa l'ị byawarọ anụ Chileke iphe, ịinu iya.

²⁵ “Teke onye gbaru ngu ẹkwo kpụ ngu eje l'ulo-ikpe; kukebe ẹhu mee gẹ gu l'iya doshia ya ẹgwegwa teke unu nọkwadu l'etsuzọ; g'ọ tọ bụ: unu -rwua l'ọ kpuru ngu nụ onye-ikpe; onye-ikpe akpuru ngu nụ ọgbogu; ọgbogu eje eworu ngu tųa mkpọro. ²⁶ Gẹ mu gbukwaaru ngu iya tororo; ị tị yikwa futa afuta l'ẹka ono jasụ teke ị pfueberu iphe, e gburu ngu nre iya; ị -pfuphodo mẹ afu bẹ a taa hakwa ngu.”

* **5:21** 5:21 Gūnaa Awụ 20:13.

Eri ogori

²⁷ “Unu nūmawaru l'a sūru: ‘Be erikwa ogori.†’ ²⁸ Oḷe mu sūkwanuru unu; o - nwekpōwaru onye leru nwanyị ẹn̄ya; k'ophu nwanyị ono guru iya agūgu ejepfu; onye ono bẹ gudeakwaa obu iya ria ogori. ²⁹ Oo ya bụ; teke o bụ l'oo ẹn̄ya ẹkutara ngu esetaru ngu eme iphe-ẹji; swofu iya tuphaa! L'ọ kakwaru ngu ree l'i tupharu ibe ẹhu ngu lanụ; eme l'i dzuru oke; a pata ngu l'ophu chie l'ọku-alị-maa. ³⁰ Teke o bụkwanu l'oo ẹkutara ngu kpataru ngu eme iphe-ẹji; gbufu iya tuphaa. L'ọ kakwaru ngu ree l'i tupharu ibe ẹhu ngu lanụ; eme l'i dzuru oke; a pata ngu l'ophu chie l'ọku-alị-maa.”

K'achifu nwanyị

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ “E dekwaruphọ sū g'onye achifu nyee ya vujeadaru ụzo dee ẹkwō-achifu-nwanyị nū iya lẹ ya taa lūhedu; tẹme l'oo-chifūwa iya rọ. ³² Oḷe mu sūkwanuru unu-a: onye chifuru nyee ya; abụdu l'oori ogori; onye ono meakwaru nwanyị ono; o nọdu eri ogori; tẹme onye lūkwanuru onye a chifuru achifu l'erikwaphọ ogori.”

K'eri angu

³³ “Ozo bụ l'unu nūmahawaru lẹ ndu teke ono bẹ a sūru: ‘Teke i rifuru angū emeru Chileke iphe; mekwaaru Chileke iphe, i rifuru angū l'ii-meru iya; ta ahakwa iya ememe.’ ³⁴ Oḷe mu sūkwanuru unu-a: unu te erijekwa angū ililekpọ. Unu te egudejekwa imigwe ria angū;

† 5:27 5:27 Gūnaa Awụ 20:14.

l'imigwe bukwa aba-eze Chileke. ³⁵ Ophu unu egudejekwa ali ria angu; l'o kwa ali bu eka Chileke gbaberu okpa. Su-a; unu te egudejekwa Jierusalemu ria angu; le Jierusalemu bukwa mkpukpu k'onye eze ono, ha shii onoya. ³⁶ Ophu unu egudejekpokwaanu ishi unu ria angu; g'o to budu l'unu adu ike eme g'o ka mma l'oo akpuru egbushi lanu, no unu l'ishi g'o ji uji; ozoo g'o chaa ucha. ³⁷ Iphe, unu e-pfuje kpoloko buepho 'ee'; ozoo 'waawaa'. O -nweru iphe ozo, i pfuru, 'abudu opfu labo ono buakwaa Obutuswe be o shi l'eka."

K'agwata ugwo iphe
(Luk 6:29-30)

³⁸ "Unu numahawaru l'ekemu Mosisu suru: 'Onye meru; enya pyahu nwibe iya g'e mekwaapho g'enya pyahulata onye ono; onye chikwofuru nwibe iya eze; g'e chikwofulata iya ugwo iya.†' ³⁹ Obenu le mu epfuru unu su: onye meru ngu ejo-iphe; te ejekwa iya emelata. Onye chiru ngu eka l'agbagba-nchi ekutara; ghafuaru iya nchi ekicha. ⁴⁰ Teke o bu l'o nweru onye jeru je agbaarū ngu ekwo l'ulo-ikpe ge ya nata ngu nggafu-eka, i yeru l'ime ehu; haa ya g'o natafua ngu uwe ehu ngu. ⁴¹ Teke o bu l'o nweru onye kebutaru ngu k'ehuka su ge gu l'iya swiru jee manyiru lanu; tsoru iya ro ge gu l'iya jee manyiru labo. ⁴² Nuje onye suru gi nu iya iphe; iphe, o suru gi nu iya; teme onye byaru ngu arwota iphe; ta ajikakwa iya ya anunu."

† 5:38 5:38 Gūnaa Awu 21:24; Uke 24:20; Dit 19:21.

K'eye ndu ọhogu obu
(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Unu numahawaru l'a sūru: ‘Yeje onye gū l'iya eshi ònyà obu; g'onye ọhogu ngu òjẹ ngu ashì.Š’ ⁴⁴ Ọle iphe, mu akaru unu bụ: Unu yee ọhogu unu obu. Unu epfujeru Chileke opfu ẹhu ndu emekpa unu ẹhu; ⁴⁵ g'unu a-buru ụnwu kẹ Nna unu ọphu bu l'imigwe. Kẹle ọo ya emeje g'ẹnyanwu waaru ndu oma mẹ ndu ẹjo-iphe. Teme ọ nọdu emeje g'igwe dzeru mini wushiru ndu pfuberekoto mẹ ndu apfubeduru-ẹka-oto. ⁴⁶ Teke ọ bụepho ndu yeru unu obu bẹ unu yeru obu kpurumu; ?bụ obunggo gunu bẹ unu a-nata l'ono? ?Tọ bụhedu gẹ ndu ana okpoga akiriko emeje bụ ono? ⁴⁷ Teke ọ bụepho ndu unu ẹ phẹ eshi ònyà bẹ unu ekeleje ekele kpurumu; ?bụ gunu bẹ bụ iphe, unu ka ndu ọzo ememe? ?Tọ bụedu gẹ ndu ta amadu Chileke emeje bụ ono? ⁴⁸ Ọo ya bụ g'unu òjẹbe ree gẹ Nna unu, bu l'imigwe òjẹbe ree.”

6

Eme iphe-oma

¹ “Unu kwabeje ẹnya g'unu te emeje iphe-oma unu sagaa k'ọphu onyemonye a-humakotaje iphe unu eme. Odumeka bẹ Nna unu ọphu bu l'imigwe ta abyakwa ebu unu nggo iya.

² “Ọo ya bụ; teke i meru iphe-oma; te ejekwa iya ara arara l'edupfu. Te emekwa gẹ ndu bụ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu emeje l'ime ulo-ndzuko ndu Jiu mẹ l'etsuzo. Ẹphe anọduje eme iya gẹ

ndiphe ajaa phe ajaja. Mu su-a; g'o dokwaa ngu enya ree; o buakwaa ugwo phe be a pfu-dzuwaru phe egube ono. ³ Obenu le-a; teke gubedua eme iphe-oma; te ekwekwa g'ekicha ngu maru iphe ekutara ngu eme. ⁴ Oo ya bu l'iphe-oma, iime be ii-meje g'iime iya le mpya. Oo ya bu ge Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme le mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya."

Epfu anu Chileke

(Luk 11:2-4)

⁵ "I -nodu epfu anu Chileke; te emejekwa ge ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Ephebedua iphe, aduje phe ree be bu g'ephe je anmagaru l'echi ulo-ndzukọ ndu Jiu; ozoo l'aguga etsuzo epfu anu Chileke; k'ophu aa-humadzuru phe. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o buakwaa ugwo phe be a pfu-dzuwaru phe egube ono. ⁶ Obenu gubedua; teke iipfu anu Chileke; tugbua bami-hukporo l'ime mkpuru ulo ngu woru uzo guchia agu-chi; nodu l'eka ono pfuru nu Chileke, bu Nna ngu, a ta ahumadu l'enya. Oo ya bu ge Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme le mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya.

⁷ "Teke unu epfu anu Chileke; unu te epfujekwa igwerigwe opfu mpfukwase 'enwedu ishi ge ndu ta amadu Chileke emeje ono. L'ephe anoduje ari le Chileke a-numa olu phe m'ephe-pfushia opfu igwerigwe. ⁸ Oo ya bu; unu te etsokwa eka phe. Le nna unu be mahaakwaru iphe, unu abya iya asu g'o nu unu; teme unu pfuje g'o nu iya unu. ⁹ Oo ya bu l'owa-a g'unu e-pfuje anu Chileke baa:

- “ ‘Gube Nna anyi, bu l'imigwe.
 G'e dobe epha ngu iche;
 10 Goshinu l'oo gubedua bu eze.
 G'e meje iphe, du ngu l'uche
 l'eliphe
 g'eemeje iya l'imigwe.
 11 Nunu anyi nri ntanu-a;
 Nri, a-sujeru anyi eri
 mboku-mboku.
 12 Guaruru anyi nvu l'eka anyi
 mesweru ngu;
 G'anyị guru ndu mesweru
 anyịbedua.
 13 Te ekwekwa g'anyị nmalahụ
 l'ohutama.
 Nafutachikwaa anyi g'anyị ta
 aba l'eka onye ejo-iphe.’
 Kele o o ngu bu eze
 iphemiphe;
 bya aburu ngu nwe ike;
 nweru akpabiri
 jasu le tuutuutuu le
 mijimiimii.
 Nokwa g'o du.
 14 “Kele o -buru l'unu agujeru ndu ozo nvu
 l'iphe-eji, epe meru unu; Nna unu, bu l'imigwe
 a-gujekwarupho unu nvu l'ophu unu meru iya.
 15 Obenu teke o bu l'unu ta agujeduru ndu ozo
 nvu l'iphe-eji, epe meru unu; o o ya bu le Nna
 unu ta abyadu aguru unu nvu l'iphe-eji, unu
 meru iya.”

Aswiru Chileke egu

16 “Unu -nòdu aswìru Chileke ẹgu; unu ta agbanwubejekwa iphu ẹ ẹ ndu bụ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu. Kẹle ẹphe ewojeru iphu dobe shigba shigba; k'ọphu onyenonu a-maru l'ẹphe aswìru Chileke ẹgu. Ẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ buakwaa obunggo phe be ẹphe natadzuru ẹgube ono. 17 Obenu gubedua; teke iiswìru Chileke ẹgu; swaa iphu; nyia manu; 18 k'ọphu ndiphe ata amadu l'iiswìru Chileke ẹgu. Gbahaephò onye a-maru nu bu Nna ngu ono, a ta ahumadu l'ẹnya ono. Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme le mpya-a l'e-bukwa ngu pho nggo iya.”

Akpa ẹku imigwe

(Luk 12:33-34)

19 “Unu ta akpakwa ẹku kuberu onwunu le mgboko owa-a; ẹka ọo-gba ẹgba; teme mkpu atakashia ya; ndu-oshi ejekwapho egwee ya. 20 Unu kparu ẹku unu doberu onwunu l'imigwe; ẹka ọ tọo gbadu ẹgba; ọphu mkpu atakashidu iya; ọphu ọ dudu ndu-oshi eje iya egweta. 21 L'ọ kwa ẹka ẹku ngu, kachaa ngu mkpa nọ be obu ngu nokwapho.”

Ìphóró k'ogwehu

(Luk 11:34-36)

22 “Ọ kwa ẹnya bu oroku, du l'ẹhu nemadzu. Ọo ya bu le teke ẹnya doru ngu edodo; ogwehu ngu abukotaru ngu iphóró iphóró. 23 Obenu teke ẹnya edoduru ngu edodo; ogwehu ngu abukotaru ochii ochii. Teke ọ bukwanu l'iphóró, nọ l'ime ngu be l'agba ochii; l'ọ gbagharu ochii obu ẹka.”

*Etso ọzo Chileke waa ẹku
kẹ mgboko-a*

(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ọ tọ dudu onye achita nnaji labo ejeru ozi le mgbo lanu g'ọ tọ kpọ onye lanu ashị; yee onye ophuu obu; ọzoo l'ọ yeru ẹhu l'ọzi onye lanu; ejeru onye ophuu ozi mkpẹ. I tii nodudu etso ọzo Chileke bya emekwapho g'okpoga kwataru ngu.

²⁵ “Noo iphe, mu gude su; unu ta akushi photophoto k'iphe, unu e-ri; ọzoo iphe, unu angu nodu ndzu. Ọzoo k'ogwehu unu; iphe, unu e-ye l'ehu. Noo le ndzu ka nri aburu iphe; ogwehu ka uwe aburu iphe. ²⁶ Lewarọ ẹnu, ephe l'eli. Ephe ta akokwa opfu; ophu o dukwa iphe, ephe eje akpata l'opfu; ophu ephe akpatadu ewoba l'oba; ọle Nna unu ophu bu l'imigwe anodujeelaa azu phe. ?Unu ta amadu l'unu ka phe aburu iphe. ²⁷ ?Denu g'unu ha onye e-gude ayọ oshi yekwa ujiku ophu le ndzu iya?

²⁸ “?Buhunu gunu meru iphe, unu aku-phe photophoto k'uwe, unu e-ye l'ehu? Unu lewarọ ojimbvu, du l'egu g'onoduje evu. Ephe te esedu akanya; ophu ephe agbadu oghu k'akwa uwe. ²⁹ Obenu le-a; unu huma ge Solomonu yeberu uwe ama mma; ọle uwe iya ta amarwuduru g'ojimbvu lanu. ³⁰ Teke obu le Chileke eletaberu eswa, no l'egbudu ẹnya egube ono: k'eme iya g'ọ ma mma; l'iphe, bu o -dzuru ndzu nodu l'egbudu ntanu-a; echele l'e woru iya shia ite. ?Tọo kabadaa unu eleta okpobe ẹnya? mbu unube ndu-a, ekwekwe, unu kweru abadu ishi-a! ³¹ Ọo ya bu; unu ta aku-phehe photophoto ke ?

Bu ƙunu be anyi e-ri?' 'Bu ƙunu be anyi a-ngu?' Ozo 'Bu ƙunu be anyi e-ye l'ehu?' ³² O kwa iphe ono be ndu amadu Chileke tukoru aho. Nna unu, bu l'imigwe makwaru-a l'iphemiphe ono du unu mkpa. ³³ Oo ya bu; unu vuru uzo chadaa g'unu e-me ge Chileke buru eze le ndu unu; ye apfubekoto iya; oo ya bu; iphe ono g'o ha aburu iphe, Chileke e-yekwaru unu eyekwa. ³⁴ Unu ta ayoshi oshi k'echele; l'echele a-yo-a oshi onwiya. Ejo iphe k'ujiku ophu suwaru ke mboku ono."

7

Ekpe ndu ozo ikpe (Luk 6:37-38,41-42)

¹ "Unu te ekpejewa ndu ozo ikpe ge Chileke etee kpedu unu. ² Kele oo iphe, unu gude kpee onye ozo ikpe be ee-gude kpee unubdua. Teme o buru iphe, unu gude turu nu nwibe unu bu iphe, Chileke e-gude tukwarupho nu unu. ³ ? Bu ƙunu kparu iphe, i humaru nwiphe, no onye ozo l'anya; ophu i humaduru ophu ha g'oswebe nodu ngu l'anya nkengu? ⁴ Ozo; ?denu g'igbe su onye ozo g'o gebe g'i mefu iya nwiphe, du iya l'anya; l'eka ophu ha g'oswebe swekwaru l'anya nkengu? ⁵ Gube onye ono bu toko-l'ehu-atuko-l'obu ono! Vuru uzo mefuadaa iphe ophu ha g'oswebe, sweru ngu l'anya nkengu; g'igdu ike huma-rweta uzo mefu nwiphe ophu ha nwanshii, du nwanna ngu l'anya.

⁶ "Unu te ewojekwaru iphe, duru Chileke nso togboru nkuta; ophu unu ewojekwaru igopoto

unu, bu iphe, ere ire shii ono woru togboru ezi; g'ephe ataa zopyashidu iya yogiri yogiri l'okpa; bya adakobe byapfuta unu; bya alabushia anu unu alabushi.”

*Epfu anu Chileke;
yee ekemu, swiru iya nu
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Unu pfua g'a nu unu iphe; aa-nu iya unu! Unu choo iphe; unu a-choa iya! Unu kua aka l'uzo; aa-guharu iya unu. ⁸ Kele onyemonye, suru g'a nu iya iphe be aanuje iphe; onye choo nu l'achotaje; onye kuru aka l'uzo be aaguhajeru iya. ⁹ To? denu g'unu ha, onye nwa iya a-su g'o nu iya buredi; l'o woru mkpuma nu iya? ¹⁰ Ozo l'o suru g'a nu iya ema; l'o gb? chiru agwo nu iya. ¹¹ Eshinu unube ndu bu ndu ejo-iphe amajeru nu unwu unu iphe, du ree; ?buchia Nna unu ophu bu l'imigwe taa maduru anu unu okpobe iphe; mbu unube ndu suru g'o nu iya unu?”

¹² “Oo ya bu; unu mejeru onyemonye g'o du unu g'onye ozo meeru unu. Kele onoo iphe, ekemu me ndu mpfuchiru Chileke ezi bu onoya.”

*Onu uzo, du kparagu
(Luk 13:24)*

¹³ “Unu kpata uzo shia oguzo, du kparagu bahu. L'uzo ophu eeshije ala l'iswi be onu iya ha osa; teme gbororo iya du nphe eshishi; a du igwe awu iya. ¹⁴ Obenu l'uzo ophu edujeru nemadzu bahu le ndzu; be onu iya du kparagu; teme uzo iya du ehuka eshishi; ndu humaru iya nu habe-a nwahabe.”

Oshi-omi yee akpuru iya
(Luk 6:43-44)

¹⁵ “Unu kwabejekwaru ndu mpfuchiru, epfu iphe, Chileke epfuduru ono ɛnya. Mbũ ndu aduje àgù g'ephe bũ nwaturu; 'a ma l'ephe bũ agũ, adzũ-gbu aturu. ¹⁶ Unu e-gudewarọ umere phe maru egube ndu ephe bũ. ?A wotaje era nggorobyi l'oshi aga? Tọ ?a wotaje akpuru ujiru l'oshi úkèè? ¹⁷ Iphe, bukpoọ okpobe oshi amijekwa akpuru, dũ ree. Ejo oshi nođu amije ojo akpuru. ¹⁸ O tọ dudu okpobe oshi, mijeru mebyi, dũ eji; ophu o dukwanu ojo oshi, mijeru mebyi, dũ ree. ¹⁹ Iphe, bukpoọ oshi, taa miđu mebyi, dũ ree be ee-gbutsu egbutsu parũ chie l'oku. ²⁰ Oo ya bũ l'unu e-gudewarọ akpuru, ephe miřu; maru phe.”

²¹ “O tọ buebekwa g'aahaje eeku mu 'Nnajiuphu; Nnajiuphu'; bũ g'aa-ha bahukota l'eka Chileke bũ eze. O kwa ndu meru iphe, dũ Nna mu, bũ l'imigwe ree. ²² Mbọku ikpe ono be aa-dũ igwerigwe sũ mu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! ?O kwa l'anyi shi egudeje epha ngu epfuchiru Chileke; teme anyi shi egudeje epha ngu achishi obvu; bya eshi egudeje epha ngu eme iphe-ohumalenya, dũ igwerigwe.' ²³ Noo teke mu a-karu phe sũ phe: 'Mu ta amajekwaru ndu unu bũ. Unu gbeshi mu l'iphu g'unu ha; unube ndu ono, buepho iphe, Chileke sũru g'e te emeshi be unu anoduje eme ono.' ”

Umadzu ebo, l'akpu ulo
(Luk 6:47-49)

24 “Oo ya bu l'onyemonye, anu opfu-a, mu epfu-a bya eme iya ememe be a-du ge nwoke, kwaru enya bya eworu ulo iya kpua l'eli mkpuma. 25 Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bukotaru l'eli ulo ono; ophu ulo ono adaduru; noo kele a turu okpa iya l'eli mkpuma.

26 “Obenu onye anu opfu-a, mu epfu-a; ophu oomedu iya ememe l'a-du g'onye eswe, jeru je akpua ulo iya l'eli evevee. 27 Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bukotaru l'eli ulo ono. Ulo ono phohu daa gwoo; daa tsua gwogiri-gwogiri.”

28 Tobudu iya bu; Jizosu pfubuhuepho iphemiphe ono, oopfu ono; iphe ono, o pfuru ono kpoo ndu ono onu opfu. 29 Kele oozu iphe g'onye ike du l'eka. O too zidu ge ndu ezije phe ekemu.

8

*Onye ekpenta, Jizosu meru
o wekorohu
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

1 Noo ya bu; Jizosu shiepho l'ubvu ono nyizeta; ikpoto nemadzu wuru tsoru iya. 2 Tobudu iya bu; onye ekpenta lanu bya abyapfuta iya bya abaaruu iya eja su: “Nnajiuphu; o -buru uche ngu be ii-menaa ge mu wekorohu.”

3 Jizosu bya amachia aka denyi iya su: “O bu uche mu. Ngwa wekorohu!” Teke ono kwapho; ekpenta ono mishihu iya l'ehu. 4 Tobudu

iya bu; Jizosu su iya: “Ba adukwa onye iipfuru iya. Jechikwaa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya. G'ii-nukwapho Chileke iphe-ngweja k'egbuchafu, i gbuchafuru; ge Mosisu turu l'ekemu. Oo ya bu g'oha egude nno maru l'i wekorohuwaru.”

*Ewekorohu nwozi onye-ishi
ndu ojogu*

(Luk 7:1-10)

⁵ Tobudu iya bu; Jizosu bahushiepho le Kapaniyomu; o nweru onye-ishi ojogu ndu Romu, byaru bya anodu arwo iya su: ⁶ “Nnajiuphu; nwozi mu ze l'ulo; iphe nodu emeshi iya ike; k'ophu o to ghadu aghagha; teme o nodu echi mkpu l'ulo.”

⁷ Jizosu su iya: “Mu a-bya-a bya emee ya g'o wekorohu.”

⁸ Onye-ishi ndu ojogu ono su iya: “Nnajiuphu; obenu le mu ta agbaduru ke gi bata ibe mu. O bua gi pfua opfu onu kpurumu; nwozi mu ewekorohu. ⁹ Mbèdua bukwa-a onye no nemadzu l'eka; o nwekwarupho ndu ojogu, no mu l'eka. Mu -su onye-a g'o jee owa-a; l'o jee ya; mu -su onye ophuu g'o bya; l'o bya; mu -su nwozi mu g'o mee owa-a; l'o mee ya.”

¹⁰ Jizosu numa iya; o du iya biribiri. O su ndu ephe l'iya swi: “Iphe, mu epfuru unu bu le-a; l'alì Izurelu kponu be mu ta ahumakwaru onye kwetaberu egube-a. ¹¹ Iphe, mu epfuru unu bu l'aa-du igwe shi l'uzo enyanwu-awawa me l'uzo enyanwu-ariba bya; ephe le Ebirihamu; waa Ayizaku; waa Jiekopu anodu ria nri l'eka Chileke

bụ eze. ¹² Aa-gbẹ chīru ndu ophu o gogo gba l'anọ l'ẹka Chileke bụ eze oḅu chīru ye l'ẹka gbahuru tsukiribaa. Noo ẹka aa-nọdu kwaa ẹjo ẹkwa taa ikireze." ¹³ Jizosu pfuchaa nno bya asu onye-ishi ndu oḅogu ono: "Jeshia iphe, iije l'ọo g'i kwetarū bụ g'ọo-duru ngu." O buerupho nwozi nwoke ono ewekorohu teke ono teke ono.

Jizosu emeta igwerigwe ndu iphe eme

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Tọbudu iya bụ; Jizosu bya abata l'ulo Pyita bya ahuma lẹ ne nyee Pyita oḅu bẹ zẹ l'ododenyā. ¹⁵ O bya edenyi iya ẹka l'ẹka. Ododenyā ono parū iya haa. O gbalihu; wata iya akwaru ẹbyaa.

¹⁶ O be l'uzenyashi; ẹphe chitaru iya ikpoto ndu oḅvu emegbaa. O buri opfu onu bẹ o gude chishichaa oḅvu ono g'ọ ha; mbu Jizosu; bya emekota iphe, bukpo ndu iphe eme ẹphe wekorohuchaa. ¹⁷ Iphemiphe ono meru o vukota; mbu iphe, Azaya, bụ onye mpfuchiru Chileke pfuru. L'ọ sūru: "O vutaru ẹhu-otso-mẹe anyi l'onwiya; bya evutakwapho iphe-ememe anyi.*"

Ndu e-mechaa etsoje Jizosu

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Tọbudu iya bụ; Jizosu hūmaepho ikpoto ndu ono, nọ-pheru iya mgburugburu ono; o sū ndu etsoje iya nū: "Unu g'anyi dafu azu eze-enyimu azu iya ophu." ¹⁹ Nwoke lanu, bụ onye ezije

* **8:17** 8:17 Gūnaa Azá 53:4.

ekemu byapfuta iya bya asu iya: “O-zì-iphe; mu e-tsojekpøe ngu phø eje ekameka, iije.”

²⁰ Jizosu su iya: “Uphęga nwekwaru enu; enu, ephe l'eli nweru epfunne; obenu le Abubu-Ndiphe te enwedu aka oo-dobeje ishi.”

²¹ Onye ozo, yi le ndu etsoje iya nu su: “Nnajiuphu; hakwaa mu ge mu je eliadaa nna mu; ge mu abyawaro.”

²² Jizosu su iya: “Tsortu mu; haa ndu nwuhuru anwuhu g'ephe lia ndu nkephe, nwuhuru anwuhu.”

Jizosu abianyì oke akpara-mini

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Jizosu bahupho l'ugbo; ndu etsoje iya nu tsortu iya. ²⁴ No iya; oke akpara-mini wata atutu l'echi eze-enyimu ono. O nodu atukpoo shingushingu; k'ophu mini abyawaa atuji ugbo ono; ole Jizosu zeele-a eku mgbenya. ²⁵ Ephe byapfuta iya bya ekutee ya; su iya: “Nnajiuphu; dzonaa anyi! Ugbo abyaakwaa anyi ekpukpu!”

²⁶ O su phe: “?Denu g'o gude ndu nodu agu unu. Unube ndu ono ekwekwe, unu kweru abadu ishi ono.” O gbeshi bya abaru pherephere ono yee eze-enyimu ono mba. O buru nyonyoronyo.

²⁷ O du ndu ono biribiri. Ephe wata epfufu su: “?Bu egube nemadzu gunu be nwoke owa-a bu? Onye ophu pherephere yele eze-enyimu emeje iphe, o pfuru.”

Unwoke labo, obvu eme

(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Tɔ̀budu iya bụ; Jizọsu daeֆpho eze-enyimu ono lufu azu iya oֆhuu, bu iya bu l'ali ke ndu Gadara; unwoke labo, oֆvu emegbaa gba iya ndzuta. Ndu ono bu eka eelije nemadzụ be eֆhe shi lufuta. Oֆvu kwaru phe ikwato l'ehu. Igiri igiri, eֆhe eme kposhia; oֆhu o dudu onye aduje ike je eshita uzo ibi ya ono. 29 Noo ya; eֆhe chiahaa mkpu su: “?Bu gunu be anyi le ngu jigba; gube Nwa Chileke? ?I byawaru gi bya eshi nta-a nuta anyi aphu; l'ebe abu l'o rwuwaru teke ee-me iya?”

30 O nweru ikpoto ezi, no phe nwuzenya; akpa nri. 31 Oֆvu ono tuko rwoahaa Jizosu su iya: “I-chifuwaa anyi; hanaa g'anyi wuba l'ime ikpoto ezi pho.”

32 Jizosu su phe g'eֆhe je. Oֆvu ono wufuta l'ehu unwoke ono bya awuba l'ime ehu ezi ono. Tɔ̀budu iya bu; ikpoto ezi ono g'o ha tuko phota oso; gbaa kpurukpuru gbazeta je awuda l'ime eze-enyimu ono; mini rigbushia phe.

33 Ndu eche ezi ono gbakashihu je eworu iphe, meru nu g'o ha doo l'ime mkpukpu; bya edokwaapho g'o nwuru l'ehu ndu ono, oֆvu shi eme ono. 34 Tɔ̀budu iya bu; mkpukpu l'ophu zefuta zepfuta Jizosu bya arwoahaa ya; su iya g'o lufuru phe l'ali.

9

*Nwoke, iphe lonwuru ibe ehu lanu
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)*

1 Tɔ̀budu iya bu; Jizosu bya abahu l'ugbo bya akpoghaa eze-enyimu ono; o buru iya ala

mkpukpu, a nọ hefuta iya gędegede. ² E gude iphe, aaze azęe vutaru iya nwoke, iphe lonwushiru ibe ęhu lanu. Jizosu humaepho g'ęphe gude kwetaberu lę ya a-du ike mee g'o jee ije; o sụ nwoke ono, iphe lonwushiru ono: "Nwa mu; nweru iya obu. A gwaru ngu nvu l'iphe-ęji, i meshiru."

³ Tọbudu iya bu; ndu ezije ekemu haru rihaa l'ime okpoma phe sụ: "Nwoke-a epfubyikwa ępha Chileke epfubyi."

⁴ Jizosu maerupho iphe, ęphe arị bya asu: "?Denu g'o gude unu nọdu arị ęjo oriri l'obu unu?" ⁵ Sụ-a; ?bu ole ka nphe epfufu? ?Bu asu: 'A gwaru ngu nvu l'iphe-ęji, i meshiru?' ?Tọo: 'Gbalihu jeahaa ije?' ⁶ Ole o g'unu amaru lę Abubu-Ndiphe bę ike du l'ęka k'agujeru nemadzu nvu l'iphe-ęji, o meshiru lę mgboko-a." O sụ onye ono, iphe lonwushiru ibe ęhu lanu ono: "Gbalihu palita iphe-azęe ngu lashia ibe ngu."

⁷ Nwoke ono kwolihu; o buru iya ala unuphu.

⁸ Ikpoto ndu ono humaepho iphe, meru nu; o du phe biribiri. ęphe wata aja Chileke ajaja; yębedua meru gę nemadzu du ike mee ęgube iphe ono.

Ekuku Matiyu

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Gę Jizosu shi l'ęka ono tugbua bę o humaru nwoke lanu, ępha iya bu Matiyu; l'ęka o nọ l'ulo okpoga akiriko. O sụ iya: "Tsoru mu." O gbalihu tsoru iya.

¹⁰ Jizosu phẹ je eriahaa nri l'ibe Matiyyu. Ndu ana akiriko mę ndu ọzo mmanu, bukwapo ndu aamaru ejo ẹka tukokwapo ndu l'eka ono; ephe lẹ Jizosu mę ndu etsoje iya nu ndu eri nri.

¹¹ Ndu Farisii huma iya bya asu ndu etsoje iya nu: “?Denu g'o gude onye ezije unu iphe, ephe lẹ ndu ana akiriko; waa ndu ọzo, aamakwarupho ejo ẹka ndu erigba nri?”

¹² Jizosu numae ya pho bya asu: “O to bukwa ndu ehu du ike be eegudeje gbapfu onye eme obvu; o kwa ndu iphe eme. ¹³ Su-a; unu je anwu iphe, opfu owa-a, mu abya epfupfu-a bu; lẹ Chileke pfuru su: ‘Iphe, agu mu nu ta abukwa g'unu gwaje mu agwagwa; o kwa g'unu phujeru nemadzu obu-imemini.*’ Noo kele mu ta abyakwaru eku ndu pfuberekoto; o kwa ndu eme iphe-aji be mu byaru ekuku; g'izimanu lwa phe azu.”

Aswiru Chileke egu

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Tobudu iya bu; ndu etsoje Jionu onye emeje bapuzimu byapfuta Jizosu bya asu iya: “?Bu gunu meru g'o gude anyi lẹ ndu Farisii ndu aswiju Chileke egu; ophu ndu etsoje ngu nu aswiju?”

¹⁵ Jizosu su phe: “?Ndu byaru ekele-nwanyi a-gbe agu aphu l'eka ephe l'onye eme ekele-nwanyi nokwadu l'eka-a? Ole o dukwaru teke ee-mechaa; l'a bya anafu phe onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Oo ya bu; ephe aswiwaro egu.

* **9:13** 9:13 Gunaa Hos 6:6.

16 “E te ewotajekwa ekwa òphúú gude gbachia ẹka akahụ ẹkwa lakahuru alakahu. Onye meru iya nù; ẹkwa òphúú ono atsua atsutsu kabaa alaka akahụ iya phọ. 17 Ophu eewojeduru akuru mee òphúú ye l'ugbobe-lee, riwaru pheripheri. Onye yeru iya nù; mee ono agbawashia ugbobelee ono. Mee ono awushihu; teme ugbobelee ono agbakpohukwapho. Mee òphúú be eeyeje l'ugbobelee òphúú. Oo ya bu; ephenebo ono atukokwanu du.”

*Nwa Jiayirosu me nwanyi,
nsọ eme mkpurumkpuru
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

18 Tobudu iya bu; Jizosu kpukwaduru-a iphemiphe ono l'onu epfuru phe; onye lanu l'ime ndu-ishi ulo-ndzukọ byapfuta iya bya abaarụ iya eja su iya: “Nwatibe mu ke nwanyi buepho nta-be o nwuhuru. Ole o bua gi bya ebyia ya ẹka. I -byiwa iya ẹka be o-nodu-a ndzu.”

19 Jizosu yelee ndu etsoje iya nu gbeshi tsoru iya; o buru phe ejeje.

20 Tobudu iya bu; o duru nwanyi, no l'eka ono, nowaru nsọ unwanyi mkpurumkpuru apha iri l'ebo. O shia Jizosu azu pyobata bya edenyi onu uwe iya ẹka. 21 Noo kele o sukwanuru onwiya: “Mu -denyikpowa ẹka l'uwe iya be mu a-dua iche.”

22 Jizosu ghakobe bya ahuma iya bya asu: “Nwada mu; g'okpoma shihu ngu ike. Ekweta, i kwetarụ mewaru gi du iche.” E shiepho teke ono; o buru nwanyi ono ewekorohu.

²³ Jizosu byarwutaepho ibe onye-ishi ulondzuko ono bya akpovu uzu, igwe oha, no l'eka ono atụ; mekpoo ndu aphụ ụpyi. ²⁴ O sụ phẹ: "Unu lufukotachaa g'unu ha. Kele nwamgboko obu ta anwuhukwaru anwuhu. O kwa mgbenya be ooku."

Ephe ze iya ochi. ²⁵ A chifuchaepho ikpoto ndu ono etezi; Jizosu bya abahu l'ulo bya eseta nwata ono l'eka. O teta gbalihu. ²⁶ Akọ iya ngakotawaro uswe iya onoya mgburugburu.

*Umadzu ebo, l'atsu ishi,
Jizosu meru; ephe phuahaa ụzo*

²⁷ Jizosu paru eka ono haa tugbua tsoru gbororo eje. Unwoke labo, atsu ishi tsoru iya echi mkpu asuje: "Nwa Dévidi; phuaru anyi obu-imemini!"

²⁸ Jizosu bahuepho l'ulo; ndu ono, atsu ishi ono byapfuta iya l'ulo ono. Jizosu sụ phẹ: "?Unu kwetarụ-a le mu a-du ike mee iphe ono?"

Ephe sụ iya: "Ee-o! Nnajiuphu."

²⁹ O buru iya bu; Jizosu bya ebyichaa phẹ eka l'enya ono; bya asụ phẹ: "G'ọ dukwaru unu g'unu kwetaberu." ³⁰ Enya sashihu phẹ. Ephe wata aphụ ụzo. Jizosu bya anmashiaru phẹ okwa ike sụ phẹ g'ephe te emekwa g'ọ duru onye a-maru nu.

³¹ Ephe tugbuelaa je epfukashia ke Jizosu l'oha ono mgburugburu kpọ.

*Onye ete pfudu opfu,
Jizosu meru o pfuahaa opfu*

³² Ephe tugbushiepho; e dutaru Jizosu nwoke, obu bu iya l'ehu meru ophu o pfudu opfu.

³³ Jizosu chifuepho ọbvụ onọ; nwoke onọ pfua-haa opfu. Ọ ọdụ ikpoto ndu nọ l'ẹka onọ biribiri ẹtu. Ẹphe sụ: “Ha-oo! Anyi teke ahuma-swekwaa ẹgube iya ọwa-a l'alị Ízurelụ!”

³⁴ Ndu Fárisii sụ: “?A sụru ngu l'ọ tọ bụdu ike k'onye-ishi iphe, bụkpoo ọbvụ bẹ oogudeje achishi ọbvụ onọ.”

*Jizosu aphuru ikpoto nemadzu
obu-imemini*

³⁵ Tọbudu iya bụ; Jizosu tuko iphe, bụ mkpụkpụ lẹ mkpụkpụ jegbabe epfu opfu Chileke l'ulo-ndzukọ ndu Jiu. Ọ nọdu anọduje ezi ozi-oma k'abubu Chileke bụ eze. Ọ nọdu emeje g'iphe, bụ ndu ẹhu eme mę ndu iphe-ememe mmanụ emegbaa tuko wekorohukota m'obeta ọ bụru ẹgube iphe-ememe, dọ idagha. ³⁶ Ọ nọdu abụjeru; ọ -huma ndu onọ; imemini phez adu iya; kele ike bụwaru phez ree; ẹbe ẹphe amahedu g'ephe e-me iya. Ẹphe dugbaepho g'igwerigwe aturu, enwedụ onye eleta iya ẹnya.

³⁷ Jizosu sụ ndu etsoje iya nụ: “Iphe, e meberu l'alị chashiakwaru. Ọ kwatakpokwaru chashia shii. Obenu lẹ ndu-ozí, akpata iya akpata ha nwanshii. ³⁸ Unu pfuru nụ Nnajiuphu, nwe iphe, e meberu l'alị g'ọ ye ndu-ozí, e-je akpata iya nụ.”

10

*Ndu-ishi-ozí iri l'ẹbo
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)*

¹ Jizosu gbeshi bya ekua ndu etsoje iya nụ ẹphe n'iri l'ẹbo. Ọ bya ezia phez g'ephe gude ọkphehu chishije ọbvụ. Bya asụ g'ephe meje

gẹ ndu ẹhu eme mẹ ndu iphe-ememe mmanu eme; obetaru o buru iphe-ememe, du idagha; g'ẹphe wekorohukotachaa. ² Waa ẹpha ndu-ishi-ozì ono ẹphe n'iri l'ẹbo baa: onye kẹ mbu bu Sayimonu, bu iya bẹ eeku Pyita; yee nwune iya, bu Anduru; mẹ Jiemusu nwa Zebedi; yee nwune iya kẹ nwoke, bu Jionu; ³ mẹ Filipu; yee Batulomiyu; waa Tomosu; waa Matiyo, onye ana akiriko; waa Jiemusu, bu nwa Alufiyosu; mẹ Tadiyosu; ⁴ mẹ Sayimonu, bu onye yi l'ogbo, l'adzo g'alì Jiu duru ndu Jiu; mẹ Jiudasu Isukariyotu; ophu mechaaru deru Jizosu ye.

*Jizosu ezi ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo
g'ẹphe je epfua opfu Chileke
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)*

⁵ O buru ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo-a bẹ Jizosu ziru g'ẹphe je je epfua opfu Chileke. Teke oozi pẹ ozi ono bẹ o pfuru pẹ iya pfushiaru pẹ iya ike sù pẹ: "Unu ta abahukwa l'ibe ndu abudu ndu Jiu; ophu unu abahukwa mkpukpu ndu Samériya. ⁶ O kwa iphe, unu e-me bu g'unu tugbuepho jepfu ndu Ízurelu, bu igwerigwe aturu, tuphashihu etuphashihu. ⁷ Unu je ezia pẹ sù pẹ lẹ Chileke abyaakwa egoshi l'oo ya bu eze. ⁸ Unu emekwaapho ndu iphe eme g'ẹphe wekorohu. Unu emee ndu nwuhuru anwuhu g'ẹphe teta dzuru ndu. Unu emekwaapho ndu ekpenta g'ẹphe wekorohu; unu achifu obvu l'ehu ndu obvu bu ebubu l'ehu. A nuru unu iphemiphe ono kẹ mmanu. Nokwapho g'unu a-nu iya ndu ozo kẹ mmanu kwapho. ⁹ Unu te eyekwa kobo; ozoo afu; ozoo nderi l'ekpa

uwe unu. ¹⁰ Unu te egudekwa ẹda gbeshi ije unu. Ọphu unu eyekwa uwe n-yekwase. Ọphu unu achikwaru akpokpa ozo k'iche. Ọphu unu apakwaru oshi-mpaleka. Kele o kwa onye seru akanya be eriri iya rwuberu.

¹¹ “Iphe, bukpo mkpukpu le mkpukpu, unu bahukpowaru; unu vujeru uzo lee enya onye gbaru g'a nodu l'ibe iya. Unu noduekwapho l'ibe onye obu. Unu b'ejekwa ebuphe ebuphe jasun unu afuta l'ibiya ono. ¹² Unuphu, unu bahukpooru; unu vuru uzo kele phe ekele. ¹³ Teke unuphu ono gbaru k'anodu; g'ekele ehuguu, unu keleru phe bukwaru nkephe. Teke o gbaduru phe; g'ekele ehuguu, unu ono lwaphtarun unu azu. ¹⁴ Eka unu jeru; a jika unu; jika anuma opfu Chileke, unu epfu; unu -lufutaepho l'unuphu ono; ozo le mkpukpu ono; unu jishia urwuku okpa unu. ¹⁵ Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; oo-kakwaru ndu Sodomu yee ndu Gomora mma mboku ikpe; eme le mkpukpu ono.”

Mkpamehu, l'abya nu

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ “Unu lekwa enya l'unu dukwa g'aturu. Mu chiakwaru unu ye g'unu jeshia eka agu jiru ejiji. Oo ya bu g'unu kwakwa enya g'agwo; unu adukwapho agu ge ndo. ¹⁷ Ole-a; unu kwabejekwaru ndiphe enya. Kele ephe akpokwaru unu kpujeru ndu-ikpe; eechia unu iphe l'ulo-ndzuko; ¹⁸ teme unu a-byakwa apfuru l'iphu ndu ochi-oha me l'iphu ndu eze l'opfu ehumu; g'ee-shi g'unu tularu phe onu mu; tukwaaru

iya pho ndu abudu ndu Jiu. ¹⁹ Ole teke ephe kputaru unu jee ikpe; unu ta ayokwa oshi iphe, unu e-pfu; ozoo g'unu e-dobe onu pfua ya. Noo kele o -rwuepho be ee-me-a g'unu maru iphe, unu e-pfu. ²⁰ Kele o to budu unubedua l'epfu iya; oo Unme ke Chileke, bu Nna unu; no unu l'ime epfu opfu.

²¹ "Su-a; nwune a-kpukwaru nwune iya nu g'e gbua; nna akpuru nwa iya nu g'e gbua. Unwu e-me g'a kputa ndu nwuru phe nu gbushia. ²² Onyemonye e-gude opfu ehụ mu kpoo unu ashi; obenu l'onye taru nshi jasụ l'ikpazu be adzota. ²³ Unu -bahụ le mkpukpu lanu; ephe -kpaa unu ehụ; unu haa ya tugbua jeshia mkpukpu ozo. Le-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; unu tee jegbabekwa mkpukpu, nokota l'alị Izurelu mgburugburu ge Abubu-Ndiphe ta abyawaa.

²⁴ "Onye anwu iphe ta akajekwa onye onwu iphe l'eka iya shii; ophu nwokoro akajekwa nnajiuphu iya shii. ²⁵ G'onye anwu iphe makwaru l'oo-dapfukwa iya pho g'o dapfuru onye ezi iya iphe; o dapfukwapho nwozi g'o dapfuru nnajiuphu iya. Ephe -kua nnajiuphu, nwe ulo Biyelezebolu; ?buchia ndibe iya be ephe taa kaduro epfubyishi."

Onye aa-tsuje ebvu

(Luk 12:2-7)

²⁶ "Oo ya bu le-a; unu ta atsujekwa phe ebvu. L'o to dukwa iphe, e kpuchiru ekpuchi g'e te mechaa kpuhaa ya; ophu o dukwa iphe, e meru l'edomi g'e te mechaa madzuru iya. ²⁷ Iphe,

mu epfuru unu l'ochii-a bẹ unu e-pfu l'iphóró; iphe, unu nūmaru ẹka aadzū iya taba taba; unu je araa ya arara g'on'yemonye nūma-dzuru iya. ²⁸ Unu ta atsujekwa ndu egbu ogwẹhu nemadzū ebvu; ẹphe -gbuchaa ogwẹhu; ẹphe taa dūhedu ike egbu maa onye ọbu. Onye unu a-tsujechia ebvu bụ onye ono bụ: o -gbuchaa egbugbu l'o nwekwarupho ike, oo-gude nwuru ogwẹhu onye ọbu yẹe maa ya je echie l'ọku-alị-maa. ²⁹ ? Tọbudu unwu ogbe labọ bẹ bụ kobo lanu? Ọle o to nwekwa ọphu adarwu alị l'ẹbe ọ bụ uche Nna unu. ³⁰ Mbụ-a; ẹgbushi, nọ unu l'ishi bẹ ọ gụchaakwaru ọgu nanu nanu. ³¹ Ọo ya bụ; unu ta atsushi ebvu! Unu kagbaa ikpoto ogbe aba lẹ mkpa; g'ọ hahabẹ igwe.”

*Epfu l'edzudzu-ọha l'a bụ
kẹ Kéreshi
(Luk 12:8-9)*

³² “Ọo ya bụ l'onye pfuru lẹ ya bụ nkemu l'edzudzu-ọha bẹ mu e-pfukwaphọ k'onye ono l'iphu Nna mu, bu l'imigwe. ³³ Obenu l'onye pfuru l'edzudzu-ọha pfua lẹ ya ta amadụ onye mu bụ; onye ono bẹ mu a-sụkwapho lẹ mu ta amadụ onye ọ bụ l'iphu Nna mu, bu l'imigwe.”

*Jizọsu agbhashi ndiphe
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Unu ta arịkwa lẹ mu byaru eme gẹ nchị dū ndiphe doo. Mu ta abyakwaru eme gẹ nchị dū doo. Ọ gbẹ bụchikwaru ọgu, e gude ogu-echi alwu bẹ mu gude bya. ³⁵ Kẹle iphe, mu byaru bụ gẹ mu lọta nwoke yẹe nna iya ishi tsugabẹ. G'onye bụ nwanyị buru ọhogu ne

iya; onye nwanyi, alu ji aburu ohogu ne ji iya.
³⁶ Ndu a-buru ohogu nemadzu a-buru ndu onu-
 ulo onye obu gededede.

³⁷ "Kele onye ka eye ne iya ozoo nna iya obu; eme le g'o yeru mu; ta agbakwaru k'aburu onye etsoje mu nu. Ophu onye kakwapho eye nwa iya nwoke obu; ozoo eye nwa iya nwanyi obu; agbakwarupho k'aburu onye etsoje mu nu.

³⁸ Ophu onye evutaduru oswebe onwu iya bya etsoru mu agbakwarupho k'aburu onye nkemu.

³⁹ Onye bu onye eme ge ndzu iya duru iya le mgboko-a l'etuphakwa iya etupha. Obenu l'onye gudekwanu opfu ehụ mu tuphaa ndzu iya l'ahuma iya."

Obunggo
(Mak 9:41)

⁴⁰ "Su-a; iphe, bu onye gude obu iya nabata unu be bukwa mbedua be onye obu nabataru. Onye nabatakwanuru mu buakwaa onye ono, ziru mu ozi ono be onye obu nabataru. ⁴¹ Iphe, bu onye gude obu iya nabata onye mpfuchiru Chileke; opfu l'o bu onye mpfuchiru Chileke be Chileke e-bukwa nggo, eebuje ndu mpfuchiru Chileke. Onye gudekwapho obu iya nabata onye pfuberekoto; opfu l'o bu onye pfuberekoto be Chileke e-bukwapho nggo, eebuje onye pfuberekoto. ⁴² Ozo bu l'iphe, bukpo onye cheberu onye lanu l'unwegirima-a mini; mbu m'obeta o buru okoro mini-oyi lanu; opfu l'o bu onye etsoje mu nu; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ono be Chileke bufutajekwa obunggo iya."

11

*Ozi, Jiṅnu onye emeje baputizimu
ezi g'e zia Jizosu
(Luk 7:18-35)*

¹ Tɔbudu iya bụ; Jizosu ziebekpoepho ndu etsoje iya nū ono iphe, ephe n'iri l'ẹbo; o shi l'ẹka ono gbeshi je etsoru ziahaa ozi-oma; asa iya asasa le mkpukpu le mkpukpu.

² Noo ya; Jiṅnu gbẹ l'oka mkporo numa iphe, Kereshi obu emegbabe. O ye ndu etsoje iya nū; umadzu ẹbo; ³ g'ephe je ajia ya sū iya: “?Bụ ngu-a bụ onye obu, abyanu obu? Tọo ?bụ g'anyi le enya onye ozo?”

⁴ Jizosu sū phe: “Unu je epfuaru Jiṅnu iphe, unu anu le nchi; me iphe, unu gude enya unu huma ẹka onwu. ⁵ Ndu atsū ishi be e meru ephe nodu aphuwaa uto; ndu eniyeni nodu ejewaa ije; e mee ndu ekpenta; ephe wekorohuchaa; ndu ada nkuchi nodu anuwaa iphe le nchi. Ndu nwuhuru anwuhu be e mewaru ephe teta; a saaru ndu ukpa ozi-oma ono asasa; ephe numa. ⁶ Sū-a; ehu-utso be a goru nū onye ono, mu taa buduru upfu dū iya l'okpa.”

⁷ Tɔbudu iya bụ; ndu ono tugbuepho; Jizosu wata epfuru ikpoto ndu ono ke Jiṅnu sū phe: “?Bụ gunu be unu jeru l'echiegu je ahuma? ?Bụ ekperema, pherephere enwunga? ⁸ ? Bükwanu gunu be unu jeru ahuma? ?Unu jeru ahuma onye gbaphuru erengete ekwa? ?Unu ta amadu le ndu gbaphuru erengete ekwa dugbaa l'unuphu ibe eze? ⁹ ?Buhunu gunu ozo be unu

jeru ahuma? ?Unu jeru ahuma onye mpfuchiru Chileke to? Ihee! Oo ya bu onoya; mbu-a; onye unu humaru bukwa onye gbę ka onye mpfuchiru Chileke shii mebyi akaka. ¹⁰ Oo ya bu onye ono, Chileke pfuru opfu ęhu iya l'ękwo-opfu iya su: 'Lekwa; mu e-zi onye-ozu mu g'o vuru ngu ęzo je; je abooru ngu ęzo l'iphu.*'

¹¹ "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o to dukwa onye kabakpo Jionu onye emeje bapuzizimu shii l'iphe, bukpo iphe, nwanyi nwuru anwunwu; obenu l'onye bukpo ya be aagbekpo su l'ęnya kachaa alwalwa l'ęka Chileke bu eze be gbekwa ka Jionu shii. ¹² E -shi teke Jionu; onye ono emeje bapuzizimu ono byaru bya eye nta-a be Chileke shi goshita le ya bu eze; ndu ohogu iya shi teke ono meta g'ęphe gude k'ęhuka kposhia ya. Ndu okpehu du; ndu eme g'ęphe bahu l'ali-eze obu k'ęhuka. ¹³ Noo kele ekemu, shi l'ęka Mosisu waa iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfukpooru; tukoerupho epfu iya jeye Jionu bya. ¹⁴ Bu iya bu le teke o du unu g'unu kweta; unu ekweta. O kwa Jionu bu Elayjia, e pfuru l'oo-bya obu. ¹⁵ Onye nweru ęnu-nchi, l'anu iphe; numakwa iya.

¹⁶ "Bę gunu be mu a-turu ogbo-a yeru? O du g'unwegirima, no l'edupfu abaru ibe phe mba su: ¹⁷ 'Nta be anyi phuru unu upyi; ophu unu ekwedu ete ebvu; anyi rwua erwubvu; ophu unu ekwedu ara ękwa.' ¹⁸ Noo kele Jionu be byaru nu; ophu o dudu iphe, ookweje eriri; ophu o dudu iphe, ookweje angungu; a su l'oo obu

* **11:10** 11:10 Guna Mal 3:1.

eme iya. ¹⁹ Abubu-Ndiphe byakwanu bya anodu eri angu; a su g'e lenu l'ọ bu ẹkpiri; buru onye nggaga mee; buru onya ndu ana akiriko me ndu ozo mmanu, bukwapho ndu amaru ẹjo ẹka. Ọle ọo iphe, mmamiphe Chileke l'eme be e gude amaru le mmamiphe Chileke bu iphe, pfuru oto."

*Iphe, ee-me ọha, jikaru nu
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Tobudu iya bu; Jizosu wata abaru mkpukpu le mkpukpu ono g'ọ ha mba; mbu mkpukpu ono, ọ kachaa emeshi iphe-ohumalenya ono. Ọ baa-haru phe mba l'izimanu iphe-ẹji, ẹphe emeshi ta alwaduru phe azu. Ọ su phe: ²¹ "Nshio gube ọha Korazinu! Nshio gube ọha Betusayida! Kele ome e wotaru iphe-ohumalenya, e meru l'ime unu mee l'ọha Taya yele ọha Sayidonu m'ẹphe eyehaakwa uwe-aphu; kpua onwophe ntu uzenya; gude goshi l'izimanu lwaru phe azu; ẹphe ghawaa umere lwapfuta Chileke. ²² Ọle iphe, mu epfuru unu bu le-a: ọo-karu ndu Taya; waa ndu Sayidonu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'ọo-du unubedua. ²³ Gube ọha Kapaniyomu! ?Ọ du ngu g'e kulia ngu g'i supfuru l'imigwe to? ?Ti madu l'aa-gbenu kwada ngu nu kwarwua oku-ali-maa. Opfu l'ome e wotaru iphe-ohumalenya, e meshiru l'ime ngu woru mee le Sodomu; me Sodomu anodukwaa byeye ntanu-a. ²⁴ Ọle iphe, mu epfuru unu bu le-a: ọo-kakwaru ndu Sodomu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'ọo-duru gubedua."

Abyapfuta Jizosu bya atuta unme
(Luk 10:21-22)

²⁵ Lẹ teke ono kwaphọ bẹ Jizosu yeru onu sụ: “Mu ekele ngu ekele Nna, bụ Nnaji igwe yẹe alị; l'i domiru iphe-a gẹ ndu kwaru ẹnya waa ndu mmamiphe ta amaru iya; i woru iya goshichia ndu bụ unwegirima. ²⁶ Noo g'ọ dụ bụ ono Nna. Iphe ono bẹ i mekpọerupho g'ọ dụ ngu; waa g'ootso ngu ọtso ememe iya.

²⁷ “Sụ-a; Nna mu yeakwaru mu iphemiphe l'ẹka. Ọ tọ dukwa onye maru onye Nwa bụ; gbahaa Nna. Ọphu ọ dukwa onye maru onye Nna bụ; gbahaa Nwa; ọzo onye Nwa iya ono kpuhaaru Nna iya ono goshi.

²⁸ “Sụ-a; unu byapfuta mu; unubẹ ndu esegbu onwunu l'akanya; tẹme unu vuru iphe, anyị ẹrwa; mu e-zi iya unu g'unu tuta unme. ²⁹ Unu bya evuta ivu, shi mu l'ẹka; g'unu anwuta mu iphe l'ẹka; kele mu eme gelee bya aburu onye wozetaru obu alị. Mu e-mekwa gẹ meji nmapfuru unu. ³⁰ L'iphe, mu eboje g'e vuru ta abukwa iphe, anyị ẹrwa. Ivu nkemu dukwa nphe evuvu.”

12

Eswe-atuta-unme
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ O be ujiku lanu; mbọku ono bụ eswe-atuta-unme; Jizosu phẹ nọdu aghata l'egu, a kọru akpe. Ndu etsoje iya nụ wọtaahaa akpuru witi ono taahaa; ẹka ẹgu agụ phẹ. ² Ndu Fárisii hūmae ya phọ bya asụ iya: “Lenu; ndu etsoje

ngu nū emeakwaa iphe, e te mejedu l'eswe-atūta-unme!”

³ Jizosu sū phẹ: “?Unu teke agū-vuswee l'ẹkwo-opfu Chileke iphe, Dévidi meru ẹka ẹgu agū yẹe ndu ẹphe l'iya swi? ⁴ G'ọ bahuru l'ulo Chileke je ataa buredi, e doberu Chileke iche, bu buredi erwubeduru iya l'atata; ọphu o rwubekwarupho ndu ẹphe l'iya swi. Ndu o rwuberu bu ndu-uke Chileke kpurumu. ⁵ ? Tọo unu teke agū-vuswee l'ẹkwo ekemu Mosisu lẹ ndu-uke Chileke jeru ozi l'eswe-atūta-unme l'eze-ulo Chileke? Ẹphe gude ẹgube ono mebyia ekemu ono; ọphu ikpe anmaduru phẹ. ⁶ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe ọphu ka eze-ulo Chileke ono ike bẹ nọkwa l'ẹka-a. ⁷ Ọme unu maru iphe, Chileke epfu l'ẹka ono, ọ suru: ‘Iphe, agū mu nū ta abukwa g'unu gwajẹ mu agwagwa; ọ kwa g'unu phujeru nemadzū obu-imemini;’* mẹ unu tege ewokwaru ikpe nmaa ndu iswi dū mma. ⁸ Lẹ Abubu-Ndiphe bukwa Nnajiuphu, nwe eswe-atūta-unme.”

*Onye ẹka lanu nwuhuru anwuhu
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Jizosu shi l'ẹka ono; ọ buru iya atugbu bya abahu l'ulo-ndzukọ ndu Jiu. ¹⁰ Ọ duru onye nọ l'ẹka ono ẹka lanu nwuhuru anwuhu. Noo ya; ndu Fárisii, nọ l'ẹka ono choo iphe, ẹphe a-sū lẹ Jizosu meru; bya ajiya ya sū iya: “?Ọ bu iphe, rwuberu nemadzū l'ememe; mbu eme g'onye iphe eme wekorohu l'eswe-atūta-unme?”

* **12:7** 12:7 Gūnaa Hos 6:6.

¹¹ Jizọsu bya ajia p̄he s̄u: “O -nweru onye lanu l'ime unu, nweru aturu lanu; aturu ono dalahu l'ime nsu l'eswe-atuta-unme; ?onye ono tee jedu je akpufuta iya to? ¹² ?Nemadzu ta akadu aturu aburu okpobe iphe? Oo ya bu l'eme iphe-oma l'eswe-atuta-unme ta abukwa emebyi ekemu.”
¹³ O pfuchaa nno bya asu nwoke ono: “Ngwa; lochia aka alochi.” O bya alochia aka. Eka ono bya eteta iya bya adu iya g'ophunapho du iya.
¹⁴ O buerupho ndu Farisii atugbu je g'ephe chia idzu g'ephe e-shi megbua Jizosu.

Nwozi, Chileke hotaru

¹⁵ Jizosu maerupho l'onoo iphe, ephe eje; o shi l'eka ono; o buru iya atugbu. A du igwerigwe tsoru iya. O mekota iphe, bu ndu iphe eme; ephe wekorohucha. ¹⁶ O pfushiaru p̄he ike su p̄he g'ephe ta akojekwa onye ya bu. ¹⁷ Iphemiphe ono mee iphe, Chileke shi l'onu Azaya, bu onye mpfuchiru Chileke pfua vukota; suru:

¹⁸ “Wakwa onye ejeru mu ozi baa;
 onye mu hotaru l'onwomu.

O bu onye mu yeru obu bya
 aburu onye emeje g'obu
 jidata mu.

Mu e-ye iya Unme mu l'ehu
 g'o koru ohamoha,
 no le mgboko le mu e-kpe
 p̄he ikpe.

¹⁹ O too jekwa atu igoligoli;
 ophu oojekwa echi mkpu.
 Ophu o dukwa onye byaru
 l'anuma olu iya l'etsuzo.

20 Ọ tọ nyakwofukwa g'ọ ka
mma l'ọ ekperema,
rigeru erigeru;
ọphu ọ phunyikwa g'ọ ka
mma l'ọ orọku,
enwu ọswereswe.

Oo-gudeekwapho ẹka iya g'o
gude iya jasụ teke iphe,
pfuru nhamunha a-kapyabe
ejo-iphe.

21 Ọ bụru iya bụ onye ọhamoha
a-nọdu ele ọnya l'ẹka.”

Ẹka ike Jizọsu shi
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

22 Tọbudu iya bụ; a bya edutaru Jizọsu nwoke lanu, ọbvụ bu ebubu l'ẹhu. Ọbvụ ono mee ya; ọ nọdu atsụ ishi; ọme ọphu o pfudu opfu. Jizọsu bya emee nwoke ono; ọ phuahaa ọzo; pfuahaa opfu. 23 Ọ dụ-dzukotaru ndu ono g'ẹphe ha biribiri ntumatu. Ẹphe sụ: “?Tọ bụkwanu onye-a bụ Nwa Dévidi ọbu?”

24 Ndu Fárisii nọmae ya phọ bya asụ: “Nwoke-a tege anọdukwa achishije ọbvụ; ọ tọ bụ l'ọ gude ike ọbvụ, bụ Biyelezebọlu, bụ iya bụ ishi iphe, bụkpoo ọbvụ l'ọphu.”

25 Jizọsu maerupho iphe, ẹphe ari bya asụ phe: “Alị-eze -keha ẹbo; seahaa opfu be ọ buakwaa ọla-l'iswi. Nokwapho g'ọo-dụ unuphu; ọzo mkpukpu, keharu onwiya ẹbo. 26 Teke ọ bụkwanu le Nsetanu achifuje Nsetanu; ọo ya bụ le nkwoka dụ l'ibe iya; ?denu g'ee-me g'alị-eze iya keru? 27 Ọ -bụkwanuru l'ọo Biyelezebọlu be

mu gude achishi ọbvụ; ?bụ gụnu bẹ ndu k'unu gudekwanu achishi ọbvụ nkephẹ? Ọ kwa iya bụ l'ọo ndu k'unu e-goshiwaro unu l'ikpe nmaru unu. ²⁸ Obenu teke ọ bukwanu l'ọo Unme Chileke bẹ mu gude achishi ọbvụ ọbu; ọo ya bụ l'o noo iphe, egoshi lẹ Chileke buakwaa eze l'ẹhu unu.

²⁹ “Tọo ?denu gẹ nemadzu e-shi bahu l'ulo onye okpehu du je egwee ivu iya k'ehuka; a - gufu l'o vuru ọzo kee ya egbu temanu l'o gweta ivu iya k'ehuka.

³⁰ “Sụ-a; onye mu l'iya atugbaduru bukwa onye opfu mu; onye mu l'iya ta achikobedu achikobe l'achikakwa achika. ³¹ Noo g'o gude mu sụ unu-a; iphemiphe, bụ iphe-eji, unwuliphe eme; mekpoo epfubyishi, ephe anoduje epfubyishi Chileke bẹ dukotachakwaa k'ophu Chileke a-guru phe iya nvu; obenu l'onye pfubyiru Unme-du-Nso bẹ Chileke ta abyakwa aguru nvu. ³² Onyemonye, pfuru Abubu-Ndiphe ejo opfu bẹ aa-gukwaru nvu; obenu l'onye pfubyiru Unme Chileke bẹ a taa gukwaru nvu lẹ mgboko ọwa; ophu aa-gukwaru iya nvu lẹ mgboko ophu abya nu.”

Oshi-omi yee akpuru iya
(Luk 6:43-45)

³³ “I -nodu eme gi wota akpuru du ree l'oshi, i yeru; vuru ọzo meadaa oshi ọbu g'ọ du ree. Teke i haru oshi, i yeru; o mebyihu; l'ii-maru l'akpuru iya a-dukwapo eji; kele e gude akpuru, oshi miru amaru egube oshi, ọ bu. ³⁴ Unube unwu, ejo agwo nwushiru-a! ?Unu e-shi ishiagha pfua opfu oma l'eka unu du njo? kele iphe, onu epfuje

bụ iphe, jiru obu bushihu. ³⁵ Ọkpobe nemadzu eshije l'ọkpobe iphe, dụ iya l'obu wofuta ọkpobe iphe; ejo nemadzu nọdu eshijekwaphọ l'ejo-iphe, dụ iya l'obu wofuta ejo-iphe.

³⁶ “Gẹ mu karu unu: mbọku ikpe Chileke bẹ Chileke e-kpekwa onyemonye ikpe mkpokoro opfu, o pfujekpọoru. ³⁷ L'ọ kwa opfu, shi ngu l'ọnu bẹ ee-gude gụa ngu l'onye p̄fuberekoto. Ọ bukwarupho opfu, shi ngu l'ọnu bẹ ee-gudekwaphọ nmaa ngu ikpe.”

Iphe-ọhumalenya, meru l'ehu Jiona
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Tọbudu iya bụ; o nweru ndu ezije ekemu mę ndu Fárisii haru bya asu iya: “O-zì-iphe; menaarụ anyi iphe-ọhumalenya, e-goshi l'ọo Chileke ziru ngu g'ị bya eviya.”

³⁹ O yeeru p̄hẹ iya ọnu sụ p̄hẹ: “Ọgbo-nta-a pakpọkwaaru njọ. Ẹp̄he te ekwedu nọpyabe l'ẹka Chileke. Ẹp̄he nọdu achọ iphe-ọhumalenya. Ọle ọ tọ dukwanu iphe-ọhumalenya ọzo, ee-goshi p̄hẹ; gbahaa iphe, meru Jiona, bụ onye mpfuchiru Chileke. ⁴⁰ Noo kẹle ọo gẹ Jiona nọru abalị ẹto: eswe l'enyashi l'ime ẹpho ophomu okazu ono bụ gẹ Abubu-Ndiphe a-nọ abalị ẹto; eswe l'enyashi l'imime alị. ⁴¹ Ndu Ninive l'a-gbalihu mbọku ikpe; nmaa ọgbo nta-a ikpe; kẹle izimanu lwaru ndu Ninive azu; ẹp̄he ghaa umere; lwapfuta Chileke l'opfu, Jiona pfuru p̄hẹ; obenu l'onye ka Jiona nọ l'ẹka-nta. ⁴² Nwanyị, bụ eze ndu Sheba bẹ a-gbalihukwa mbọku ikpe; nmaa ọgbo nta-a ikpe; kẹle o shi l'ẹka igwe beru; alị beru bya gẹ ya

nụma opfu nkwa menya Sólomónu. O be nta-a bẹ onye ka Sólomónu nọ l'ẹka-a.”

*Iphe, akpajẹ ọbvụ alwa azụ
(Luk 11:24-26)*

⁴³ “Ọobujeru teke a chifuru nemadụ ọbvụ l'ẹhu; ọbvụ ono etsoru echięgu ẹka mini adudu aghaphe; achọ ẹka ọo-nmẹ anmẹe. Teke o jenyaa ru; ọphu ọ dudu ẹka ọ hụmaru; ⁴⁴ l'ọ sụ gẹ ya laphu ẹshikwa azụ l'akahụ ọlo iya-a. Teke ọ byatashiaru ọ dabyiwaru iphoro; a zawa iya azaza; dozichaa ya ree; ⁴⁵ l'oo je achita ọbvụ ẹsaa ọzo, ka iya njo; ẹphe awuba je eburu iya. Ndzụ nwoke ono teke ono abya aka njo; eme lẹ teke mbụ phọ. Nokwaphọ g'ọo-dụ ọgbo nta-a, megburu onwophẹ l'ejo-iphe-a bụ ono.”

*Ne Jizọsu yẹ unwune iya
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Noo ya; Jizọsu kpukwaduru-a opfu l'ọnu epfu eyeru ndu ono; ne iya yẹle unwune iya byawaa bya apfuru l'etezi zia sụ g'e kua ya g'ẹphe pfuru yeru iya. ⁴⁷ O nweru onye sụru iya g'o gebekwa lẹ ne iya yẹ unwune iya nọkwa l'etezi achọ g'ẹphe pfuru yeru iya.

⁴⁸ Ọ sụ onye ono, pfuru iya ya nụ ono: “?Bụ onye bụ ne mu; tọo bụ ndu ole bụ unwune mu ọbu?” ⁴⁹ Ọ bya atube ndu etsoje iya nụ ẹka bya asụ: “Wakwa ndu bụ phẹ bụ ne mu; bya aburu unwune mu baa. ⁵⁰ Kẹle onyemonye eme iphe, dū Nna mu, bu l'imigwe l'uche; bụakwaa nwune mu kẹ nwoke; bya aburu nwune mu kẹ nwanyi; bya abukwarupho ne mu.”

13

Onye agha mebyi iphe

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ O bụru ujiku lanụ onokwaphọ bẹ Jizọsu shi l'ụlo ono tughua je anọdu l'aguga eze-enyimu.

² A dụ igwerigwe gbaphee ya mgburugburu; k'ophu o bahuru l'ugbo, nọ l'ime mini ono je anọdu. Igwerigwe ndu ono kuru l'eli-mgboko.

³ O gude etu zia phe iphe, dụ igwerigwe sụ:

“Nwoke lanụ jeru atụ mebyi iphe. ⁴ O nọdu atụ mebyi iphe ono; o haru daa l'aguga gbororo; enu bya atutua ya. ⁵ Ozo nashihu iya daa l'ali, dụ epfu-epfu; eka anụ ali adu-zidu. Ntanta-a o fushia ome l'anụ ali ono, ta adukwanu igbi ono. ⁶ Anwụ chilahaepho; o chipyashia ya. O nwulwashihu kposhihu nku; kele o to nweudu ogbarabvu l'ime ali. ⁷ Ozo daa l'eka akpuru obvu nọ l'ime ali. Yele obvu ono futakota. Obvu onoya kpagbushia ya. ⁸ Ozo daru l'eka ali dụ ree. O fushia ome; vua evuvu; bya amia amimi. Ndu amita ukporo ise; ndu ukporo eto; ophu aburu ukporo l'iri.

⁹ “Onye nweru enu-nchi, anụ iphe nūmakwa iya!”

Iphe, meru iphe, Jizọsu egudeje

etu ezi iphe

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Tọbudu iya bụ; ndu etsoje iya nụ byapfuta iya bya asụ iya: “?Bụ gūnu meru g'o gude i gude etu epfuru ndu ono opfu?”

¹¹ Jizọsu sụ phe: “Oo unubedua bẹ Chileke meru g'unu maru iphe, e shi domigbaa edomi,

bụ iya bụ k'ẹka Chileke bụ eze; obenu ịe ndu k'ono bẹ o to meduru g'ẹphe maru iya. ¹² Noo kele iphe, bukpoonye nweru nụ bẹ Chileke e-yebaaru g'o nweru nweru k'etsutsu iya. Obenu onye ete nwedunụ bẹ ọo-gbenu natafulenu nwophu, o nweru. ¹³ Noo g'o gude mu gude ẹtu ẹtu epfuru pphẹ opfu. Kele ẹphe e-le ẹnya nta lee imo; ọ tọ dudu iphe, ẹphe ahuma. Teke ẹphe numachaaaru nta numa imo; ọ tọ dudu ophu aga pphẹ nchi. Ophu ọ dudu iphe, byaru l'edo pphẹ ẹnya. ¹⁴ O buru l'ẹhu pphẹ bẹ iphe, Azaya onye mpfuchiru Chileke pfuru vuru; l'ọ suru:

“ Ẹphe a-nga nchi nta ngaa
imo;
ọ tọ dudu iphe, edo pphẹ
ẹnya.

Lee ẹnya nta lee imo;
ọ tọ dudu iphe,
ẹphe byaru ahuma.

¹⁵ Opfu l'ẹphe kpochiwaru obu.

Ẹphe swọ-chiwaa nchi;
tanyiibe ẹnya.

O -burabu m'ẹphe
egudekwaa ẹnya huma;
gude nchi pphẹ numa.

Obu pphẹ emee g'o doo
pphẹ ẹnya; m'ẹphe
aghakọbe
byapfuta Chileke g'ọ
dzọo pphẹ.*

* **13:15** 13:15 Guna Azá 6:9,10.

¹⁶ “Sụ-a; ẹhu-utso bẹ a ọ́oru nụ unu; opfu l'unu duru ike gude ẹnya unu hụma ụzo; gude nchị unu numa iphe. ¹⁷ Lẹ tororo, mu eme gẹ mu gbuaru iya unu bu lẹ ndu mpfuchiru Chileke; mẹ ndu pfuberekoto, du igwerigwe bẹ ọ́ guru ẹgu ahuma iphe-a, unu ahuma-a; ọ́le ẹphe ta ahumaduru iya. Ọ́ gụkwaru phẹ phọ anuma iphe-a, unu anụ-a; ọ́le ẹphe ta anumaduru iya.”

*Iphe, ẹtu onye agha mebyi iphe ono bu
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

¹⁸ “Wakwa iphe, ẹtu k'onye jeru atụ mebyi iphe ono bu baa: ¹⁹ O nweru onye anọduje anụ iphe, eepfu lẹ k'ẹka Chileke bu eze; ọ́le o too dodu iya ẹnya. Onye-Njọ ono abya anafu iya mebyi iphe ono, e pfuru, nọ iya l'ime obu ono. Ọ́ buri ẹgube onye ono bu ndu k'ono, a gharu l'aguga gbororo onoya. ²⁰ Ndu ọ́phu daru l'epfu bu onye ọ́phu bu: teke ọ́ numaru opfu ono bẹ ọ́ natakporu iya l'ẹhu-utso. ²¹ Ọ́phu ọ́ tọ́ gbaduru iya ọ́gbarabvu l'obu. Ọ́ kpọepfo ọ́pfu nwanshii; iphe mkpamehu byapfutaẹ ya phọ; ọ́zoo ndu ọ́zo melahaa ya ewere l'o kwetarụ opfu ono; l'ọ́ buri iphe, ọ́o-kpakota daa; parụ opfu ọ́bu buhaa. ²² Ndu ọ́phu daru l'ẹka obvu du l'alị; bu onye ọ́phu numaru opfu Chileke; ọ́le ọ́gba egomunggo ẹhu iya. Eyenuka obu l'ẹku batanụ bya akpaahaa opfu ono ẹhu. Ọ́phu ọ́ miduru amimi. ²³ Obenu lẹ ndu k'ono, bu mebyi iphe, a turu l'ọ́kpobe alị ono; noo ndu ọ́phu bu ndu anumajechaa ya nụ; bya ewota iya ye l'ọ́kpoma phẹ. Ọ́ buri ndu k'ono eyeje mebyi. Ọ́phu eyeje

ụkporo ise; ọp̄hu eyee ụkporo ẹto; ọp̄hu eyee ụkporo l'iri.”

Ẹtu, e gude ohu iphe anmaa

²⁴ Noo ya; a ńonyakwaa Jizọsu byakwa anmaaru p̄he ẹtu ọzo sụ p̄he: “Ge Chileke e-shi goshi ẹ ya bụ eze a-dụep̄ho ge nwoke, chitaru mebyi iphe, dụ ree je aghaa l'alị. ²⁵ O be l'enyashi ujiku lanụ; teke e kuchawaru mgbenya; onye ọhogu nwoke ono bya achita akpuru iphe je aghakwaapho l'eka ono, o gharu okpobe iya pho. O ghaebe iya bya aburu iya atugbu. ²⁶ Mebyi iphe ono nodu l'eka ono fushia bya awata amimi. Ohu iya pho fushikwaapho bya amia. A gbẹ teke ono huma l'ohu mebyi iphe yi iya. ²⁷ Ndu ozi nnajiuphu ono byapfuta iya bya asu iya: 'Nnajiuphu; ?to bunaa okpobe mebyi iphe be i gharu l'alị ngu-a? ?Denuhunu g'o gude ohu iya fushia ya eghirigha nno?' ²⁸ Nwoke ono sụ p̄he l'ọ dụ g'ọ bụ ndu ep̄he l'iya duru l'opfu be meru iya nū. Ndu ozi ono sụ iya: '?Bụ iya bụ l'ọ dụ ngu g'anyi je epheshia ya to?' ²⁹ O sụ p̄he: 'Waawaa! Unu -jeshia epheshi ohu mebyi iphe ono be ẹka atunukakwa unu atutu; unu eje ep̄hekobe iya ndu ọp̄hu bụ okpobe iya. ³⁰ Unu haa ya g'ep̄he tuko vua jeye teke ebubu iya. Noo teke mu a-karu ndu ebu iya nū g'ep̄he vuru ọzo pheshiada ohu iya ono; chikobe l'eka lanụ; sweshia ya esweshi kpoo ya oku. Tẹmanu ep̄he ebutawarọ ọp̄hu bụ okpobe iya vuba l'ulo mu teke ono.' ”

*Ẹtu, e gude akpuru oshi mosutadu anma
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

³¹ Jizosu byakwa anmaaru phe etu ozo su phe: “Su-a; ge Chileke e-gude goshi le ya bu eze l'a-duepho g'akpuru oshi mosutadu, nwoke wotaru ghaa l'egu iya. ³² Akpuru oshi ono bu iya kakota rwiirwiirwii l'iphe, bukota mebyi iphe, aaghaje aghagha l'ali. Oe o bujeru teke o byaru evua; l'o kakota iphemiphe, aakuje akuku l'eli. L'o bya aburu oshi k'ophu unwu enu, ephe l'eli anoduje akpa epfunne l'ekali iya.”

*Etu, e gude iphe-ekoje-buredi anma
(Luk 13:20-21)*

³³ No iya; Jizosu byakwa anmaaru phe etu ozo su: “Ge Chileke e-shi goshi le ya bu eze; a-duepho g'iphe-ekoje-buredi, nwanyi hataru nwanshii ye l'ukpokutu iphe, eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru nkweka eto.

*Jizosu gude etu ezi iphe
(Mak 4:33-34)*

³⁴ “O buru etu etu egube ono be Jizosu gude zikota ndu ono ozi-oma ono. O -gudedu etu be o to dudu iphe, oozije phe. ³⁵ Iphe ono je emee; iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru vua; bu ophu suru:

“Mu e-gude etu etu pfuaru
phe opfu.
Mu e-pfuru phe iphe ono,
e domiru edomi eshinu
e meru mgboko ono.”[†]

*Jizosu epfu iphe etu ono, o nmaru k'ohu iphe
ono bu*

[†] **13:35** 13:35 Ganaa Ebvu 78:2.

³⁶ Noo ya; Jizosu parụ ikpoto ndu ono haa; bahushia l'ulo. Ndu etsoje iya nū bya abyapfuta iya; bya asụ iya: “Konaaru anyi iphe, ọ bụ; mbụ k'ohu iphe ono g'o doo anyi ọnya.”

³⁷ Ọ sụ phẹ: “Onye ono, agha ọkpobe mebyi iphe ono bụ Abubu-Ndiphe. ³⁸ Alị ẹka ono, ọ gharu iya ono bụru mgboko l'ophu. Ọkpobe mebyi iphe ono, ọ gharu ono bụru ndu Chileke bụ eze phẹ. Ophu bụ ohu iya ono bụru unwegirima Onye-Njọ ono nwuru. ³⁹ Ọhogu ono, gharu ohu mebyi-iphe ono bụru Obutuswe. Teke ono, ee-buta iya ebuta ono bụru g'ọo-dụ mę mgboko bvujeeepho. Ndu e-bu iya nū bụru unwu-ojozi-imigwe. ⁴⁰ Ọo g'e phekoberu ohu iya ono chita je akpo ọku ono bụ g'ọo-dụ teke mgboko a-bvu. ⁴¹ Abubu-Ndiphe e-zi unwu-ojozi-imigwe iya g'ephe chishikotakpo iphe, bụ ndu ono, kpataru nwibe phẹ eme iphe-ẹji ono mę iphe, bụ ndu emeje ẹjo-iphe ọzo g'ephe hakota; ⁴² chiru ye l'ota chichichi ọku. Ẹka ono bę nemadzu a-nodu kwaa ẹjo ẹkwa; taa ikireze. ⁴³ Ndu ophu pfuberekoto l'iphu Chileke a-nodu egbu nwijnwii g'enyanywu l'eka Nna phẹ bụ eze. G'onye nweru ọnu-nchị numakwa iya!”

Iphe labo, vugbaa oke aswa

⁴⁴ “Ẹka Chileke bụ eze dụ g'iphe, vu oke aswa, e woru domia edomi l'egu. Onye lanu je ahuma iya woru iphe kpuchia ya; teru ẹswa lashia. Ọ laa je atuko iphemiphe, o nweru reshia je azua alị ono.”

⁴⁵ Noo ya; ọ sụ: “Onye maru iphe, ẹka Chileke bụ eze bụ; emeje g'eze onye agba ngho; ọ nodu

achọ igopoto, amashị mma ike, ya a-zụ. ⁴⁶ Ọ chonyaa ya; bya ahuma ophu ere ntumatu. Ọ laa je atuko iphe, o nweru reshia gude je azua ya.

Ugbu-ikokoro

⁴⁷ “Sụ-a; Eka Chileke bụ eze dukwa g'egube eewojeru ugbu-ikokoro tũa l'eze-enyimu-a; l'ọ nwukoo ẹma, dũ iche iche. ⁴⁸ Ẹma ono -jiẹpho ugbu ono; l'a bya akpua ya kpufuta eli-mgboko; bya anodu anoo; hoo ya ahoho; hoshia ya ophu dũ ree ye lẹ nkata bya ekporu ndu ophu dũ eji je awushia. ⁴⁹ Noo g'oo-dũ teke mgboko a-bvũ. Ndu ojozi-imigwe a-lufuta bya ahoshia ndu ejo-iphẹ l'eka ndu pfuberekoto nọ. ⁵⁰ L'ee-je achiru phẹ ye l'ota chichichi oku. Eka ono bẹ nemadzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze.”

Iphe òphúú l'akahụ iphe

⁵¹ Noo ya; Jizosu jĩa phẹ sụ phẹ: “?Ọ kwa l'iphe ono, mu epfu ono doru-a unu ẹnya?” Ẹphe sụ iya: “Ee Nnajiuphu!”

⁵² Ọ sụ phẹ: “Ọo ya bụ l'iphe, bụ onye maru ekwo-opfu Chileke maghee ya ree; bya aburu onye kwetawaru lẹ Chileke bụ eze iya bẹ duẹpho gẹ nwoke, kwaru eze unuphu. Ọ nodu atukoje akahụ iphe mẹ iphe òphúú gwefuta l'ulo ophu o doberu ẹku, dũ iya mkpa.”

Aajika Jizosu lẹ Nazaretu (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Tọbudu iya bụ; Jizosu nmaẹbekotakpoepho ẹtu ẹtu ono g'ọ ha; ọ bya eshi l'eka ono tugbua; ⁵⁴ lashia mkpukpu iya. O rwua ẹka ono bya

abahu l'ulo-ndzuko ndu Jiu je eziahaa phe opfu Chileke. O zirwua iphe obu k'ophu o du ndu no l'eka ono biribiri. Ephe tuko pfuahaa su: “?Bu awe be egube oke mmamiphe owa-a shi iya? ? Denu g'o shi emeebe iphe-ohumalenya owa-a? ⁵⁵?To bunu iya-a bu nwatibe nwoke kapyinta-a? ?To bunua Meri be ne iya aza? ?To bunu iya bu nwune Jiemusu yele Jiosefu; waa Sayimonu; me Jiudasu? ⁵⁶?To bunaa unwune iya ke nwanyi be anyi l'ephe bugbaa l'eka-a? ?Bu awe be o shi nwutachahunaa iphe owa-a?” ⁵⁷ Iphe ono kpatsu phe ehu-eghu.

Jizosu su phe: “Onye mpfuchiru Chileke be aakwabejekwa ubvu l'ekameka; agufuekwapho le mkpukpu iya waa l'ibe iya.” ⁵⁸ O buru iya meru g'o gude ophu iphe, du biribiri, ha shii, Jizosu meru l'eka ono adudu igwerigwe kele ephe te ekwetaduru nkiya.

14

Anwuhu Jionu onye emeje baputizimu (Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ No iya; o buru teke ono be Herodu, bu ochi-oha Galili numaru udu Jizosu; ² bya asu ndu ejeru iya ozi: “?Unu maru-a l'o kwa Jionu ophu emeje baputizimu tetaru dzuru ndzu ozo; o kwa iphe ono meru iphe, oduje ike eme iphemiphe ono, dugbaa biribiri ono.”

³ Iphe, meru nu bu le Herodu zijeru; e je egude Jionu; kee ya egbu je atuchia l'ulo mkporo. O buru Herodiyasu be kparu iya nu. Herodiyasu ono bu nyee Filipu. Filipu bukwanuru nwune

Herodu. ⁴ Lẹ Jìṣonu shi asuje Herodu l'ọo iphe, ta adudu Chileke ree bẹ o meru; l'ọ jeru ahata nyee nwune iya ono luru. ⁵ Ome ọ tọ buwaa lẹ Herodu atsù ọha ebvu mẹ o gbuwaa Jìṣonu egbugbu. Obenu l'ọha pfudzuwaru lẹ Jìṣonu bụ onye mpfuchiru Chileke.

⁶ Noo ya; o be mbọku, bụ eswe, Herodu aboje Obo-iphe gude anyata mbọku, a nwuru iya; nwa Herodiyasu kẹ nwanyi bya etee ebvu l'atatiphu ndu ebyaa Herodu ono. Ehu tsoo Herodu ntumatu. ⁷ Tọbudu iya bụ; o richaaru iya angu sù lẹ ya a-nu iya iphe, ọ rwokpoeru iya pho.

⁸ Noo ya; ne iya kwaru iya ye. O byapfuta Herodu bya asu iya: "Yenu ishi Jìṣonu ophu emeje bapuzimu l'ochi pataru mu l'eka-a!"

⁹ Ehu daepho eze ono dzuu. Obenu l'eshinu o riwaru angu l'iphu ndu ono, byaru iya ebyaa ono bẹ ọ suru g'a nukwa iya iphe, ọ suru g'a nu iya. ¹⁰ O zia; e je egbuta Jìṣonu ishi l'ulo mkporo; ¹¹ ye l'ochi bya apee nwamgboko ono. Nwata woru iya je apee ne iya. ¹² Ndu etsoje Jìṣonu bya bya apata ogwe iya je elia. Epe mechaa; je akọoru Jizosu iphe, meru nu.

*Jizosu anu unu umadzu iri l'ebo
l'ukporo iri nri*

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jìṣon 6:1-14)

¹³ Tọbudu iya bụ; Jizosu numaepho iphe, meru nu; o kwe hm bahu l'ugbo tugbu jeshia l'eka oo-nodu nwekiya. Ikpoto ndu ono numaepho lẹ Jizosu gudewaa ugbo tugbu; ephe shi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu gude okpa tsoru iya. ¹⁴ O

futa l'ugbo ono bya ahuma ikpoto nemadzu, ha shii, no l'eka ono. Imemini phe du iya shii; o mee ndu iphe eme; ephe wekorohu.

¹⁵ O bejeepho l'uzenyashi ndu etsoje iya nu jepfu iya je asu iya: “?I maru-a l'eka-a bu echiegu; teme nchi nodu ejihuwaa? Sudupho ikpoto ndu-a g'ephe laa; g'ephe abahukwanu le mkpukpu le mkpukpu-a, no-pheru anyi mgburugburu-a je azutaru onwophe nri.”

¹⁶ Jizosu su phe: “G'ephe te ejeshiro alala. Unu nunu phe nri g'ephe ria.”

¹⁷ Ephe su iya: “Iphe, anyi gude l'eka-a bukwa ishi buredi ise waa ema labo kpurumu.”

¹⁸ O su phe: “Ngwa; unu chitaru mu iya l'eka-a.” ¹⁹ Noo ya bu; o karu ikpoto ndu ono g'ephe noduchaa anoo l'eka ono, nweswa du kirikiri ono. O bya achita ishi buredi ise ono waa ema labo pho; bya apalia enya imeli; kele Chileke ekele ke nri ono; bya eworu iya nyawashia chiru nu ndu etsoje iya nu. Ndu etsoje iya nu woru iya keshiaru ikpoto ndu ono. ²⁰ Ephe tuko rijichaa ephe. Ephe bya atutukobe ndu ophu e riphodoru. O ji nkata iri l'ebo. ²¹ Unwoke, yi le ndu ono, riru nri ono beru l'unu unwoke iri l'ebo l'unwoke ukporo iri; a -gufukwa unwanyi l'unwegirima.

Jizosu eje ije l'eli mini

(Mak 6:45-52; Jion 6:16-21)

²² Tobudu iya bu; Jizosu su ndu etsoje iya nu ono g'ephe bahu l'ugbo; vuru iya uzo dafu azu iya ophu g'e ya pfuadaru igwe oha ono g'ephe lashia. ²³ O pfuchaerupho igwe oha ono;

ẹphe lashichaepfo; ọ tųgbua je anọdu l'úbvú nwẹkinyi iya pfuahaa nųahaa Chileke. Nchi jihuchaa; ọ nọdu phọ l'ẹka ono nwẹkinyi iya. ²⁴ Ọgbọ ono nọdu l'echilabọ eze-ẹnyimu ono. Oke akpara-mini nọdu atųkwapho. O mee akpọ ọgbọ ono nọdu atsų l'ẹhu; kele phẹrephere ezifuanų iziphu. ²⁵ Jizọsu jeru ije l'eli mini ono jepfushia phẹ. Teke ono bųwaru l'iphe-ọduu aha ẹnu. ²⁶ Ndu etsoje iya nų hųmae ya phọ; ẹka ooje ije l'eli mini ono; ẹhu nmalahaa phẹ anmanma; ẹka ẹphe dobesu l'ọo maa. Ẹphe chishia mkpu; ẹka ndzų agų phẹ.

²⁷ Teke ono kwaphọ; Jizọsu sų phẹ: “G'ọkpoma shihu unu ike. Ọ bųa mbẹdua. Ndzų ba agųshi unu.”

Pyita eje ije l'eli mini

²⁸ Noo ya; Pyita sų iya: “Nnajiuphu; ọ -bųru ngu eviya; kanųru mu gẹ mu nyibata l'eli mini jee ije byapfuta ngu.”

²⁹ Ọ sų iya: Ngwa! Byanų! Pyita kwenu do; nyifuta l'eli ọgbọ ono jeru ije l'eli mini ono jepfushia Jizọsu. ³⁰ Tọbudu iya bų; ọ hųmaepfo akpara-mini ono, atų nų ono; ndzų gųahaa ya. Ndzų wataẹ ya phọ agųgu ono; ọ wata angųda angųda lẹ mini ono. Ọ rashia: “Nnajiuphu dzọo mu-o!”

³¹ Jizọsu bya amachia ẹka selita iya sų iya: “Oo-wa! Ekwekwe nkengu apaa nwanshii. ?Bų gųnu meru g'o gude i bọahaa obu ẹbo?”

³² Yẹe Pyita bya aswiru bahun l'ime ọgbọ ono. Oke phẹrephere ono zibuhu. ³³ Ndu etsoje iya nų

ono, nọkota l'ime ugbo ono bya abaarụ iya ẹja sù iya: "Ì bụpho Nwa Chileke ọbu eviya eviya."

*Jizosu eme gẹ ndu iphe
emegbaa wekorohu lẹ Gẹnesaretu
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Tọbudu iya bụ; Jizosu phẹ daghaa mini ono bya afuta lẹ Gẹnesaretu. ³⁵ Ẹphe futaepho; ndu ẹka ono hụbechawaa Jizosu ama. E zia; a gbachaaru je l'unuphu l'unuphu je apatachaaru iya ndu iphe emegbaa g'ẹphe ha. ³⁶ Ẹphe nọdu arwoje iya g'o kwe g'ẹphe denyi iya ẹka; obetaru ọ bụru l'ọnu uwe iya. Iphe, bụkpoo ndu denyiru ọnu uwe iya ono ẹka wekorohuchaa.

15

*Omelali ndiche ndu Jiu
(Mak 7:1-13)*

¹ Ọo ya bụ; ọ duru ndu Fárisii, dọru l'ẹka ono; wakwaphọ ndu ezije ekemu. G'ẹphe ha tuko shi Jierúsalemụ byapfuta Jizosu bya asụ iya: ² "Ọ Bụ gunu meru iphe, ndu etsoje ngu nụ emebyi omelali, shi lẹ nna anyi oche phẹ? Ọ Bụ gunu meru iphe, ẹphe ta akwojedu ẹka akwọkwo tẹmanu ẹphe erije nri?"

³ Jizosu bya asụ phẹ: "Ọ Bụkwanu gunu meru g'o gude unu gbẹ gwọbechia ekemu, Chileke sụru g'e meje je emeahaa omelali, nemadzu doberu? ⁴ Lẹ Chileke sụkwaru: 'Yejekwaru nna ngu yẹle ne ngu ùbvù.*' Bya asụkwapho: 'Onye epfujeru nna iya ọzoo ne iya ejo opfu

* 15:4 15:4 Gụnaa Awụ 20:12; Dit 5:16.

g'e gbukwaa onye obu egbugbu.†⁵ Unubedua byakwanu epfu bya asu: 'O -buru le nemadzu suru nna iya; ozoo ne iya: Iphe, mu gege egude kwoo ngu buakwaa iphe Chileke.'⁶ 'Oo ya bu l'onye ono ta agbaeduru ke g'o gbaaru ne le nna iya mkpu.' Unu su l'o to pfuduru eji. Unu shi egube ono gude l'unu eme omelali, unu ezi; mee Opfu Chileke o buru iphe-mmanu. ⁷ Lekwa unube tuko-l'ehu-atuko-l'obu-a! Azaya, onye mpfuchiru Chileke pfugbuakwaru k'unu teke o pfuchiru Chileke su:

⁸ "Ndu-a bu l'ogboromonu be ephe gude akpiritaru mu ntse. O buru ire be ephe gude aja mu ajaja; obu phe nodugbaa mu uzenya.

⁹ Ephe abaru mu eja mkpe; bya ezi ekemu, nemadzu turu; o nochia enya ekemu Chileke.‡"

*Iphe, aaso nsọ; me iphe,
a ta sọdu nsọ
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ Jizosu bya ekua igwe oha ono; bya asu phe: "Unu gebekpodapho ge mu karu unu g'o doo unu enya. ¹¹ O to bukwa iphe, nemadzu eri l'onu aturuwue iya; o kwa iphe, shi nemadzu l'ime obu futu iya l'onu bu iphe, aturuwue iya nu."

† 15:4 15:4 Guna Awu 21:17; Uke 20:9. ‡ 15:9 15:9 Guna Azá 29:13.

¹² Tɔ̀budu iya bụ; ndu etsoje iya nū byapfuta iya bya asụ iya: “?Ị maru-a l'iphe ono, i shi epfu ono shikwa egħu ndu Fárisii egħu?”

¹³ Ọ sụ phẹ: “Iphe, bụkpoo oshi, ata bụdu Nna mu, nọ l'imigwe gude ẹka iya yee ya bẹ ee-phefukwa ephefu. ¹⁴ Unu parụ phẹ rọ haa l'ẹphe bụ ndu atsụ ishi, kpụ ndu atsụ ishi. Onye atsụ ishi -kpuru onye atsụ ishi ibe iya bẹ ẹphe a-tụkokwa dalahụ lẹ nsụ.”

¹⁵ Pyịta sụ iya: “Meeshinu g'ẹtu ono doo anyịbedua ẹnya.”

¹⁶ Tɔ̀budu iya bụ; ọ sụ phẹ: “? Bụ iya bụ l'unubedua bẹ iphe ete dojekwaphọ ẹnya? ¹⁷ Unu ta amakwaphọ l'iphe, eeri l'ọnu bụ l'ẹpho bẹ ọobahuje; l'eeshi l'ẹka ono nyifu iya. ¹⁸ Obenu l'iphe, nemadzu epfu l'ọnu bụ l'obu bẹ o shi iya futa. Ọ bụru ono bụ iphe, aturwu nemadzu. ¹⁹ Kele ọo l'ime obu nemadzu bẹ iphemiphe-a shi: agba ejo egomunggo; egbu ọchi; eri ọgori; apharwushi onwonye; ezi iphuru; adzu ụka; yele epfurwushi nemadzu. ²⁰ Ọo iphemiphe ono bụ iphe, aturwuje nemadzu. Obenu l'a ta kwoduru ẹka ria nri tee aturwudu nemadzu ililekpoo.”

*Ekweta nwanyị, abudu onye Jiu
(Mak 7:24-30)*

²¹ Jizosu gbeshi l'ẹka ono bya ejeshia mkpukpu lẹ mkpukpu, nọ-pheru Taya yele Sayidonu mg-burugburu. ²² A bya l'amaru; nwanyị Kėnanu, bu l'ẹka ono byapfuta iya bya echia mkpu sụ:

“Nnajiuphu, bu Nwa Dévidi! Phunaaru mu obu-imemini! Le nwatibe mu ke nwanyi be obvu alokwa kpurukpuru.”

²³ Ophu Jizosu epfuduru opfu yeru iya. Ndu etsoje Jizosu bya arwoahaa ya su iya: “Chifunu nwanyi-a, l'etsophe anyi arachi anyi nchi-a.”

²⁴ Jizosu su: “O to dukwa eka ozo, Chileke ziru ge mu je; gbahaa ge mu jepfu ndu Izurelu, bu igwerigwe aturu, tuphashihuru etuphashihu.”

²⁵ Nwanyi ono gbeshi bya adaa kpurumu l'iphu iya su iya: “Nnajiuphu; jiko gbaaru mu ro mkpu.”

²⁶ Jizosu su iya: “Nwanyi-a; o to dukwa ree g'e woru nri unwegirima nu unwu nkuta.”

²⁷ Nwanyi ono su iya: “Ono dua nno Nnajiuphu! Obenu le nkuta atutujekwaa evirivi nri, dashihuru l'eka onye nwe phe nu eri nri.”

²⁸ O pfuchaa nno; Jizosu su iya: “Oowee! Gube nwanyi owa-a! Ekwekwe nkengu apaa. Aa-o! O kwapho g'ogogu ngu bu ge Chileke e-meru ngu.” E shiepho teke ono gedegede; o buru ada iya nwanyi ono ewekorohu.

*Jizosu eme g'ehu du
ikpoto nemadzu ike*

²⁹ Jizosu shi l'eka ono tugbua bya etsoru aguga aguga eze-enyimu Galili ogologo; je enyihu eli ubvu je anodu. ³⁰ Tobudu iya bu; ikpoto nemadzu wuru byapfutashia ya; dutagbaaru iya ndu eniyeni; me ndu ndanwu danwushiru; me ndu atsuhishi; me ndu te epfudu opfu; mewaro igwerigwe ndu ozo, iphe emegbaa. Ephe bya achiru phe wushiru Jizosu le mgboru okpa. O

mee; ẹhu dukota phe ike. ³¹ No iya; ẹhu dukota phe ike; k'ophu ọ du ikpoto ndu ono biribiri g'ẹphe humaru le ndu te epfudu opfu pfuaharu opfu; ndu ndanwu danwushiru; ẹhu tetachaa phe. Ndu ẹniyeni jeahaa ije; ndu atsụ ishi nọdu aphụ ụzo. Ẹphe jaahaa Chileke ke ndu Ízurelu ajaja.

*Jizosu anụ unu umadzu iri nri
(Mak 8:1-10)*

³² Tọbudu iya bu; Jizosu bya ekua ndu etsoje iya nụ bya asụ phe: “Imemini ikpoto ndu-a dukwa mu; g'onye l'ẹphe nọwaru ujiku ẹto l'ẹka-a; ophu ọ budu l'ọ dukwaduru nri, ẹphe gude, ẹphe e-ri-a. Ophu mu a-sukwanu g'ẹphe swiru ẹgu lashia. Mu -pfua nno; ẹphe lashia; mbà atushi phe l'ụzo.”

³³ Ndu etsoje iya nụ sụ iya: “?Bụ awe be anyi a-humakwanu buredi l'echiegu-a, l'a-sụ ikpoto ndu-a eriri?”

³⁴ Jizosu sụ phe: “?Bụ ishi buredi ole be unu gudekpoo?” Ẹphe sụ iya: “Ọ kwa ishi buredi ẹsaa; waa unwu-ema, haru yikwaru iya pho.”

³⁵ Oo ya bu; ọ sụ g'ikpoto ndu ono nọdukota anọo l'alì l'ẹka ono. ³⁶ Ọ bya achita ishi buredi ẹsaa ono waa unwu-ema ono bya ekele Chileke ekele. Ọ bya awashia ya bya achie ndu etsoje iya nụ; ẹphe keeru ikpoto ndu ono. ³⁷ Ndu ono tuko ria nri rijichaa ẹpho. Ndu etsoje iya nụ bya atutua ibiribe buredi ophu ghuduru nụ; o ji nkata-eevu-iphe ẹsaa. ³⁸ Ndu riru nri ono du unu unwoke iri; a -gufukwa unwanyi me unwegirima.

³⁹ Ọ bya asu ndu ono g'ẹphe lawarọ. Ẹphe wukahu lashia. Ọ bya abahun l'ugbo; ọ buru iya eje ali Magadanu.

16

*Eepfu gẹ Jizosu mee
ohumalenya*

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Ndu Farisii me ndu Sadusii bya agbaberu Jizosu onya opfu g'ẹphe gude nmata iya. Ẹphe bya asu iya g'o menaru phe iphe-ohumalenya, shi l'imigwe. ² O yeeru phe iya onu su phe: "Oobujeru teke ọ bu l'uzenyashi be akpaminigwe charu roboo; unu asu l'echele iya be mboku a-dukwa ree. ³ Teke ọ bukwanu l'utsu be unu humaru g'igwe du rogoro rogoro; teme erwurwu du iya; unu asu l'igwe e-dzekwa o-lwa-boroboro ntanu-a. Su-a; eshinu unu amajechaaru epfu gẹ mboku a-du me unu -lee enya l'akpaminigwe; ?denu g'o gude ophu unu adudu ike ko iphe, ọ bu; mbu iphe, emegbaa l'ogbo nta-a? ⁴ Ogbo nta-a pakpokwaru njo. Ẹphe te ekwedu nopyabe l'eka Chileke. Ẹphe achọ iphe-ohumalenya; ole ọ to dukwanu iphe-ohumalenya ozo, eemeru phe; gbahaa iphe, meru Jiona."

O pfuchaa nno; ọ paru phe haa l'eka ono; ọ buru iya atugbu.

*Uta, Jizosu ata ndu etsoje
iya nu*

(Mak 8:14-21)

⁵ No iya; ndu etsoje iya nū bya erwua azū eze-
 ɛnyimu ono azū iya ɔphuu bya anyata l'ɛphe
 zɔharu egude buredi. ⁶ Jizosu sū phɛ: “Unu
 letakwa ɛnya; unu kwabɛkwa ɛnya g'iphe-ekoje-
 buredi kɛ ndu F́arisii mɛ kɛ ndu Sadusii te
 emebyi unu.”

⁷ ɛphe p̄fuharu nwibe phɛ sū: “O kwa kɛle
 anyi te egudedu buredi-a.”

⁸ Jizosu maɛrupho iphe, ɛphe epfu bya asū
 phɛ: “Oo-wa! Ekwekwe k'unu apaa nwanshii!
 ?Bū gūnū bɛ o gude unu nɔdu epfugbaa l'unu te
 egudedu buredi? ⁹ ?Toko dokwapho unu ɛnya?
 Teke mu gude ishi buredi ise keeru unu nemadzu
 iri l'ɛbo l'ukporo umadzu iri; ?bū nkata-eevu-
 iphe ole bɛ unu t̄utu-jiru l'iphiriba iya? ¹⁰ Tɔo ?
 unu ta anyatakwarupho k'ishi buredi ɛsaa ono,
 mu gude keeru unu nemadzu iri onoya? ?
 mɛ nkata-eevu-iphe ole, unu t̄utu-jikwarupho
 l'iphiriba iya? ¹¹ ?Dɛnu g'o gude ɔphu unu
 amadu l'ɔ tɔ b̄udu opfu buredi bɛ mu epfuru
 unu teke ono, mu s̄uru unu g'unu kwabɛkwa
 ɛnya g'iphe-ekoje-buredi ndu F́arisii mɛ kɛ ndu
 Sadusii te emebyi unu ono?”

¹² O b̄uru iya b̄u l'ɛphe amaru l'ɔ tɔ b̄udu
 iphe-ekoje-buredi bɛ ɔ kwata epfu sū g'ɛphe
 kwabɛkwa ɛnya iya; l'iphe, oopfu g'ɛphe
 kwabɛkwa ɛnya iya b̄u iphe, ndu F́arisii ezi yɛɛ
 kɛ ndu Sadusii.

Pyita akɔ onye Jizosu b̄u
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ O b̄uru iya b̄u lɛ Jizosu phɛ abya erwua
 mkp̄ukpu, nɔgbaa lɛ Sizariya Filipayi. O j̄iahaa

ndu etsoje iya nū sū phẹ: “?Bụkpoo onye bẹ ndiphe asujekpoo lẹ mụbe Abubu-Ndiphe bụ?”

14 Ẹphe sū iya: “Ọ duru ndu sūru l'ị bụ Jionu ọphu shi emeje baputizimu; ndu asū l'ị bụ Elayijia; teme ọ duru ndu sūru l'ị bụ Jieremaya; ndu sū l'ị bụ onye lanụ lẹ ndu mpfuchiru Chileke.”

15 Ọ sū phẹ: “Unubedua; ?unu sūkwanuru lẹ mu bụ onye?”

16 Sayimonu Pyita sū iya: “Ọo ngu bụ Kéreshi ọbu, bya aburu Nwa Chileke; mbụ Chileke ọphu nọ ndzụ.”

17 Jizosu sū iya: “Ehu-utso bẹ a ọoru nū gube Sayimonu nwa Jiona! L'ọ tọ bụkwa amadu meru g'ị maru ọkpobe-opfu ono. Ọ kwa Nna mu, bu l'imigwe. 18 Sū-a; iphe, mu akafuaru ngu bụ; ọo ngu bụ Pyita. Ọ buri l'eli mkpuma-a bẹ mu akpụ Chiochi mu. Ọphu ọ dudu m'obeta ọ buri anwuhu a-du ike emebyi ya nū. 19 Mu a-nū ngu ire-igodo k'eka Chileke bụ eze. Ọo ya bụ; iphe, bụ iphe, i keru ẹgbu lẹ mgboko-a bẹ a gbẹakwaa l'imigwe kee ẹgbu. Iphe, bụ iphe, ị tọru l'ẹgbu lẹ mgboko-a bẹ a gbẹakwaa l'imigwe tọ l'ẹgbu.”

20 Ọ pfuẹbe nno bya akaru phẹ g'ọ tọ dukwa onye ọzo, ẹphe e-pfuru l'ọo ya bụ Kéreshi ọbu.

*Epfupfu mbụ, Jizosu epfu
lẹ ya e-je iphe-ẹhuka nwuhu
(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)*

21 No iya; ọ buri teke ono bẹ Jizosu wataru epfuru ndu etsoje iya nū gẹ ya e-gude jee Jierusalemu; ya ejee iphe-ẹhuka, du igwerigwe. Ọ buri l'eka ndu bụ ọgerenya; waa ndu-ishi uke

Chileke; waa ndu ezije ekemu be ya e-je iphe-ehuka ono. Epe eworu iya megbua. O -rwua le mboku k'eto iya; ya eteta dzuru ndzu ozo.

²² Pyita bya ekuchi iya ekuchi baaharu iya mba su iya: "Tuswekwa Nnajiuphu! Te epfuakwa egube ono! Egube owa-a ta abyakwa l'anwuru ngu!"

²³ Jizosu bya aghaa enya bya asu Pyita: "Gbeshi mu l'iphu gube Obutuswe ono. Nta-a be iime gi buru upfu adu mu l'okpa; kele iphe, iiri ta abudu uche Chileke; oo uche nemadzu be iiri."

Etso Jizosu

²⁴ Tobudu iya bu; Jizosu su ndu etsoje iya nu: "Onye o du g'o tsoru mu g'onye ono mia onwiya enya; vuta oswebe onwu nkiya bya etsoru mu.

²⁵ Kele onye eme g'o dzoo onwiya ndzu l'e-tuphakwa ndzu iya etupha. Onye gudekwanu opfu eh mu tuphaa ndzu iya le mgboko-a enwekwanuru ndzu ojejoje. ²⁶ Le-a; ?bu gunu bu urwu, nemadzu ritaru me o -nwekotachaaru iphemiphe, no le mgboko-a; tuphakwanaa ndzu iya? O to dukwa iphe, nemadzu egude agbata ndzu iya me o -tuphahuwaa. ²⁷ Kele Abubu-Ndiphe a-bya ekpee ndiphe ikpe. O -nodu abya l'oogude ubvu, egbu nwiiinwii ge Nna iya egbu. Teke ono yele unwu-ojozi-imigwe iya aswuru; l'oo-bya apfu onyemonye ugwo g'iphe, o meru gbaru. ²⁸ Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o dukwaru ndu haru pfuru l'eka-a, ata yidu

nwuhu; gbahaa l'ephe hũaadaru teke Abubu-Ndiphe a-buru eze; gude ùbvù; waa ike, dù biribiri egbu nwìinwii abya."

17

Jizosu egbu nwìinwii
(*Mak 9:2-13; Luk 9:28-36*)

¹ A ñepho abali ishii; Jizosu duta Pyita yele Jiemusu; waa Jiõnu, bu nwune Jiemusu duru phe je enyikota ùbvù, ha l'eli; ephe je anõdu nwëkaphe. ² Chileke gbanwee ugbugba iya l'ataphu phe. Iphu iya gbuahaa nwìinwii g'enyanywu. Uwe iya chaahaa ke phuuphuu g'anwu eswe. ³ Noo ya; a bya ele enya; Mõsisu yele Elayijia chaa l'iphu phe; abo uja eyeru Jizosu.

⁴ Pyita pfu-bulihu su Jizosu: "Nnajiuphu; o dukwa ree g'anyi no l'eka-a; ge mu tua mkpu eto me o -dukwa ngu ree; nanu nkengu; nanu ke Mõsisu; nanu ke Elayijia."

⁵ O kpukwaduru-a iphe ono l'onu epfu; urwukpu, chagburu ucha bya aso-kputa phe. Oluopfu shi l'urwukpu ono dafuta su: "Onye owa-a bu nwa mu nwoke. Mu yeru iya obu. O jiru mu ephe. Unu numajekwa iphe, oopfu!"

⁶ O be teke ndu etsoje iya nu numaru olu-opfu ono; ephe dakota kpurumu kpube iphu l'ali. Ndu no du agushikpoo phe ike. ⁷ Jizosu bya bya ebyia phe eka bya asu phe: "Unu gbalihu. Ndu ba agushi unu." ⁸ Ephe gbalihu bya achikaa enya; chikaa enya; ophu o duedu onye ephe humaru; a -gufu Jizosu nwëkinyi iya.

⁹ Ẹphe nyizetashja l'úbvú ono; Jizosu pfushiaru phe iya ike sù phe g'ò tò òkwa onye ẹphe e-pfuru iphe, ẹphe hùmaru jasù teke Abùbu-Ndiphe e-shi l'ònwu teta dzuru ndzù.

¹⁰ Ndu etsoje iya nù jia ya sù: “?Bù gùnu meru iphe, ndu ezije ekemu sùru lẹ Elayijia e-vuadaru ọzo bya?”

¹¹ O yeeru phe ọnu sù phe: “Ọ kwa eviya lẹ Elayijia vufutajẹadaa ọzo bya g'ò dozia iphemiphe ree. ¹² Ọle-a; gẹ mu kakwaru unu: Elayijia byahaakwaru; ọphu ẹphe amadù l'ọo ya. Ẹphe mee ya umerekete. Nokwaphọ gẹ Abùbu-Ndiphe e-shi phe l'ẹka jee iphe-ẹhuka.”

¹³ Ọ buri teke ono bẹ ndu etsoje iya nù maru l'onye oopfuru phe opfu iya sù l'ọ byawaru bù Jiọnu ọphu shi emeje baputizimu.

*Eeme onye ọbvù atù ndapfù
g'ò wekọrohu*

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Ẹphe byapfutaẹpho ikpoto ndu ono; nwoke lanù byapfuta Jizosu bya egbushi ikpere l'iphu iya sù: ¹⁵ “Nnajiuphu; phùnaaru nwa mu nwoke obu-imemini; kele ndapfù atù iya; mbù ọ nọdu atushikpoo ya ike. Kele tekenteke bẹ ọotujeru iya chie l'ọku; tẹme ọ nọdu atujekwaru iya phọ chie lẹ mini tekenteke. ¹⁶ Tọbudu iya bù; mu dutaru iya ndu etsoje ngu nù; ọphu ẹphe adudu ike mee g'ẹhu dù iya ike.”

¹⁷ Jizosu sù: “Haa-oo! Unubẹ ọgbo ejo ọkpoma ọwa-a, adudu iphe, unu ekwetajẹ-a. ?Bù teke ole bẹ mu l'unu a-nọ-beru? ?Mu a-takporu unu

nshi taberu teke ole? Unu dutaru mu iya l'eka-a." ¹⁸ No iya; Jizosu bya abaarū ɔbvu ono mba. ɔbvu ono phefu nwata ono l'ehu. E shi teke ono ɔ buerupho nwata ono ewekorohu.

¹⁹ E mechaa; ndu etsoje Jizosu byapfuta iya teke ɔ nɔ nwekiya; bya asu iya: “?Bu gunu meru iphe, anyi adudu ike chifu ɔbvu ono?”

²⁰ Jizosu su phe: “O kwa ekwekwe, unu ekweshiduru ike kparu iya. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ekwekwe unu -habekponu shii ge nwa rwiirwiirwii akpuru mosutadu be unu a-sukwa eze ubvu-a; ‘Ubvú; phofu onwongu je anodu l'eka pho.’ L'oo-pholia onwiya. O to dukwa iphe, a-kpo unu eka ememe. ²¹ Ole egube ɔbvu-a ta alufujekwa abudu l'oo onye aswije egu epfu anu Chileke chiru iya.”

*Jizosu epfu iya k'ugbo ebo
le ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)*

²² O be ujiku lanu; ndu etsoje Jizosu dzukobe le Galili; Jizosu su phe: “Abubu-Ndiphe be ee-mechakwaa deru ye ndiphe l'eka. ²³ Ephe eworu iya megbua. O -rwua le mboku k'eto iya l'o teta dzuru ndzu.” Aphu iya kwatakpo rwua phe l'obu.

Jizosu atu akiriko eze-ulo Chileke

²⁴ Noo ya; Jizosu yee ndu etsoje iya nu byarwu-taepho Kapaniyomu; ndu anaje okpoga akiriko k'eze-ulo Chileke bya ejepfu Pyita je ajia ya su: “?O du g'onye ezije unu iphe ta apfujedu okpoga akiriko eze-ulo Chileke to?”

²⁵ Pyita su iya: “O pfujekwa-a.”

Tɔbudu iya bụ; Pyịta bahuepho l'ulo; Jizosu vuru ụzo tufu onu sụ: “Sayimonu; ?denu g'ị yeru onu? ?O dū ngu g'ọ bụ ndu ole atujeru akirikio; ọzoo utu mmanụ ọzo; nū ndu eze kẹ mgboko-a? ?Bụ ndibe eze; tọo ndu ọzo?”

²⁶ Pyịta sụ iya l'ọ kwa ndu ọzo.

Jizosu sụ iya: “Ọ n'iya bụ lẹ ndibe eze ta ayidu iya. ²⁷ Ole ọ buekwadupho g'ephe ta asụ l'anyi akpatsu phe iwe. Ngwa; je je ewota ikokoro jeshia l'eze-enyimu je awata ese ikokoro. Ema mbu, vuchakpoo ụzo lọ iphe ngu: nmata iya; vohaa ya onu. Ii-huma okpoga, a-suru atụ akirikio eze-ulo Chileke ono kẹ mu lẹ ngu. Woru iya je atụ ya.”

18

Onye kachakpoo shii

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Teke ono kwapho bẹ ndu etsoje Jizosu byapfutaru iya bya asụ iya: “? Bụ onye a-kachakpoo shii l'eka Chileke bụ eze?”

² Jizosu kweepho doo; bya ekua nwata nshii; bya apfube iya l'echilabọ phe; ³ bya asụ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ -budu l'unu gbanweru bya adu g'unwegirima nshii; bẹ unu ta abyakwa l'abahụ l'eka Chileke bụ eze. ⁴ Iphe, bụ onye wozetaru onwiya alị bya adu gẹ nwata nshii-a bẹ bụ iya kachakpoo shii l'eka Chileke bụ eze. ⁵ Onye gude epha mu nabata nwata nshii, ha egube-a; bẹ buakwaa mbedua bẹ ọ nabataru.”

*Anma ọkwa eme iphe-eji
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

⁶ “Onye mekwanuru onye lanu l’ime unwegirima-a, wowaru onwophe ye mu l’eka-a g’o shiswee uto ono be o gogo karu ree; ome a pataru mkpuma-uswe lipyabe iya l’olu; paru chie l’ime eka eze-enyimu kwata du ogbu. ⁷ Nshio ndiphe; noo l’iphe, alojeru nemadzu okpa eye l’eme iphe-eji jiru eliphe ejiji. O to dukwa g’e meru; ebe o du iphe, a-noduje ese g’o loru nemadzu okpa ye l’eme iphe-eji. Ole; nshioro onye egube iphe ono e-shi l’eka.

⁸ “Ozo bu; teke o bu l’o eka ngu; ozo okpa ngu a-kpataru ngu eme iphe-eji; gbufu iya tuphaa. L’o kakwaru ngu ree l’i gude eka lanu; ozo l’i bu eniyeni; bahu l’eka okpobe ndzu no; eme l’i nweru eka labo; ozo okpa labo; e nwuba ngu l’oku, ata nyihudu anyihu. ⁹ Teke o bu l’o enya ngu e-setaru ngu eme iphe-eji; swofu iya tuphaa; kele o karu ngu ree l’i gude enya lanu bahu le ndzu; eme l’anya dzuru ngu oke; e chie ngu l’oku-ali-maa.”

*Etu k’aturu, kpaphuhuru akpaphuhu
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ “Iphe, unu a-kwabejeerupho enya bu g’unu ta asu l’unwegirima-a duru ophu adudu iphe, o bu. L’iphe, mu eme ge mu karu unu bu l’unwu-ojozi-imigwe nkephe anodjekwa mkpurumkpuru l’iphu Nna mu, bu l’imigwe. ¹¹ Le Abubu-Ndiphe byakwaru g’o dzota ndu tuphahuru etuphahu.

12 “Sụ-a; ?denu g'unu arikwanu iya? Ọ -buru ọ nwoke nweru aturu ukporo ise; nanu kpaphuhu; ?to hadu ukporo eno l'iri ọ tete ophu l'ubvu l'eka ono; tugbua je etsoru ghapee choo ophu kpaphuhuru nu pho? 13 Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; teke o bu l'o humaru iya be o-kwatakpokwaa ka eteshi eswa aturu lanu ono ike; e -me l'ukporo eno l'iri ọ tete pho, te eshidu tuphahu nu pho. 14 Nokwapho g'o to dudu teke o bujeru uche Nna unu, bu l'imigwe g'o duru me onye lanu l'ime unwegirima-a, l'a-la l'iswi.”

Nwanna, mesweru nu

15 “Ozo bu ọ-a; teke nwanna ngu mesweru ngu; kuchi iya ekuchi; je epfuaru iya iphe, o meru ngu. Teke o nataru iphe, i pfuru iya; o kwa iya bu l'a maru ọ nwanna ngu ono be i duphutawaru azu. 16 Teke o bu l'o to nataduru iphe, i pfuru; g'i je edutafua onye lanu; ozoo umadzu ebo ozo yeru onwongu; k'ophu oo-me g'e pfuru iya l'ekwo-opfu Chileke su l'oo ekebe, umadzu ebo; ozoo eto gbaru be ee-gude doshia ya.* 17 Teke o bukwanu l'o to natakwarupho iphe, ephe pfuru; je eworu iya kooru Chiochi l'ophu. Teke o to natakwarupho iphe, Chiochi pfuru; oo ya bu; unu eworu onye obu dobe g'o bu onye ohozo; ozoo onye ana akiriko.

18 “Sụ-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphemiphe, bu iphe, unu keru egbu ọ mgboko-a be a gbekwaa l'imigwe kee egbu. Iphemiphe, unu toru l'egbu ọ mgboko-a be a gbekwaa l'imigwe to l'egbu.

* **18:16** 18:16 Guna Dit 19:15.

19 “Ọzo, mu e-pfufuaru unu bụ ị-a; iphe, bụkpoo iphe, unu dị ẹbo nọdu ị mgboko-a; gude obu lanụ kweta bya epfuru iya nụ Chileke; iphe ono bẹ Nna mu ono, bu l'imigwe ono e-mekwaru unu. 20 Kele iphe, bụkpoo ẹka a dị ẹbo; ọzoo ẹto gude ẹpha mu nọkobe; bẹ mu nọkwa l'echilabọ ndu ọbu.”

*Etu k'onye-ozị, agụduru
nwibe iya nvu*

21 Pyita byapfuta Jizosu bya asu iya: “Nnajiuphu-e; ?bụ ugbo ole bẹ nwanna mu e-meswe mu; mu agụchaaru iya ya nvu? ?Bụ ugbo ẹsaa tọ?”

22 Jizosu sụ iya: “Ọ tọ bụdu-a ugbo ẹsaa kpurumu. Ọ ugbo ẹsaa ẹsaa ugbo ụkporo ẹsaa ẹsaa ugbo ẹsaa. 23 Ẹka Chileke bụ eze bẹ a-dụepho g'onye eze lanụ, meru gẹ yee ndu-ozị iya gbazia k'okpoga iya. 24 Ọ gbakojeepho okpoga ono; e dutaru iya onye lanụ, ji iya unu-kuru-unu ẹkpa-ego. 25 Ọphu nwoke ono enwedu iphe, o gude apfu iya. Nnajiuphu iya ono karu sụ g'e ree ya; ree nyee ya; ree unwegirima ibe iya g'ephe ha; mę iphe, o nweru enweru mgburugburu; g'e gude pfua ugwo ono. 26 No iya; nwoke ono daepho kpurumu l'alị gbushi ikpere rwoahaa nnajiuphu iya ono sụ iya: 'Jiko onye nwe mu nụ; tanaa nshi hafua mu rọ. Mu a-pfukotakwa ngu-a ugwo ono g'ọ ha jiko.' 27 Imemini iya dị onye eze ono. Ọ parụ iya haa bya asu iya g'ọ tọ pfuhewaro ugwo ọbu ị phuruphuru gberegedege.

28 “Tọbudu iya bụ; onye-ozị ono lufuepho je ahuma onye ọzo, yee ya tukuru buru ndu-ozị, ji

iya nwokpoga, abadu ishi. O zụ-gude iya; pyita iya l'ekpiri; sụ iya g'ọ pfu-dzua ya ugwo, o ji iya. ²⁹ Nwoke ono daa kpurumu l'alị rwoahaa ya; sụ iya g'ọ taa nshi hafua ya rọ lẹ ya a-pfu iya ya-a. ³⁰ O jika sụ lẹ ya taa hadu iya; bya akputa nwoke ono je atụ-chia l'ọka mkporo sụ g'ọ nọdu l'eka ono jasụ teke ọo-pfu iya ugwo ono. ³¹ Tọbudu iya bu; ndu ephe l'iya atukoje eje ozi huma iya; ehu dae phe pho dzu. Ephe gbagbua je akọoru nnajiuphu phe iphe, meru nu. ³² Nnajiuphu phe bya ekua nwoke ono; bya asu iya: 'Ị humaru gube ejo onye-ozia? Ị humaru ikpoto okpoga, i jikota mu l'ugwo; mu hakotaru ngu iya sụ g'ị ti pfuhe mu iya; opfu l'ị rworu mu arworwo?' ³³ 'Tọ gbaduru ngu ke g'ị phuru nwibe ngu obu-imemini egube ono, mu phuru ngu ono?' ³⁴ Nnajiuphu phe ono gude ehu-eghu kakputa iya je seru ye l'eka ndu a-nu iya aphu jasụ l'ọ pfebechaa ugwo, o ji g'ọ ha.

³⁵ "Nokwapho ge Nna mu ophu bu l'imigwe eme unu l'onye l'onye; mbukwa onye te egudejedu obu iya g'ọ ha gharu onye mesweru iya nu nvu."

19

Ogori me achifu nwanyi (Mak 10:1-12)

¹ Tọbudu iya bu; Jizosu pfebeepho iphemiphe ono, oopfu ono bya eshi lẹ Gálili; o buru iya atugbu. O jeshia alị Jiudiya, nọ l'azu enyimu Jiordanu azu iya ophuu. ² Ikpoto igwe oha wuru tsoru iya. O mekota; ehu du ndu iphe eme ike l'eka ono.

3 Ndu Fárisii bya agbaberu iya ónyà opfu g'èphe gude nmata iya; bya ajiàhaa ya sù: “?Ò dù ree gè nwoke chífuje nyee ya mè ọ betakpòoru ọ búrú gúnú bè ọ meru?”

4 Ọ sù phẹ: “Unu teke agutadu l'onye meru nemadzù e -shi lẹ mbùlembukpoo bú nwoke yẹe nwanyị bè ọ meru*”; 5 bya asù phẹ: ‘Noo g'ọ gude: nwoke je l'ahajẹ nna iya; haa ne iya gẹ yẹle nyee ya tũgba. Èphenebo atũko búru onye lanù.†’ 6 Èphe taa búeduru ọmadzu labọ. Èphe abúru onye lanù. Ọọ ya bú; iphe, Chileke tũgbaberu nanù g'ọ tọ dúkwa onye e-je iya ekekaha èbo.”

7 Èphe sù iya: “?Dẹnukwanu g'ọ gude Mósísu sù g'e dejeru èkwo-achífú-nwanyị nù nwanyị ọbu; chífú iya?‡”

8 Jizọsu sù phẹ: “Tọbudu l'unu bú ndu èjo ọkpoma meru g'ọ gude Mósísu kwe g'unu chífuje unyomu unu. Obenu l'e -shikpọọ l'ọduu bè ọ tọ dúhaadaa ègube ono. 9 Nta-a bú iphe, mu epfuru unu bú: Onye chífuru nyee ya je alùta ọzo bè búakwaa ogori bè oori. Gbahakwaa lẹ nwanyị ono bú nwanyị, eri ogori. Onye lùtakwanuru onye ono, a chífuru achífú ono búkwapho ogori bè oorikwaphọ.”

10 Ndu etsoje iya nù sù iya: “Ò -búru l'onoo g'ọ dù l'èka nwoke yẹe nyee ya nọ bè ọ kalẹkwapho mma g'a haa k'alùlù l'ophu l'ophu.”

11 Ọ sù phẹ: “Ọ tọ búebekwa onyemonye bè opfu mu ono e-dodzuru ẹnya. Ndu oo-do ẹnya búekwapho ndu ono, Chileke goshiru iya.

* 19:4 19:4 Gúnaa Mbù 1:27. † 19:5 19:5 Gúnaa Mbù 2:24.

‡ 19:7 19:7 Gúnaa Dit 24:1-4.

¹² L'iphe, kparu iphe, nemadzu ta aludu nwanyi dukwa iche iche. O nwekwaru ndu te eyedu ime. O buru g'ephe du bu ono eshinu a nwuru phe. O duru ndu bu nemadzu haru phe ahaha. Duru ndu kpo-chiru obu su l'ephe a-du ge ndu haru onwophe ahaha opfu g'ephe ejeeru Chileke ozi ree. G'onye, a-du ike nata opfu ono natakwia iya."

*Jizosu agoru unwegirima
onu-oma*

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Ephe nodu ekutagbaaru iya unwegirima g'o byibegbaa phe aka pfuru nu Chileke l'iswi ehuru phe. Ndu etsoje iya nu baaharu ndu ono, ekutaru iya unwegirima ono mba. ¹⁴ Jizosu su phe: "Unu hakwaa unwegirima g'ephe byapfuta mu. Unu ta akposhishi phe abyabya; kele o bu ndu du nno be aka Chileke bu eze bu nkephe."

¹⁵ O bya ebyidzuchaaru unwegirima ono aka bya eshi l'eka ono; o buru iya atugbu.

Onye nweru iphe

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Noo ya; nwoke lanu byapfuta Jizosu bya asu iya: "O-zì-iphe; ?bukpoo gunu du ree, mu e-me ge mu e-nweru ndu ojejeje."

¹⁷ Jizosu su iya: "?Denu g'o gude i nodu aji mu aji k'iphe, du ree? O kwa Chileke bu onye lanu du ree kpoloko. Ole teke oogu ngu g'i bahu l'okpobe ndu; meje iphe, ekemu pfuru."

¹⁸ Nwoke ono su iya: "Ekemu ?bu ole bu ono?"

Jizosu su iya: "Te egbukwa ochi; ophu i rikwa ogori; ophu i zikwa iphuru; ophu i dzujekwa

uka. ¹⁹ Kwabeje nna ngu yee ne ngu ùbvù; l'ì bya eyee nemadzù ibe ngu obu g'i yeru onwongu."

²⁰ Nwokorọbya ono sù iya: "Eshinu mu bù nwata ta adukwa iphemiphe ono ophu mu mebyijeru. ?Denubahuna iphe, phodukwaduru mu nù l'ememe?"

²¹ Jizosu sù iya: "Ọ -dù ngu g'ì dubebe ree; laa je erekota iphemiphe, i nweru; woru aswa iya je anù ndu akpa nri. Ọo ya bù; l'ii-nweru okpobe iphe l'imigwe. I -mechaa nno; bya etsoru mu."

²² Nwokorọbya ono numaepho onu, Jizosu yeru; ehu daa ya dzuu. Ọ bueru iya pho atugbu; kele o bù onye nwenukaru iphe.

²³ Jizosu sù ndu etsoje iya nù: "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ootsukwa l'ehu g'ee-me ge ndu nweru iphe bahù l'eka Chileke bù eze." ²⁴ Ozo, mu e-pfufuaru unu bù le: epyo inya l'enya ngga kakwa nphe; eme le g'onye nweru iphe e-me bahù l'eka Chileke bù eze.

²⁵ Ndu etsoje iya nù numa iya; o kabakpoo phe ro atufu ehu. Epehe sù iya: "Ọ buhunuru onye be aa-dzota?"

²⁶ Jizosu bya elee phe enya bya asu phe: "Ọ kwa l'ehu nemadzù be o bù 'ama-g'ee-me-iyà; obenu le Chileke ta adukwa iphe, kporu iya eka ememe."

²⁷ Tobudu iya bù; Pyita sù iya: "Anyibedua, haru iphemiphe, anyi nweru bya etsoru ngu-a ? bù gunu be anyi e-nweru?"

²⁸ Jizosu sù phe: "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o kwa unubedua ono, tsoru mu nù

ono be l'a-nodu l'aba-eze iri l'ẹbo; kpee ọkpa-
ipfu Ízurelu iri l'ẹbo ono ikpe; teke Abubu-
Ndiphe a-bya anodu l'aba-eze iya, egbu nwiiinwii
le mgboko ọphúú, abya nu ono. ²⁹ Ọzo bu
l'onnyemonye, gude opfu ẹhu mu haa ọlo, o
nwegbaarụ; ọzoo unwune iya nwoke; ọzoo
unwune iya nwanyị; ọzoo nna iya; ọzoo ne
iya; ọzoo unwu iya; ọzoo alị iya; be Chileke a-
pfi ụgwọ iphe, ha g'iphe, ọ haru mgbo ụkporo
ise; teme e -mechakwapho Chileke anu iya ndu
ojejeje. ³⁰ Ọle igwerigwe ndu bu ndu ivuzo nta-a
l'e-mechaa buru ndu ikpazu; ndu bu ndu ikpazu
emechakwanaa bya aburu ndu ivuzo.”

20

Ndu ozi opfu-vayinu

¹ “Teke Chileke e-goshi le ya bu eze be ọ-
dukwa ge nnajiuphu lanu, gbeshiru le nchi
abohu je achita ndu-ozu egu g'ephe byaru iya
ozu l'opfu-vayinu iya. ² Epe le ndu o humaru
bya epfubuchaa l'iphe, ọo-pfi phe bu kobo
lanu kobo lanu, bu iya bu aswa ogburumita
ujiku ophu; o chiru phe jeye l'opfu-vayinu iya.
³ Enyanwu gbakotajephe; o lufukwa ozo je
ahuma ndu pfuru ke mmanu l'odu-ozu. ⁴ O su
phe: 'Unu tugbu je ejelepho ozu le mgbabu
mu. E -mechaa; mu apfu unu iphe, gbaru
unu.' Epe kwee hm jeshia. ⁵ O be l'echilabo
eswe; o lufukwapho je achita nemazu yek-
wapho le mgbabu ono; bya emekwapho nno
g'enyanwu swifuru l'ishi. ⁶ Teme o rwukwapho
g'enyanwu ekewaa zaa zaa; o lufukwapho ozo

je ahumakwapho ndu pfuru ke mmanu; bya asukwa phe: '?Bu gunu meru g'o gude unu shi l'utsu pfuru l'eka-a ke mmanu?' ⁷ Ephe su iya l'o kwa l'o to dudu onye kuru phe l'egu. O su phe: 'Ngwa; unu je etsoru ndu ophu ejeru mu ozi l'opfu-vayinu mu jee ozi. E -mechaa mu apfua unu iphe, gbaru unu.'

⁸ "Tobudu iya bu; o be l'uzenyashi; nwoke ono, nwe mgbabu ono su onye-ishi-ozu iya g'o kua ndu-ozu ono g'ephe ha; pfua phe ugwo phe. G'o shilepho le ndu ophu byakperu azu-a pfuta iya jeye le ndu ophu vuru uzu bya. ⁹ Tobudu iya bu; ndu k'ono, byaru l'enyanwu eke zaa zaa ono bya abya. A pfukota phe g'ephe ha kobo lanu kobo lanu gbafu l'ishi. ¹⁰ O buru g'a pfu-dzuru ndu ono bu ono; jasu o be le ndu ophu vuchaa uzu bya le nchi abohu pho; ephe dobesu l'aa-pfu phe iphe, ka shii. Obenu l'iphe, a pfukotaru phe bulele-a kobo lanu kobo lanu g'ephe ha l'ehu l'ehu. ¹¹ Ephe natachaa ya bya aguharu nnajiuphu ono aphu ¹² su: 'Lewaro; nta-a be a pfucharu pfua anyi le ndu owa-a, ejeduru ozi noo odu-a iphe lanu; l'anyibe ndu ophu shi l'utsu jegbuta onwanyi l'ozu; nyakota anwu eswe ono.' ¹³ O bya ekua onye lanu su iya: 'Ishikomu byaedu. ?I maru-a l'o to dukwa eji, mu meru unu. ?To bunaa kobo lanu kobo lanu be mu l'unu pfuburu? ¹⁴ Nata okpoga, gbaru ngu nu lashia; le mu turu obu mu onyo nu onye owa-a, byakperu azu-a iphe, mu nuru ngu. ¹⁵ ?Too ge mu te egudeshi iphe, bu nkemu mee g'o du mu? Too ?iiji iji-enya opfu le mu meru ndu ophu

iphe-oma?’

¹⁶ “Oo ya bu le ndu ikpazu a-buru ndu ivuzo; ndu ivuzo aburu ndu ikpazu. Kele ndu e kuru du igwerigwe; ndu a hotaru habe nwahabe.”

*K'ugbo eto Jizosu epfu le
ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Jizosu phe nodu eje Jierusalemu. Ephe jenyaa; o kuchi umadzu iri l'ebo ono, etsoje iya nu ono iche je asu phe: ¹⁸ “Mu suru-a; nta-a be anyi ejeakwa Jierusalemu. L'eka ono be eemechaa deru Abubu-Ndiphe ye l'eka ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu. Ephe ekpee ya mpfugbu; ¹⁹ kpuru iya nu ndu 'amadu Chileke g'ephe mee ya sukusuku; chia ya echachi; woru iya kpo-gbua l'oswebe. O -noo abali eto; Chileke emee ya l'o teta dzuru ndzu ozo.”

*Unwu Zebedi arwo Jizosu iphe
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Noo ya; a nonyaa; ne, nwuru unwu Zebedi duta unwu iya ono ephenebo byapfuta Jizosu. O rwua bya egbushi ikpere l'iphu iya rwoahaa ya iphe.

²¹ Jizosu su iya: “?Bu gunu bu ono?”

O su iya: “Jiko kwenu g'unwu mu-a ephenebo no-kube ngu. G'onye lanu nodu ngu l'ekutara; onye ophuu anodu ngu l'ekicha l'eka i bu eze.”

²² Jizosu su: “Ha! Unu ta amakwa iphe, unu arwo; unube ndu-a. ?Unu a-du ike nga iphe, shi l'okoro, mu abya angungu; l'e mee unu egube baputizimu e-me mu?”

Ephe su iya: “Ee! Anyi a-du-a ike.”

²³ Ọ sù phẹ: “Iphe, mu nguru bẹ unu a-ngụ-a bu eviya; l'e mee unu egube baputizimu, e meru mu; obenu lẹ k'anọdu mu l'ekutara mẹ l'ekicha ta abudu mu bẹ ọ dụ l'eka. Ono duru ndu Nna mu doberu iya.”

²⁴ Ụmadzu iri ọphuu numa l'onoo g'ephe jeru iya; ẹhu-eghu unwune labo ono ghuahaa phẹ. ²⁵ Jizosu bya ekukotachaa phẹ bya asu phẹ: “?Ọ kwa l'unu maru-a lẹ ndu-ishi ndu abudu ndu Jiu; l'anoduje akpa ndu no phẹ l'eka ẹhu; teme ọ buru onye no-l'oke-okwa anoduje eme ge ndu ozo maru l'oo ya ka shii. ²⁶ Ọle ọo ge k'unubedua ta adukwa egube ono; g'onye ọ dụ g'ọ ha shii lẹ g'unu ha; bukwaru onye a-nodu ejeru ndu ọphuu ozi. ²⁷ Onye ọ dụ g'ọ buru onye ivuzo lẹ g'unu ha-a; g'onye ono wozeta onwiya ali; buru ohu unu. ²⁸ Nokwapho ge Abubu-Ndiphe l'onwiya ta abyaduru g'e jeru iya ozi; ọ buchikwaa g'ọ jeru ndu ozo ozi bẹ ọ byaru; wafua g'ọ woru onwiya nu; g'e gude gweeru ngweja nu Chileke g'ọ buru iphe, oo-gude gbata ndzu igwe oha.”

*Jizosu eme ndu atsụ ishi
g'ephe wata aphụ ụzo*

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Ẹphe shiẹpho Jieriko tugbushia; ikpoto igwe oha tsoru iya. ³⁰ Noo ya; ụmadzu labo, l'atsụ ishi noduwaa l'aguga etsu-uzo. Ẹphe numaepho l'oo Jizosu aghata; ẹphe chishia su: “Nnajiuphu; gube Nwa Dévidi; g'imemini anyi dunu ngu!”

³¹ Ikpoto ndu ono gbochia phẹ onu sù phẹ g'ephe dobe onu doo. Ẹphe kabakpoọ ya ro

arashi ike sù: “Nnajiuphu; gùbè Nwa Dévidi; g'imemini anyi dù ngu rọ!”

³² Jizosu pfuru doo bya ekua phẹ bya asụ phẹ: “?Bụ gụnu bẹ ọ dù unu gẹ mu meeru unu?”

³³ Ẹphe sù iya: “Nnajiuphu; menaa anyi g'anyi wata aphụ ụzo.”

³⁴ Imemini phẹ gude Jizosu. Ọ bya ebyichaa phẹ ẹka l'ẹnya. Teke ono kwaphọ ẹphe phụahaa ụzo bya etsoru iya.

21

Jizosu abahụ lẹ Jierúsalemụ

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-38; Jìon 12:12-19)

¹ Ẹphe byarwutaẹpho l'úbvú Olivu; mẹ lẹ mgboru mkpụkpụ Betufeji, nọwaa Jierúsalemụ ntse; Jizosu zia ndu etsoje iya nù ụmadzu labọ;

² sù phẹ: “Unu je l'ime mkpụkpụ ono, nọ unu l'ụzo iphu ono. Unu -bahụepho l'ime mkpụkpụ ono bẹ unu a-hụma ne nkapfụ-igara yẹe nwa iya, e libegbaaru elibe l'ẹka lanụ. Unu tọtachaa ya chitaru mu. ³ Ọ -nweru onye duru iphe o pfuru; unu sù iya l'ọ kwa mkpa iya duru Nnajiuphu. Unu -pfuwaa nno bẹ aa-haẹkwaru iya phọ unu teke ono kwaphọ.”

⁴ Iphemiphe ono mee ọ vụa; mbụ iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru sù:

⁵ “Unu karụ Jierúsalemụ g'o lenu:

L'onye bụru iya eze

abyapfutaakwaa ya.

L'o wozetaru onwiya ali

nọdu l'eli nkapfụ-igara

agba abya;
mbụ l'eli nwa nkapfụ-ìgara
ọbu.*”

⁶ No iya; e mechaa; ndu etsoje iya nù ono jeshia je emeephò gẹ Jizọsu ziru phẹ. ⁷ Ẹphe kpuru ne nkapfụ-ìgara ono yẹe nwa iya kpụtara Jizọsu bya achiru uwe phẹ wukobe iya l'eli okpurukpu; Jizọsu nọdu iya l'eli. ⁸ Ndu ọphu ka l'igwe lẹ ndu ono woru uwe phẹ tọo l'uzo. Ndu ọphuu je ejikọo irwu oshi je atọoru iya l'uzo. ⁹ Ikpoto ndu awụ etso iya l'azụ mẹ ndu ọphu nọ iya l'iphu nọdu akpọ okwe asuje: “Nwa Dévidi, deejee! Deejee! Owoo! Onye Chileke ọọru ọnu-ọma nù bẹ ọ bụ; mbụ onye ono, bụ Nnajiuphu ziru iya g'ọ bya ono. Deejee! Deejee! Ọkalibe-kangokotaru-nù, shi l'imigwe!”

¹⁰ Tọbudu iya bụ; ọ bataephò l'ime Jierúsalemù; mkpukpu ono l'ophu tuko swokobe. A tuko ajikashi sù: “?Bụ onye bụ ono? ?Bụ onye bụ ono?”

¹¹ Ikpoto ndu ono, ẹphe l'iya swi ono sù: “Ọ kwa Jizọsu; mbụ onye mpfuchiru Chileke. Ẹka ọ shi bukwa lẹ Nazaretu Gálili.”

*Jizọsu achifu ndu azụ aswa
l'eze-ulo Chileke*

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jiọn 2:13-22)

¹² Tọbudu iya bụ; Jizọsu bya abahụ l'ime eze-ulo Chileke bya awata achishi iphe, bukpuo ndu azụ aswa bya ere erere l'ime eze-ulo ono. Ọ bya akwatsushichaa teburu ndu agbanweje okpoga; bya akwatsushichaa okposhi ndu ere ndo. ¹³ Ọ

* 21:5 21:5 Gụnaa Zek 9:9.

sù phẹ: “?Unu ta amadu l'e deru l'ekwo-opfu Chileke su: ‘Ulo mu be ee-kuje ulo, aa-nođuje epfu anu mu.’ Unu bya eworu iya mee ulo, ndu ana nfu edomije onwophe.”

¹⁴ E mechaa; ndu atsu ishi me ndu no eniyeni wu-pfuta iya l'eze-ulo Chileke l'eka ono; o mee phe ephe wekorohu. ¹⁵ Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu humaepfo iphe, du biribiri, oomeshi bya anuma eka unwegirima, kuru l'eze-ulo Chileke akpo okwe asuje: “Nwa Dévidi; deejee; deejee;” ehu ghuahaa phe eghe.

¹⁶ Ephe su iya: “?O kwa l'jinu-a iphe, ndu ono ara?”

Jizosu su phe: “Ee! ?Unu teke agu-rwuswee eka ono, e deru l'ekwo-opfu Chileke su: ‘Oo l'onu ndu bu unwegirima me ndu angu era be ee-shi aja ngu okpobe ajaja.’ ”

¹⁷ Tobudu iya bu; Jizosu paru phe haa l'eka ono; o buru iya alufu l'ime mkpukpu ono bya ejeshia Betani. O je akwaa Betani futa l'utsu.

Jizosu atu oshi figu onu

(Mak 11:12-14)

¹⁸ O be l'utsu; egu nodu agu iya g'oolaphuwa azu l'oma mkpukpu ono. ¹⁹ O huma oshi figu, no l'aguga gbororo bya akpo-kube iya. O rwua l'eka o no; ophu o dudu mebyi, o humaru iya ilile; gbahaa ikpuchi. O su oshi figu ono: “I ti byadu amibaa mebyi le mgboko-a jaswaruro ya.” G'e jia epfua; oshi ono nwukotaanaa lwaa.

Jizosu gude oshi, o turu onu

ezi ndu etsoje iya nu iphe

(Mak 11:20-24)

²⁰ Ndu etsoje iya nū hūma iya; ọ dū phẹ ẹjo biribiri. Ẹphe sū: “?Denu g'o gude oshi ono nwuekwadupho lwa ẹgwegwa ẹgube ono?”

²¹ Jizosu sū phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; unu -kwetakpōwaa; ọphu unu abodu obu ẹbo; ọ tọ bulekwa iphe, mu meru oshi figu-a bẹ unu e-me nkinyi iya; ọ tọ dukwa m'obeta unu sū úbvú-a: ‘Ngwa; je aparu onwongu chie l'ime eze-ẹnyimu’; oomeẹpho nno. ²² Ọo ya bụ l'iphe, bukpo iphe, unu gude jepfu Chileke je epfuru nū iya sū iya g'ọ nū unu; unu kwetawaa l'ọo-nū iya unu; iphe ono bẹ ọo-nū unu.”

*Aaji Jizosu ẹgube ike,
o gude eme iphemiphe ono
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Noo ya bụ; Jizosu bataẹpho l'ime eze-ulo Chileke; ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu bụ ọgerenya mkpukpu byapfuta iya l'ẹka oozi iphe bya asū iya: “?Bụ ẹgube ike gūnu bẹ i gude eme iphemiphe-a? ?Bụ onye ngeru ngu ike, i gude eme iya?”

²⁴ Jizosu yeeru phẹ ọnu sū phẹ: “Unu gebe gẹ mu jia unu nwaji lanu. Unu -kọoru mu iya; mu akọoru unu ike, mu gude eme iphemiphe ono. ²⁵ Sū-a; ?baputizimu, Jionu meru; ?bụ awe bẹ o shi? ?O shi l'imigwe? Tọo ?o shi nemadzu l'ẹka?”

Tobudu iya bụ; ẹphe wata iya adzokashi l'ime onwophẹ sū: “Teke anyi sunuru l'o shi l'imigwe l'ọ sū anyi: ‘?Ọ buru gūnu meru g'o gude ọphu unu ekwetaduru iphe, o pfuru?’ ²⁶ Teke anyi sukwanuru l'o shi nemadzu l'ẹka; ?a maru iphe, ọha e-me; eshinu mkpukpu l'ọphu pfudzuwaru

lẹ Jìṣu bụ ọkpobe onye mpfuchiru Chileke?”
²⁷ Tọbudu iya bụ; ẹphe sù Jizọsu: “Anyi ta amakwa.”

Jizọsu sùkwanu pẹ: “Ọphu mu akọkwanuru unu onye ngeru mu ike, mu gude eme iphemiphe ono.”

Ẹtu nwoke yẹ ụnwu iya ẹbo

²⁸ “?Denu g'iphe-a dū unu? Ọ dūru nwoke, nwutaru unwegirima unwoke labọ. O be ujiku lanu; ọ bya asu k'ogeranya: ‘Nwa mu; jiko jekwaaru mu ozi l'opfu-vayinu ntanu.’ ²⁹ Ọ sù iya: Mu tee jekwa.” E mechaa; izimanu lwa iya azu; o jeshia. ³⁰ Nwoke ono bya ejepfu kẹ nwata je epfukwaaru iya pho g'o pfuru onye ophu. Ọ sù iya hm lẹ ya e-jekwaa. E mechaa; ophu o jeduru. ³¹ Sù-a; l'ime umadzu labọ ono; ?denu onye ophu meru iphe, dū nna iya ree?

Ẹphe sù iya l'ọo onye k'ogeranya.

Jizọsu sù pẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ndu ana akiriko waa ndu agba ukpara l'e-vukwaru unu ọzo bahu l'eka Chileke bụ eze. ³² Kẹle Jìṣu byaru bya egoshi unu ọkpobe ọzo, unu e-tso; ophu unu ekwedu nkiya; obenu lẹ ndu ana akiriko yẹ ndu agba ukpara bẹ kwetaru nkiya. Unubedua humachaa l'ẹphe kwetaru; ophu izimanu alwakpodarunu unu azu; g'unu ghaa umere g'e mechaaru kẹ g'unu kweta kẹ Jìṣu.”

*Ẹtu, e gude ndu e butaru ye
 l'opfu-vayinu anma
 (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ “Sụ-a; unu ngabekwa nchị numa etu ozo. O duru nwoke lanu, bu nnajiuphu, laru egu vayinu. O bya agbaa ya mgbabu; bya ebua ya nsu eka aanoduje azoshi mee l'akpuru vayinu ono. O bya akpukwaapho nwulo eli ephekerephe eka ee-nyihuje eche mgbabu ono nche. O bya ebuta ndu-ozigegu woru iya ye phe l'eka bya ejeshia iphe-ozo. ³⁴ O rwujeepho teke aawoje akpuru vayinu ono; o zia ndu-ozigegu g'ephe jepfu ndu-ozigegu ono g'a woo ya okè akpuru vayinu nkiya. ³⁵ Epe gude ndu ono, e ziru ozigegu ono tsua onye lanu iphe; bya egbua onye ophuu egbugbu; bya atua onye ophuu mkpuma. ³⁶ O bya ezia ndu-ozigegu ozo, ka ndu ke mbu igwerigwe. Ndu ozigegu ono mekwaa phe pho g'e meru ndu ophuu. ³⁷ E mechaa; o bya ezia nwa iya g'o jepfu phe su le ya maru-a l'onye owa-a, bu nwa iya-a be epe a-kabe-a yeru nsu. ³⁸ O be teke ndu-ozigebu ono humaru nwa iya ono; epe zua mgbede kpua ya su: 'Ihee! Waa onye alia e-mechaa buru nkiya me nna iya nwuhu-a. Unu bya g'anyi gbua ya egbugbu nata iya iphe, rwuberu iya nu.' ³⁹ Epe kpata iya kpufu le mgbabu ono je eworu iya gbua.

⁴⁰ “Sụ-a; onye nwe mgbabu ono -lwaepho; ?bu gunu be oo-me ndu-ozigegu ono?”

⁴¹ Epe su iya: “Oo-bya egbushikota ndu-ozigebu ono, ejo okpoma egbu egbugbu ono; mbu gbua phe njo egbugbu woru mgbabu ono ye ndu-ozigegu ozo l'eka, bu ndu a-wotaje akpuru iya vutaru iya l'o rwuberu iya.”

⁴² Jizosu su phe: “Unu teke agu-swee iphe, e

deru l'ekwo-opfu Chileke sụ:

“Mkpuma, ndu akpụ ụlo
jìkaru;
mechaaru bya aburu
mkpuma, gudeshe ụlo.

Ono buru iphe,
Nnajiuphu anyi meru;
ọ dū anyi biribiri
l'anya.†”

⁴³ “Noo g'o gude mu sụ unu l'eka Chileke bụ eze bẹ a-natakwa unu woru iya nū ndu a-nuje iya okè akpuru, ọphu gbaru iya nū. ⁴⁴ Teme onyemonye, bụ onye vukotaru mkpuma ono daa iko bẹ e-tsujishihukwanu; teke ọ tūru nemadzu l'o gwee onye ono arakabya.”

⁴⁵ Tọbudu iya bụ; ndu-ishi uke Chileke mē ndu Fárisii nūmaepho etu iya ono; ephe maerupho l'oo p̄hẹ bẹ ọnmadoru iya. ⁴⁶ Ephe jee g'ephe gude iya; ndzū ọha gūhu p̄hẹ; kele ọha l'ophu pfudzuwaru lẹ Jizosu bụ onye mpfuchiru Chileke.

22

*Etu ndu e yeru lẹ nri
ekele nwanyi*

(Luk 14:15-24)

¹ Jizosu byakwa egude etu yeeru p̄hẹ ọnu ọzo sụ p̄hẹ: ² “Eka Chileke bụ eze bẹ dūepho g'onye eze lanu, shiru nwa iya nri ekele nwanyi; ³ bya ezia ndu-ozu iya g'ephe je ekua ndu e ziru lẹ nri ekele nwanyi ọbu; ọphu ndu ono ekwedu

† **21:42** 21:42 Gūnaa Ebuu 118:22,23.

abyabya. ⁴ O byakwa ezia ndu-ozi iya ozo bya asu p̄he: 'Unu s̄u ndu e ziru l̄e nri-a l̄e mu shiakwaru nri ōbu; l̄e mu gbushikwaru oke-eswi mu; m̄e okiri mu gude shia ya; l̄e mu t̄ukoakwaru iphemiphe dozichaa kwab̄e; g'̄ephe byawar̄o l̄e nri ekele nwanȳi ōbu.' ⁵ Ndu ono, e ziru l̄e nri ono pāl'iya-a ̄ka lanu; ō buru p̄he eje iphe, heru p̄he nu. Onye ejeshia l'̄egu iya; onye ejeshia ere aswa iya. ⁶ T̄eme ndu ōphuu tsukobeekwapho gude ndu ono, onye eze ziru ozi ono mee p̄he iphe-iphere woru p̄he gbushia. ⁷ Eze ono n̄umaep̄ho iphe, meru nu; ̄hu ghua ya nt̄umatu. O bya ezia ndu ojogu iya; ̄phe je emegbushia ndu ono egbuje nemadz̄u ono bya at̄ua ōku l̄e mkp̄ukpu p̄he; ōku tsufu iya. ⁸ T̄eme ō gb̄e teke ono bya asu ndu-ozi iya: 'Nta b̄e e shīebechaaru nri ekele nwanȳi; ōphu ndu e ziru l̄e nri ōbu agbaduru k'eriri iya. ⁹ Ngwa; unu l̄ufu l'oma eze gbororo; iphe, buk̄poo ndu unu h̄umaru g'̄ephe ahahab̄e l'otu; unu rwuta p̄he bya l̄e nri ekele nwanȳi ōbu.' ¹⁰ Ndu ozi ono bya awufu l'oma eze gbororo je at̄ukokpoep̄ho ndu ̄phe h̄umaru ch̄ita; ndu oma m̄e ndu ejo-iphe. A bya an̄-jia ̄lo nri ekele nwanȳi ōbu.

¹¹ "O be teke eze bataru g'ō h̄uma ndu byaru l̄e nri ōbu; ō h̄uma nwoke, eyeduru uwe ekele nwanȳi. ¹² O s̄u iya: 'Ishikomu; ?d̄enu g'i shiru bata l'ime ̄ka-a; l'̄ebe ab̄u l'i yeru uwe ekele nwanȳi?' Ōphu nwoke ono amadu iphe, oop̄fu. ¹³ Onye eze ono s̄u ndu-ozi iya: 'Ngwa; unu kee ya ̄gbu l'okpa ȳe ̄ka par̄u je echie l̄e tsukiribaa etezi. ̄ka ono b̄e nemadz̄u a-n̄odu kwaa ejo ̄kwa; taa ikireze.' " ¹⁴ "K̄ele ndu e

kuru dukwa igwerigwe; ọle ndu a họtaru habe ahabe.”

Apfu akiriko

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Ndu Fárisii tugbuepho je achia idzu g'ẹphe e-shi gude opfu, Jizosu epfu nmata iya. ¹⁶ Ẹphe bya eduru ndu etsoje pẹ nù mẹ ndu kẹ Herodu ye g'ẹphe jepfu iya je asu iya: “O-zì-ipe; anyi maru l'ì bụ onye ire-lanù; tẹme i gude ire-lanù ezi ụzo Chileke; ọphu ọ dudu onye iitsu ebvu. Ọphu ọ dudu onye iile ẹnya l'iphu. ¹⁷ Sụ-a; yeeshikwaru anyi onu l'opfu-a. ?Denu g'ọ dukpoo ngu? ?Ọ bụ emebyi ekemu Chileke mẹ anyi -tuje akiriko nù eze nnajioha, nọ lẹ Romu?”

¹⁸ Jizosu maerupho ejo-ipe, nọ pẹ l'okpoma bya asu pẹ: “?Bụ gunu meru g'o gude unu gbaberu mu ọnyà opfu; unubẹ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu-a? ¹⁹ Unu goshieshikwa mu okpoga, eegudeje atụ akiriko obu.”

Ẹphe wotaru iya kobo lanù. ²⁰ Ọ sụ pẹ: “?Bụ ishi onye yele ẹpha onye bụ ọwa-a, e deru iya-a?”

²¹ Ẹphe sụ iya: “Ọo kẹ Siza!”

Ọ sụ pẹ: “Ọ n'iya-a bụ g'unu woru iphe Siza nù Siza; unu eworu kẹ Chileke nù Chileke!”

²² Ẹphe numa iya; ọ dụ pẹ biribiri. Ẹphe paru iya haa; ọ buru pẹ atugbu.

Kẹ eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Lẹ mbọku ono kwaphọ ndu Sadusii, bụ ndu suru l'e tee shidu l'onwu eteta adzuru

ndzụ; byapfuta Jizọsu bya asụ iya: ²⁴ “O-zì-
iphe; iphe, Mósisu deru l'ẹkwo ekemu bụ; teke
nwoke lụnyaaru nwanyị bya anwụhu; ophu ọ
nwutaduru nwa; gẹ nwune iya lụpyabe nyee ya
ono g'ọ nwutaru onye ophuu, nwuhuru anwụhu
phọ nwa. ²⁵ Sụ-a; ọ duru unwune ẹsaa, shi buru
l'echilabọ anyi. K'ọgerenya lụchaa nwanyị;
onwu woru iya gbua; l'ẹbe ọ togbọ mę akọ lę
mgboko. O parụ nyee ya obo haarụ nwune iya.
²⁶ Onye k'ẹbo, bụ otsota bya alụpyabe nwanyị
ono; bya anonyakwaapho nwuhuru; l'ẹbe atogbo
akọ; onye k'ẹto nno phọ; jasụ l'onye k'ẹsaa.
²⁷ G'ẹphe ha nwushihubebeephọ ẹme nwanyị
gbę teke ono bya anwuhuru nkiya. ²⁸ O -rwua
teke ee-shi l'onwu teta dzuru ndzụ; ?bụ onye
ole bę nwanyị ono a-buru nyee ya; g'ẹphe n'ẹsaa
lụchaaru iya-a?”

²⁹ Tọbudu iya bụ; Jizọsu sụ pẹ: “Unu es-
hisweje iya; kele ẹkwo-opfu Chileke te edoduru
unu ẹnya; ophu ọ boro kę g'ike Chileke habe
shii. ³⁰ Kele teke ndu nwuhuru anwuhuru e-shi
l'onwu teta dzuru ndzụ bę nwoke taa luhedu
nwanyị; ophu nwanyị aluhedu ji. Ẹphe a-
dụ g'unwu-ojozi-imigwe. ³¹ A -bya lę k'eshi
l'onwu teta dzuru ndzụ; ?unu ta agujedu iphe,
Chileke pfuru nụ unu l'onwiya sụ: ³² ‘O kwa
mbedua bụ Chileke kę Ẹbirihamu; buru Chileke
kę Ẹyizaku; bya aburu Chileke kę Jiékọpu.*’ Oo
ya bụ lę Chileke ta abukwa Chileke ndu nwuhuru
anwuhuru; ọ bụ Chileke ndu nọ ndzụ.”

³³ Ikpoto ndu ono nūmae ya phọ; iphe, oozi

* **22:32** 22:32 Gụnaa Awụ 3:6.

dụa phẹ biribiri ẹtu.

Ekemu, kpọ-chiru ishi

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Tọbudu iya bụ; ndu Fárisii nụmaepho ọ Jizọsu mewaru ọnu-pfuu nụ ndu Sadiusii; ẹphe je erwukọbe onwophe. ³⁵ A nọnyaa; onye lanu l'ime phẹ, bụ onye ezije ekemu meahaa g'ọ gbabẹ ọnyà opfu gude nmata Jizọsu; bya asu iya: ³⁶ "O-zì-ipe; ?bụ ekemu ole bụ ekemu, kpọ-chiru ishi l'ipe, bụ ekemu g'ọ ha?"

³⁷ Jizọsu sụ iya: " 'Yee Nnajiuphu, bụ Chileke ngu obu ngu g'ọ ha. Gude ndzu ngu g'ọ ha; mẹ uche ngu g'ọ ha yee Chileke obu.' ³⁸ Ono bụ ekemu, kakọta shii bya aburu iya kpọ-chiru ishi. ³⁹ Ọphu tsotaru iya nụ, dọhukwapho g'ono bụ: 'Yee nemadzụ ibe ngu obu g'i yeru onwongu.' ⁴⁰ Ọo l'ekemu labọ-a bẹ iphe, bukota ekemu g'ọ ha yẹ iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'ẹkwo tukurọ g'ọ ha kpakọo."

Ajì k'onye bụ Kéreshi ọ bụ

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Ọ bụru teke ono, ndu Fárisii nọkoberu ono bẹ Jizọsu jiru phẹ ajì sụ phẹ: ⁴² "Ọ dụ unu gẹ Kéreshi ọbu, bukọpoo Nwa onye?"

Ẹphe sụ iya l'ọo Nwa Dévidi.

⁴³ Ọ sụ phẹ: "Ọ Dẹnukwanu g'ọ gude Unmedu-Nsọ kẹ Chileke mee Dévidi ọ nọdu ekuje iya Nnajiuphu sụ:

⁴⁴ "Chileke sụru Nnajiuphu mu:

Nọdu mu l'ẹkutara jasụ teke

mu e-me g'ì

zọpyabe ndu-ọhogu ngu

l'òkpa.†

⁴⁵ Eshinu Dévidi ekuje iya Nnajiuphu; ?
denuhunu g'o gude o buru Nwa iya?"

⁴⁶ Ophu o dudu onye duru ike yeeru iya onu;
mbu g'o ka mma l'oo akpuru opfu lanu. Eshi
mboku ono; ophu o dudu onye tubaaru ama aji
Jizosu aji ozo.

23

Jizosu epfu ke ndu ezije ekemu

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Jizosu gbalihu bya asu ikpoto oha ono me
ndu etsoje iya nu: ² "Ndu ezije ekemu me ndu
Farisii be bu phe bu ndu-ishi, l'ezije iphe, ekemu
Mosisu bu. ³ Oo ya bu; unu nujekwaru phe
opfu. Unu mejekwa iphe, bukpo iphe, ephe
suru g'unu mee; ole g'unu te etsokwa eka phe.
L'ephebedua bukwa epfupfu be ephe epfufe
iya l'onu; ophu ephe emekwanu iya ememe.
⁴ Ephe edoje oke ivu, anyi erwa; bya atsu
l'ehu evuvu woru bo nemadzu g'o vuru; ole
ephebedua l'onwophe taa rwukwa iya g'o ka
mma l'oo mkpushi eka. ⁵ Iphemiphe, ephe
eme be ephe anoduje eme ge nemadzu huma
phe. ?Unu ta ahumaduru g'ephe edeje opfu
Chileke phosaa phosaa l'eli akpo, ephe epfubeje
l'egedegge onu-iphu. ?Unu te eledu ge jipfu
jipfu onu uwe phe ahaje. ⁶ Iphe, aduje phe
ree bu g'o buru phe a-nodu l'eka aa-kachakpo
phe akwabè ubvù me a -nodu abo iphe; waa
g'oshi, bu iya kachakpo ree l'ulo-ndzuko ndu

† 22:44 22:44 Gūnaa Ebuu 110:1.

Jiu buru nkephe; ⁷ waa ẹrengete ekele l'ẹka a du igwerigwe; waa ge ndiphe kuje phe 'O-zì- iphe'. ⁸ Ọle unu te ekwekwa g'e kuje unu O-zì- iphe; kele ọo onye lanu bu onye l'ezije unu iphe. Onye ono bu iya bu Kéreshi. Unubedua l'ophu bukota unwunna. ⁹ Ọphu o dukwa onye unu e-kuje Nna le mgboko-a; l'o kwa Nna lanu be unu nweru, bu iya bu Nna ophu bu l'imigwe. ¹⁰ Ọphu unu ekwekwa g'e kuje unu Nnajiuphu; kele ọo onye lanu bu Nnajiuphu unu, bu iya bu Kéreshi obu. ¹¹ Ọ chia g'onye kakota shii le g'unu ha buru onye a-nodu ejeru ndu ophuu ozi. ¹² Kele onyemonye, l'ewoli onwiya eli be ee-wozeta ali. Onye wozetakwanuru onwiya be ee-woli eli."

*Jizosu anma ndu bu
tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu ikpe*

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ "Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu ono. Kele unu woru ẹka Chileke bu eze guchia; guburu ndiphe ye g'ephe ta abahu iya. Unu taa bahudu iya l'onwunu; teme ndu eme g'ephe bahu be unu te ekwedu g'ephe bahu.

¹⁴ "Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu ono. Kele unu bu ndu eripyaje ulo unwanyi, ji phe anodedu. Unu nodu egudeje ẹregede epfukpopho ogologo opfu anu Chileke. Ọo unu be Chileke a-kachaa anmashi ikpe ike.

¹⁵ "Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu ono. L'ẹka unu akpojeru ugbo daa eze-enyimu

tuko ẹkameka jegbabe g'ee-shi g'unu pfubuta m'obeta ọ buru onye lanu yeru Chileke. Teke unu pfubutaru onye obu; unu emee ya l'oo-buru onye ka unu agba k'oku-ali-maa ugbo ẹbolechiko.

¹⁶ “Nshio unube ndu atsụ ishi, eme g'unu goshi onye ọzo ọzo. L'eka unu asuje l'o to nwedu iphe, ọ bu me nemadzu -gude eze-ulo Chileke ria angu. Obenu l'onye gude mkpola-ododo eze-ulo Chileke ria angu obu be unu asuje l'ono bu ugwo, tukoru iya l'ishi. ¹⁷ Lekwa unube ndu eme eswe teme unu nodu atsugbaa ishi-a! ?Buhunu ole ka ere ire? ?Bu mkpola-ododo eze-ulo Chileke; too eze-ulo l'onwiya, gbẹ buru iya meru mkpola obu ọ buru iphe ke Chileke?

¹⁸ Teme unu sukwapfo l'onye gude oru-ngweja Chileke ria angu be ọ to dudu iphe, ọ bu; obenu l'onye gude iphe-anunu, e doberu iya ria angu be unu suru l'ọ buwaa ugwo, tukoru iya l'ishi.

¹⁹ Lekwa unube ndu-a, l'atsụ ishi-a! ?Buhunu ole ka shii? ?Bu iphe, a nuru anunu; too oru-ngweja Chileke, gbẹ buru iya meru g'iphe obu, a nuru anunu obu buru iphe ke Chileke?

²⁰ Oo ya bu l'iphe, bu onye gude oru-ngweja Chileke eri angu gudekwa yee iphe, no iya nu rikota angu obu. ²¹ Onye gudekwanu eze-ulo Chileke ria angu be gudekwapho eze-ulo ono me Chileke, bu iya nu gude ria angu obu. ²² Onye gudekwanu imigwe eri angu gudekwapho aba-eze Chileke yee Chileke, onye no iya nu eri angu obu.

²³ “Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Kele unu agbakebeje je anu Chileke okelanu-l'uzo-iri l'agbo me anamita; mekpoo ahuji;

bya aparu eme ekemu l'ẹka ọ karu akaka paru haa, bu iya bu ekpe ikpe, pfuru oto; waa aphu obu-imemini; waa apfushi ike l'iphe, onye pfuru. Iphemiphe ono be unu gege anodua eme; ole o to bukwanu g'unu haa ophuu. ²⁴ Unube ndu atsu ishi, eme g'unu goshi ndu ozo uzo; unube ndu azashijechaa zashia iphiriba iphe, ha ge nwenwu, no l'okoro; ole unu elwejekwa iphe, ha g'inya olwe wo.

²⁵ “Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kele unu anoduje asaazu okoro; asaazu ochi; ole iphe, jiru ime iya bu ana ndu ozo iphe l'eka ike waa egu eme ejo-iphe. ²⁶ Gube nwophu Farisii, atsu ishi; vuru uzo saadaa ime okoro yee ime ochi; oo ya bu; azu iya egbufukwapho chalahaa ucha.

²⁷ “Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kele unu du g'ilu, e memaru emema, anoduje ama mma l'eli ehuiya; o -rwua l'ime iya; okpu nemadzu; mekpoo iphe ozo, rehuru erehu; eji iya ejiji. ²⁸ Nokwapho g'unu aduje g'unu pfuberekoto; 'ama l'iphe, jiru unu ime bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu waa ejo-iphe.”

*Jizosu epfu l'aa-gwatakota
ogbo nta-a ugwo iphe, ephe eme
(Luk 11:47-51)*

²⁹ “Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kele unu anoduje akpushi ulo l'ilu l'eka ndiche unu phe ligbaaru ndu ephe gbushiru, bu ndu

mpfuchiru Chileke; bya ememakwapho eka e liru ndu pfuberekoto emema; asuje: ³⁰ 'Ome unu no ndzu teke nna unu oche phe no; unu tege eyekwa eka l'egbushi ndu mpfuchiru Chileke.' ³¹ Unu gude egube ono agba onwunu ama l'unu bupho unwu ndu gburu ndu mpfuchiru Chileke. ³² O du ree; unu yenu eka mefufu-a iphe, ndiche unu phe meru mephodoru unu. ³³ Unube ejo agwo ono! Unube unwu, ogiji nwushiru ono! ?Unu e-mekwadu imagha nahu g'a ta nma unu ikpe; kpuru unu ye l'oku-ali-maa? ³⁴ Oo ya bu; unu huma le mu e-zi ndu mpfuchiru Chileke waa ndu mmamiphe; waa ndu ezije ekemu g'ephe byapfuta unu. Lime phe be o duru ndu ophu unu e-gbu egbugbu; duru ndu ophu unu a-kpopyabe l'oswebe; dukwarupho ndu ophu unu e-chi iphe l'ulo-ndzuko unube ndu Jiu; mekota phe ewere le mkpukpu le mkpukpu; ³⁵ k'ophu oo-tukoru unu l'ishi; mbu ochi ndu pfuberekoto, unu gbushiru le mgboko e -shi l'ochi Ebelu; nwata pfuberekoto; jasu l'ochi Zakaraya; nwa Barakaya; onye unu gburu le mgbaka eze-ulo Chileke; waa oru-ngweja Chileke. ³⁶ Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; l'iphemiphe ono bukotakwa l'ishi ogbo-a, no nta-a be aa-gwatakota ugwo iya g'o ha."

Jizosu yeru Jierusalemu obu
(Luk 13:34-35)

³⁷ "Oowaa! Gube Jierusalemu! I tukoru ndu mpfuchiru Chileke egbushi; bya egude mkpuma atu-gbushi ndu e ziru g'ephe byapfuta ngu. Tekenteke be mu meru ge mu chikobe unwu ngu

l'eka lanu ge nepfu-oku achikobeje unwu iya l'ime nkù iya-a; ophu i kwedu! ³⁸ Huma ahuma; l'ibe ngu be aa-gbagharu; l'o dabyiru iphoro. ³⁹ Ge mu karu unu; unu ta ahumabaekwa mu jasụ teke unu a-sụ: 'Chileke goru onu-oma nu onye ono, gude epha Nnajiuphu abya ono.' "

24

Iphe, e-me teke ikpazu

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Tobudu iya bu; Jizosu bya eshi l'ime eze-ulo Chileke lufuta; o buru iya atugbushi. Ndu etsoje iya nu byapfuta iya g'ephe goshikota iya eze-ulo Chileke ono l'ophu. ² Jizosu su phe: "?O kwa l'unu humaru iphemiphe ono? Ge mu gbukwaaruu iya unu tororo; ee-mechaa nwukposhichaa iphemiphe ono enwukposhi; mbu k'ophu o to dudu g'o ka mma l'oo mkpuma lanu, a-kpo-pfuru l'eli nwibe iya."

Iphe, bu o -mechaa

mgboko abvu

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jizosu bya enyihu ubvu Olivu bya eje anodu anoo l'eli iya. Ndu etsoje iya nu byapfuta iya k'iche bya asu iya: "?Bukpoo teke ole be iphemiphe-a, i pfuru-a l'e-mekpoo? Teme ?bu gunu a-buru iphe, ee-gude maru teke ii-bya; waa teke mgboko a-bvu?"

⁴ Jizosu yeeru phe onu su phe: "Oo pho g'unu leta onwunu enya g'o to du onye e-duswe unu uzo. ⁵ Kele o duru igwerigwe ndu a-zaru epha mu bya. Onye ophu nonu l'oo-su l'o kwa

yẹbedua bụ Kéreshi ọbu. Ẹphe eshi l'ẹka ono duphua ndu dụ igwerigwe. ⁶ Unu a-nọdu anụ ude ọgu ọphu aalwụ l'ẹka dụ ẹnya; waa ọphu aalwụ l'ẹka dụ ntse; ọle g'obu te etsukahụkwa unu; noo l'iphemiphe ono mefutajekwa. Ọle teke mgboko a-bvụ teke erwukwa. ⁷ Noo kele ọha yele ọha ibe iya a-nọdu alwụ ọgu; alì-eze yele alì-eze ibe iya a-nọdukwaphe alwụ ọgu nkephẹ. Ẹjo ọkpa nri a-bya. Alì anmaa jiiijiii l'ẹka dụ igwerigwe. ⁸ Ọle iphemiphe ono dụepho g'ẹgube ime awatajẹ eme nwanyị k'òphúú-a.

⁹ “Noo teke ẹphe a-kpuru unu jepfu ndu ọchi-ọha; eeme unu ewere; gbushia unu. Ọhamoha, nọ lẹ mgboko egude kele unu bụ nkemu kpọo unu ashị. ¹⁰ Nokwaphe teke ikpoto nemadzụ a-gbakuta azụ l'ekwekwe, ẹphe kweru ke Chileke. Ẹphe edeaharu nwibe phe nụ g'e gbua; kpọo nwibe phe ashị. ¹¹ Igwerigwe ndu mpfuchiru a-bya lẹ mgboko-a bya anọdu epfu iphe, Chileke epfuduru; gude edephusi ndu dụ igwerigwe. ¹² Teme eshinu ẹjo-iphe a-kwata paa ẹka mebyikpọo apaa bẹ n-yemobu k'igwerigwe nemadzụ a-tọkpoephe nwehu ejihu oyi eje. ¹³ Obenu l'onye taru nshi jasụ l'ikpazu bẹ Chileke a-dzota. ¹⁴ Teme ozi-oma k'ẹka Chileke bụ eze-a; bẹ aa-sà àsàsà g'o dzuru mgboko mgburugburu; k'ọphu ọhamoha l'ọphu a-nụmadzuru iya. E - mechaa teke ono; mgboko abvụ.”

Ẹjo ahuma

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ “Sụ-a; unu a-humakwa ẹjo-ahuma-ola-l'iswi ono, Danẹlu onye mpfuchiru pfuru unu

opfu iya ono; l'eka o pfuru l'eka duru Chileke nso. Ge gube onye agu iphe-a rikwaa oriri iphe, o bu. ¹⁶ Unu -humae ya pho; ge ndu no le Jiudiya gbalakwaa lashiya l'ubvu. ¹⁷ G'onye no l'okpoku te ejeekwa abahu l'ulo le ya eje ewota iphe, du l'ulo iya. ¹⁸ Teme g'onye no l'egu te ejekwa ala unuphu je achita uwe iya. ¹⁹ Aphu a-tsokwaru unwanyi, du ime; me unwanyi, nwa angukwadu era mboku ono. ²⁰ Oo g'unu pfuru nu Chileke g'agba oso unu ta abu l'udzumini; ophu o bushiru l'eswe-atuta-unme. ²¹ Kele teke ono be ejo oke iphe-ehuka, eteke adu-swee k'eshinu Chileke meru mgboko byasu nta-a l'adu; ophu o byadu adubaa ozo. ²² Nnajiuphu -egbuduru teke iphe-ehuka ono mkpirikpu be o to dukwa nemadzu aaphodunu. Ole oo-gude iswi ehunu du o hotaru gbua ya mkpirikpu.

²³ "O -rwua teke ono; o -duru onye suru unu l'o wakwa Kereshi obu; ozo l'o phukwa iya; unu te ekwekwa. ²⁴ Kele ndu a-nodu aduzhi uka su l'ephe bu Kereshi; ozo l'ephe bu ndu mpfuchiru Chileke; a-duchakwaa teke ono. Ephe a-nodu emegbaa iphe-ohumalenya, dugbaa biribiri. Iphe ono a-buchaaru g'ephe eshi dephua ndiphe; mbu je akpaa le ndu Chileke hotaru; m'ephe -je l'adu ike. ²⁵ Ole mu vuakwa uzo epfuru iya unu nta-a, o too meadaa.

²⁶ "Oo ya bu; teke o nweru ndu suru unu g'unu lenu l'o nokwa l'echegu; unu te ejekwa eka ono. Ephe -su unu: lekwa l'o nokwa l'ime mkpuru; unu te ekwekwa. ²⁷ Kele o kwa g'ebemu-igwe akuje phoo; shi l'uzo enyanwu awawa lojaa

akpaminigwe jasụ l'ụzo ọnyanwu arība-a bụ gẹ Abụbu-Ndiphe e-me mbọku, ọo-bya.

²⁸ “Ọ kwa ẹka odzu dabyiru bẹ udele adojeru.”

Abyabya Abụbu-Ndiphe

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ E -mechaa; teke ẹjọ iphe-ẹhuka ono bvuerupho bẹ ọnyanwu e-jikputa; ọnwā echibuhu echichi; kpokpode eshi l'igwe dashihu; iphemiphe, nọ l'igwe anmawo anmawo lọ-sweshihu. ³⁰ Noo teke iphe-ọhubama kẹ Abụbu-Ndiphe e-geru egeru l'akpaminigwe. Ọ buru teke ono bẹ iphe, bụ ọhamoha, nọ lẹ mgboko mgburugburu a-ra ẹjọ ẹkwa; ẹka meji tọfuru phẹ. Noo teke ẹphe a-huma Abụbu-Ndiphe ẹka ọ nọ l'urwukpu shi l'igwe egbu nwịnwii gude ike iya, parụ ẹka abya. ³¹ Aabya egbua eze opu ono, oo-gude zia unwu-ojozi-imigwe iya; ẹphe ejee l'iphu; jee l'azụ; jee l'ụzo ẹkutara; jee l'ụzo ẹkicha; je akpaa l'ẹka igwe beru; alị beru; chikota ndu ọ hotaru.

Iphe, e gude oshi figu anwuta

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² “Sụ-a; unu gude oshi figu nwuta iphe; kele ọobujeru; ọ -mishiwa a bya erwua irwu ọphúú; l'aamaru l'ọnanwu duwaa ntse. ³³ Nokwaphọ g'owa-a dụ. Teke unu humaerupho iphemiphe ono; unu amaru l'ọ nọkpowaa ntse; mbụ l'ọ nọwaa g'ọnu-oguzo. ³⁴ Sụ-a; gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọgbo-a taa bvuebekwa; iphemiphe-a emekota. ³⁵ Sụ-a; igwe a-bvukwa; alị abvụ; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadu erebuhu ire erebuhu.

Mbọku, ọo-buru
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶ “Obenu l’ọ tọ dudu onye maru mbọku, ọo-buru; ọzoo teke iphe ono e-megbaa gẹdegede. Mbụ l’unwu-ojozi, bu l’imigwe ta amakwa iya; ọphu Nwa Chileke l’onwiya amakwa iya. Onye maru iya nụ bụepho Chileke, bụ Nna nwẹkiya. ³⁷ Ọ kwa g’ọ dū l’ogbo kẹ Nuwa phẹ teke ndiche ono bụ g’ọo-dū teke Abubu-Ndiphe l’a-bya. ³⁸ Kele teke ndiche ono; teke utso, riru mgboko eteke agbadu; bẹ ephe shi nọdu eri angu; alu-phe nwanyi; ekephe nwanyi; jasụ mbọku, Nuwa bahuru l’eze ugbo; ³⁹ ọphu ndiphe amadu iphe, akọ nụ; jasụ teke mini byaru atuko phẹ rikota. Nokwa g’ọo-dū teke Abubu-Ndiphe a-bya bụ ono. ⁴⁰ Noo teke unwoke labọ a-nọdu l’egu; aabya ezikota onye lanu haa onye ọphuu. ⁴¹ Unwanyi labọ a-nọdu atsụ nri; aabya ezikota onye lanu haa onye lanu. ⁴² Ọo ya bụ; unu che nche; kele unu ta amadu mbọku, Nnajiuphu unu a-bya. ⁴³ Ọle-a; unu makwarupho lẹ-a; Ọme oke, bu l’unuphu maru teke iphuru abya ibe iya mẹ ọ nwukwaru-a ẹnya; mẹ o to kwekwanu g’iphuru tsufua ulo iya bata. ⁴⁴ Ọo ya bụ; unubedua l’onwunu; unu kwabekwapho ẹnya; kele Abubu-Ndiphe l’a-bya teke unu te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, e gude ire iya ẹka
(Luk 12:41-48)

⁴⁵ “?Bụ onye bụ nwozi, e gude ire iya ẹka tẹme ọ buru onye kwaru ẹnya? Ọ bụ onye ono, nnajiuphu iya doberu l’unuphu g’ọ nujeru iya ndibe iya nri l’orwuberu iya. ⁴⁶ Ehu-utso bẹ

a gōru nū nwozi ono mē ọ -buru lē nnajiuphu iya a-lwa bya ahuma l'oome iphe ono, e ziru iya ono. ⁴⁷ Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; nnajiuphu ono e-wokwaru iphemiphe, o nweru enweru ye nwozi ono l'eka. ⁴⁸ Obenu; teke ọ bu nwozi ejo ọkpoma; ọ rĩa sụ: 'Ha! Nnajiuphu mu anọakwaa ọdu'. ⁴⁹ Ọ bya awata etsukashi ndu-ozī nwibe iya iphe; wata eri g'ọ dū iya; nguahaa mē; ephe lē ndu nggaga mē. ⁵⁰ Nnajiuphu iya ono a-lwa mboku, o too ledu ęnya iya waa teke ọ tọ madu; ⁵¹ bya agwaa ya ọchi; woru iya gwakobe lē ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Noo ęka nemadzu a-nodu kwaa ejo ękwa; taa ikireze."

25

Ako akatikpo unwumgboko iri

¹ "Eka Chileke bu eze be aa-duepho g'iphe, meru l'ako akatikpo unwumgboko iri, chitaru oroku phe gude jeshia onye jeru alu nwanyi ophuu ndzuta. ² Umadzu ise l'unwumgboko ono bu ndu eswe; umadzu ise buru ndu kwaru ęnya. ³ Le ndu eswe pho pataru oroku phe; ophu ephe adudu manu, ephe wotafuaru k'etsutsu. ⁴ Ole ndu ophu kwaru ęnya yeru manu l'iphe paru k'iche bya apakwarupho oroku phe. ⁵ Onye ono, alu nwanyi ophuu ono nahaepho odu abyabya; mgbenya rweahaa phe. A nonya; mgbenya tushikota phe.

⁶ "Abali keepho ebo; a rashia sụ: 'Eeghee! Onye jeru alu nwanyi ophuu obu alwaakwa-o! Unu lufuta bya eje iya ndzuta-o!' ⁷ Tobudu

iya bu; unwumgboko ono wulihukota bya emezichaa oroku phe. ⁸ Ndu ophu bu ndu eswe pho su ndu ophuu, kwaru enya pho: 'Unu menuru nwamanu unu tadaru anyi jiko l'oku anyihuakwaa l'oroku anyi.' ⁹ Ndu k'ono, kwaru enya ono su phe: '?Teke o to sukwanu anyi l'unu-e? Unu jepfukwa ndu ere manu-oku je akpata k'unu.' ¹⁰ Ephe tugbua jeshia ya akpata. O buru teke ono be onye jeru alu nwanyi ono byarwutaru; ndu ophu jikobewaru aka ejeje pho tsoru iya; ephe bahu l'ulo aka eeme ekele-nwanyi ono l'enyashi ono. Ephe wubaepho l'ulo; e woru uzo guchia.

¹¹ "E mechaa teme umadzu ise ophuu bya; bya asu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! Guhaaru anyi uzo.' ¹² Nwoke ono su phe: 'Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; mu ta amakwa onye unu bu.' "

¹³ Oo ya bu le-a; unu chekwa nche; eshinu unu ta amadu mboku, Abubu-Ndiphe a-bya; ophu unu amadu teke oo-buru.

Etu ndu e yeru okpoga l'eka
(Luk 19:11-27)

¹⁴ "L'eka Chileke bu eze dukwapho g'iphe, meru l'ako nwoke lanu, gbeshiru eje iphe-ozo; bya ekua ndu-ozii iya bya eworu eku iya ye phe l'eka. ¹⁵ Onye lanu be o nuru ukporo ekpa-ego ise; bya anu onye ophuu ukporo ekpa-ego labo; bya anu onye k'eto ukporo ekpa-ego lanu. Onyemonye be o nuerupho ge nwoke nkiya beru. O nuchaa phe iya; o buru iya eje iphe-ozo, ooje. ¹⁶ Onye ophu o nuru ukporo ekpa-ego ise pho tugbuepho teke ono gude iya jeshia ngho. O je

egude iya gbaa ngho rita urwu ukporo ekpa-ego ise ozo tukobe iya. ¹⁷ Nokwapho g'onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego labo pho meru. O jeru eritakwapho urwu ukporo ekpa-ego labo ozo tukobe iya. ¹⁸ O be l'onye ophu nataru ukporo ekpa lanu-a; o tugbua je ebvua ali woru okpoga nnajiuphu iya ono libe.

¹⁹ "Tobudu iya bu; a nokpoepho-oo jasu: o be ujiku lanu; nnajiuphu ndu ono lwa g'ephe l'ephe gbazia okpoga ono. ²⁰ Onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego ise pho byatashia bya egudekwapho ukporo ekpa-ego ise ozo bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i nuru mu bu ukporo ekpa-ego ise. Wakwa ukporo ekpa-ego ise ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²¹ Nnajiuphu iya su iya: 'I meru ree! I bu okpobe onye-ozu, e gude ire iya aka. Eshinu e gude ire ngu aka le nwiphe, edzudu kaa be mu e-me gi buru onye-ishi l'iphe, paru aka. Ngwa; bya g'ehu toko tsoo gu le nnajiuphu ngu utso.' ²² Onye ophu, a nuru ukporo ekpa-ego labo pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i nuru mu bu ukporo ekpa-ego labo. Wakwa ukporo ekpa-ego labo ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²³ Nnajiuphu iya ono su iya: 'I meru ree. I bu okpobe onye-ozu, e gude ire iya aka. Eshinu e gude ire ngu aka le nwiphe, edzudu kaa be mu e-me gi buru onye-ishi l'iphe, paru aka. Ngwa; bya g'ehu toko tsoo gu le nnajiuphu ngu utso.' ²⁴ Onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego lanu pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; mu maru ngu ree; l'i bunukaru ejo nemadzu. Iiwotaje iphe l'aka i kuduru iphe; teme i nodu ejeje ekpota iphe, i ghaduru. ²⁵ Noo

g'o gude ndzụ gụhu mu; mu woru ụkporo ẹkpa-ego ngu je elibe l'ali. Nggekwa iphe ngu.'

²⁶ "Nnajiuphu iya ono sụ iya: 'Lekwa gube iberezi iphe, arwuhu-a, ẹjo ọkpoma egbu egbugbu-a. Oo ngu pho maru le mu awotaje iphe l'eka mu akuduru iphe; teme mu nodu ekpotaje iphe, mu aghaduru. ²⁷ I gege dobekporu mu nu okpoga mu l'ulo nche okpoga; g'oo-buru mu -lwa mu eje ewota okpoga mu yee iphe, o tukoberu onwiya. ²⁸ Ngwa; unu nata iya okpoga ono; woru nu onye pho, nweru ụkporo ẹkpa-ego iri pho. ²⁹ Kele onyemonye, nweru nu be aa-nubakwa g'o nweru k'etsutsu iya. Obenu l'onye enwedu nu be aa-gbenu natafulenu nwophu o nweru.' ³⁰ 'Ngwa; unu kputa mkpokoro onye-ozia kpufu je eye l'eka gbakotaru tsukiribaa. Eka ono be nemadzụ a-nodu kwaa ẹjo ẹkwa; taa ikireze.' "

Ikpe Ikpazu

³¹ "Obenu le teke Abubu-Ndiphe a-nodu egbu nwijnwii abya yee iphe, bukota unwu-ojozi-imigwe l'ophu be oo-nodu l'aba-eze iya, egbu nwijnwii. ³² Teke ono be ndiphe mgburugburu e-dzukota l'iphu iya. L'obyawo eworu phe ho g'onye eche aturu, l'ahoshije egbu l'eka aturu iya kuru; dobe phe iche iche-a. ³³ L'obyawo achiru ndu ophu bu aturu dobe onwiya l'uzo ẹkutara; chiru ophu bu egbu dobe l'uzo ẹkicha. ³⁴ Noo teke eze ono a-su ndu k'ono, no iya l'uzo ẹkutara ono: 'Unu bya; unube ndu Nna mu goru onu-oma nu. Unu bya enweru mgboko ophuu ono, Chileke kwakobehawaruro unu e -shi teke o meru mgboko ono. ³⁵ Kele egu guru mu; unu

nụ mu nri; mu ria. Egu mini gụa mu; unu chebe mu mini; mu ngụa. Mu buru mbyambya; unu dubata mu ibe unu. ³⁶ Mu gbaru ọto; unu nmabẹ mu iphe. Iphe mee mu; unu gbaaru mu mkpu. Mu jee mkpọro; unu bya mu agbaphe.'

³⁷ "Noo teke ndu pfuberekoto a-su iya: 'Nnajiuphu; ?bụ teke ole bẹ anyi humaru ngu ẹka ẹgu agụ ngu; anyi nụ ngu nri ọbu? Ọzoo lẹ mini agụ ngu; anyi chebe ngu mini; ị ngụa? ³⁸ Teme ?bukpoo teke ole bẹ anyi humaru ngu; ị buru mbyambya; anyi dubata ngu ibe anyi? Ọzoo l'ị gba ọto; anyi nmabẹ ngu iphe? ³⁹ ? Bukpoo teke ole bẹ anyi humaru ngu l'ẹka iphe eme ngu; ọzoo l'ị nọ l'ọka mkpọro; anyi gbaaru ngu mkpu?' ⁴⁰ Noo teke eze e-yeru phẹ ọnu sụ phẹ: 'Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu mekpọwaru iya m'obeta ọ buru onye lanu, ẹnya kachaa alwalwa l'unwunna mu-a bẹ buakwaa mbẹdua bẹ unu meru iya.'

⁴¹ "Noo teke ọo-bya asụ ndu ọphu nọ iya l'uzo ẹkicha: 'Unu lufu mu l'iphu; unubẹ ndu Chileke turu ọnu. Unu wuba l'ọku ono, e-nwu gidigidi jaduru ono, bụ iya bụ ẹka Chileke meru doberu Obutuswe yee unwu-ojozi iya ono. ⁴² Kele ẹgu guru mu; ọphu unu anuduru mu nri. Egu mini gụa mu; ọphu unu echebeduru mu mini. ⁴³ Mu buru mbyambya; ọphu unu edubataduru mu ibe unu. Mu gbaru ọto; ọphu ọ dudu iphe, unu nmabẹru mu. Iphe mee mu; teme mu nọo l'ọka mkpọro; ọphu unu agbajeduru mu mkpu.' ⁴⁴ Noo teke ẹphe e-yekwaphọ ọnu sụ: 'Nnajiuphu; ?bụ teke ole be anyi humajekpooru ngu ẹka ẹgu agụ ngu; ọzoo ẹka ẹgu mini agụ

ngu; ọzoo ẹka ị bu mbyambya; ọzoo ẹka ị gba ọto; ọzoo l'ẹka iphe eme ngu; ọzoo l'ẹka ị nọ l'ọka mkpọro; ọphu anyi eyeduru ngu ẹka?'
⁴⁵ Noo teke ọo-sụ phẹ: 'Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu te emeduru iya g'ọ ka mma l'ọo onye lanu, ẹnya kachaa alwalwa l'ime ndu-a bẹ unu te emekwaru mu iya.' ⁴⁶ Ọo ya bu; ẹphe eje anọdu l'ẹka ẹphe a-nọdu eje iphe-ẹhuka mkpụrumkpuru jasụ ẹ tuutuutu ẹ mịimii. Obenu ẹ ndu ọphu bu ndu pfuberekoto e-je l'ẹka ẹphe e-nweru ndzụ ojeje."

26

Ndu-ishi achi idzu egbu Jizosu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jion 11:45-53)

¹ Tọbudu iya bu; Jizosu pfughechaepho iphemiphe, oopfụ; bya asụ ndu etsoje iya nụ:
² "Ọphu unu maru bu l'o ghudufuwaru-a abali labo; ọbo Ojehata erwua. Noo teke ee-deru Abubu-Ndiphe ye g'a kpopyabe l'oswebe."

³ Tọbudu iya bu; ndu-ishi uke Chileke waa ndu bu ọgerenya mkpukpu bya edzukọbe l'okpoku ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Onye ono bẹ ẹpha iya bu Kayafasu. ⁴ Ẹphe nọ ndzukọ sụ l'ẹphe e-gude Jizosu ẹ mpya woru gbua. ⁵ Ọle ẹphe sụru l'ọ tọ buduru nta-a, aabọ iphe-a; a -nonyaa ụtsú daa l'ẹka ọha nọ.

Aawu Jizosu manu,

eshi mkpọ ẹ Betani

(Mak 14:3-9; Jion 12:1-8)

⁶ O be gẹ Jizosu jeru Betani; o je anọdu l'ibe Sayimonu, onye ekpenta mejeru pho. ⁷ Noo ya;

nwanyi lanu gudeepho mgbere, ama ntumatu bata ge Jizosu gude nri l'eka eri. Mgberere ono be manu, eshi mkpo, du iya nu kwatakporu ere ire shii. Nwanyi ono bya eworu manu ono wua Jizosu l'ishi. ⁸ Ndu etsoje iya nu humae ya pho; ehu ghuaaha phe eghu. Epehe su: “?Bu ke gunu be e gude emebyishi eguru manu owa-a? ⁹ Kele manu-a suru g'ee-reta iya iphe, paru eka woru keshiaru ndu akpa nri.”

¹⁰ Jizosu maerupho l'onoo iphe, epehe epfu bya asu: “?Bu gunu meru g'o gude unu nodu epfuchi nwanyi ono nchi? ?Unu ta amadu l'oo okpobe iphe be o meru mu egube ono? ¹¹ Ndu akpa nri be unu l'ephe ano tekenteke; obenu le mbedua ta abudu tekenteke be mu l'unu a-nodu. ¹² L'iphe, meru iphe, o wuru mu manu-a bu g'o shi nta-a kwakobeta mu m'obvu mboku, ee-li mu. ¹³ Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bukpo ekameka, a saru ozi-oma-a le mgboko-a mgburugburu be aa-kojeekwapho ako iphe-a, nwanyi-a meru-a; gudeje nyata nwanyi-a.”

*Jiudasu eederu Jizosu eye
l'eka ndu Jiu*

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Tobudu iya bu; Jiudasu Isukariyotu, bu onye lanu l'ime umadzu iri l'ebo ono, etsoje Jizosu ono bya atugbuja jepfushia ndu-ishi uke Chileke; ¹⁵ je asu phe: “?Bu gunu be unu a-nu mu ge mu deru iya ye unu l'eka?” Epehe pfua ya ukporo pangu le pangu iri. ¹⁶ O shiepho teke ono wata acho teke gbaru ge ya deru Jizosu ye phe l'eka.

Nri-enyashi Ikpazu

(Mak 14:12-26; Luk 22:7-23; Jiṅ 13:21-30; 1Kor 11:23-25)

17 O rwua l'eswe, abahụ l'ọbo-iphe, aatajẹ buredi, ekoduru ekoko ono; ndu etsoje Jizọsu byapfuta iya bya asụ iya: “?Bụ awe bẹ ọ dū ngu g'anyi doziaru ngu g'ị nọdu ria nri ọbo Ojeghata ọbu?”

18 Ọ sụ: “Unu bahụ l'ime Jierúsalemu. O nweru nwoke lanụ, unu e-jepfu je asụ iya lẹ O-zì-iphe sụru; l'o ruwuaru iya l'alala. Gẹ ya nọdunu l'ibe ngu ria nri ọbo-iphe ono yẹ ndu etsoje iya nụ.”

19 Ndu etsoje iya nụ ono je emee gẹ Jizọsu ziru phẹ. Ẹphe nọdu l'ẹka ono kwakọbeahaa nri ọbo Ojeghata ono.

20 O be l'ụzenyashi; Jizọsu yẹle ụmadzu iri l'ẹbo ono je anọdu kwabẹ k'eri nri ono. 21 Ẹphe rijeepho nri ono; ọ sụ phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa onye lanụ lẹ g'unu nọ l'ẹka-a bẹ l'e-deru mu ye l'ẹka ndu achọ ishi mu.”

22 Ọ kwata rwua phẹ l'ẹhu; aphụ ji phẹ obu. Ẹphe jiahaa ya nanụ nanụ sụ: “Nnajiuphu; ?bụ mbẹdua tọo mbẹdua?”

23 Ọ sụ phẹ: “Ọo onye mu l'iya eye ẹka l'ochi lanụ-a bụ onye ọbu, e-deru mu ye ọbu.

24 Abụbu-Ndiphe l'a-lakwa g'e deru iya l'ẹkwo-opfu Chileke. Ọle aphụ a-tsọru onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abụbu-Ndiphe ye l'ẹka ndu achọ ishi iya ono. O gogo kakwaru onye ono ree ọme a ta nwụduru iya ilile.”

²⁵ Jiudasu-a, l'e-mechaa deru iya ye-a sù iya: “Ọnyibe; ?bù mbèdua tọo?” Jizọsu sù iya: “Ooekwa ngu phọ bẹ o shi l'ọnu.”

²⁶ Ẹphe gudekwadù nri ono eri; Jizọsu bya ewota buredi bya ekele Chileke ekele; bya eworu iya nùgbaa ndu etsoje iya nù; bya asù phẹ: “Unu gẹe ria. Ọwa-a bù ogwẹhu mu.”

²⁷ Ọ byakwa apata okoro, mẹe dù bya ekelek-waphọ Chileke ekele bya eworu iya nù ndu etsoje iya nù bya asù phẹ: “Unu ngu-dzuru iya g'unu ha. ²⁸ Kẹle ọwa-a bù mee mu, egude agba ọgbandzu òphúú; mee a gbashiru l'iswi ẹhu igwe ọha; k'ọphu Chileke a-guru phẹ nvù l'iphe-eji. ²⁹ Ọle iphe, mu a-karù unu bù; mu ta abyakwa angubaa mẹe, shi l'akpuru vayinu jasuru mbọku ono, mu l'unu a-ngù k'òphúú l'ẹka Nna mu bù eze.”

³⁰ Ẹphe kwechaa ebvu, e gude aja Chileke ajaja; bya ejeshia l'úbvú Olivu.

Pyita a-gọ lẹ ya ta amadu Jizọsu

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jiọn 13:36-38)

³¹ A nonyaa; Jizọsu sù phẹ: G'unu hakọta bẹ e-mechakwaa hakọta mu gbalaa l'enyashi-a; g'e deru iya l'ẹkwo-opfu Chileke. Kẹle e dekwaru sù: “Mu e-chigbu onye eche aturu; g'ikpoto aturu ono agbakashihu.* ³² Ọle teke e meerupho gẹ mu shi l'ọnwu teta dzuru ndzù bẹ mu e-vukwaru unu ọzo jerwua Gálili.”

³³ Pyita sù iya: “Onyemonye -jekpọo agbalakọta parù ngu haa bẹ ẹphe a-hakwa ngu-a; ọ kwa lẹ mbèdua ta ayikwa haa ngu.”

* **26:31** 26:31 Gúnaa Zek 13:7.

³⁴ Jizọsu sụ iya: “Gẹ mu gbukwaaru ngu iya tororo; l'enyashi ntanu-a bẹ oke-ọku nchi-abọhu -bya ara ọrà; bẹ ị gọakwaru ẹgo ugbo ẹto sụ l'ị tị madu mu.”

³⁵ Pyịta sụ iya: “O betakpọo mu lẹ ngu je a-tuko laa; mu ta abyakwa asụ lẹ mu ta amadu ngu.” Ndu etsoje Jizọsu ndu ọphuu tuko pfudzuru nno.

*Jizọsu epfu anu Chileke
lẹ mgbabu Getusemeni*

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Tọbudu iya bụ; Jizọsu yele ndu etsoje iya nụ swiru bya abyarwuta l'ẹka eekuje Getusemeni. E rwua ẹka ono; ọ sụ ndu etsoje iya nụ: “Unu nọdukwa anọo l'ẹka-a gẹ mu jeriberu l'ẹka phọ je epfuru nụ Chileke.” ³⁷ Ọ bya eduta Pyịta yee unwu Zebedi ẹphenebo; ẹphe swiru tugbua. Aphụ ji iya obu; meji nọdu etsue ya phọ pharamu pharamu. ³⁸ Ọ sụ phẹ: “Ha; ẹgube ọwa! Meji akuekwa mu phọ photophoto; mbụ lẹ meji abyaakwaa mu atọfu. Unu nọdukwa l'ẹka-a gẹ mu l'unu tuko chee nche.”

³⁹ Ọ kpiberu nwanshii; bya adaa bube iphu l'alị pfuru nụ Chileke sụ: “Nna mu; ọ -buru l'ii-mekotakpoo ya; manuru g'ii-me nafu mu okoro-a gẹ mu ta angu iphe, du iya nụ. Ọle ọ kwa g'ọ tọ bukwa iphe, du mu l'uche l'e-me. Ọ kwa g'ọ bukwaru iphe, du gubedua l'uche l'e-me.”

⁴⁰ Ọ gbeshi jepfu Pyịta phẹ-a, ẹphe l'iya swi-a. O jeshia; ẹphe nọdu ekuwaa mgbenya. Ọ sụ Pyịta: “?Bụ gunu bẹ unu eme ẹgube ono? ?Unu ta adudu ike nwuru ẹnya gẹ mu l'unu nọo m'obeta ọ buru awa lanu? ⁴¹ Unu nwuru

ɛnya; pfuru nɔ Chileke g'o to kwe g'unu nmalahu l'ohutama. Maa nemadzɔ bɛ ɔ nɔdujekpokwa evushi evuvu ike; obenu lɛ nemadzɔ l'onwiya bɛ ike adɔdu.”

⁴² Ɔ tugbukwaa k'ugbo ɛbo bya ejekwa awata epfu anɔ Chileke sɔ: “O shita mu sɔ gɔbe Nna mu; ɔ -buru l'ɔ tɔ dɔhedu g'ii-shi nafu mu iphe, dɔ l'okoro-a; gbahalepho lɛ mu ngɔfutaje iya bɛ ɔ dukwaa ree; ɔ kwa g'o mee g'ɔ dɔ ngu l'uche.”

⁴³ Ɔ bya alwaphutakwa azɔ byatashikwa; ɛphe nɔdu ekukwaphɔ mgbenya; kele mgbenya jiru phɛ ɛnya ejiji.

⁴⁴ Ɔ pakwaru phɛ haa bya atugbua ɔzo bya eje epfuru nɔ Chileke k'ugbo ɛto; pfukwaaphɔ iphe, o pfuhawaru. ⁴⁵ O mechaa; bya abyapfuta ndu ono, ɛphe l'iya swi ono; bya asɔ phɛ: “? Unu nɔkpoeppo lɛ mgbenya g'unu nɔ iya? ? Unu nɔkpokwadua lɛ nwa atɔta unme unu ɔbu? Unu lekwa l'o rɔwakwaru. Abubu-Ndiphe bɛ e deakwaru ye l'ɛka ndu iphe-eji. ⁴⁶ Unu gbeshikwa g'anyi je. Ɔ kwa onye deru mu ye nɔ ɔbu abya nɔ phɔ.”

Eegude Jizosu

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jiɔn 18:3-12)

⁴⁷ Tɔbudu iya bu; Jizosu kpukwaduru-a opfu l'onu; Jiudasu-a, bu onye yikwaa l'umadzu iri l'ɛbo phɔ-a buru phɛreketeteke; yele igwe ɔha swiwaru. Ɔphe pagbaarɔ mma mekpoo mgboro. Ndu ziru phɛ nɔ buru ndu-ishi uke Chileke waa ndu bu ɔgerenya ndu Jiu. ⁴⁸ Onye ono, deru iya ye onoya pfuwaru phɛ iphe, ya e-me g'ɛphe gude maru onye ɔphu ɔ bu.

Ọ sùhawaru phẹ l'ọo onye ono, ya e-jepfu je etsutsua ọnu ono bu onye ẹphe e-gude.

⁴⁹ Jiudasu jeephọ phaa byapfuta Jizọsu bya ekele iya ekele sù iya: “Ọnyibe! ?Ị dupho?” bya etsutsua ya ọnu l'asha.

⁵⁰ Jizọsu sù iya: “Ishikomu; jero emee iphe, ị byaru.” Ndu ono bya bya azupyabe Jizọsu; gudeshia ya ike. ⁵¹ Tọbudu iya bu; onye lanu ẹ ndu ono, ẹphe ẹ Jizọsu shi nọdu ono yeephọ ẹka mja mma iya swaramu; gbua nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke; pafu iya nchi. ⁵² Jizọsu sù iya: “Mi-phu mma ngu azu l'obo iya; kele onyemonye, bu o-gbu-mma l'a-la ẹ mma. ⁵³ Tọo ?i dobesu ẹ mu taa dudu ike asu Nna mu nta-a g'o dzoo mu; mbu l'oo ye unubuku unwu-ozozi-imigwe egwegwa g'ẹphe bya nta-a? ⁵⁴ Ole; ?denukwanu g'oo-shi vua; mbu iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke, bu iya suru l'iphe-a, eme nu-a mefutaje g'oome-a?”

⁵⁵ Noo teke Jizọsu suru ikpoto ndu byaru iya egude: “?Unu chigbaa mma; chiru mgboro abya mu egude? ?Mu bu onye ana nfu? Mu l'unu shikwa anọduje mboku-mboku l'eze-ulo Chileke; ẹka mu ezi unu iphe; ophu unu egudekpodaaru mu. ⁵⁶ Ole iphemiphe-a mewaru k'ophu iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'ekwo-opfu Chileke aa-vufutakota g'ẹphe pfuru iya.”

Ndu etsoje iya nu g'ẹphe ha paru iya haa; gbakashihu.

Jizọsu l'iphu ndu-ikpe

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jiọn 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Ndu guderu Jizosu kpɔta iya kpuru tugbua jeshia ibe onye bu onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Epha onye ono bu Kayafasu. O buru l'eka ono be ndu ezije ekemu me ndu bu ogerenya dzukotahawaru. ⁵⁸ Pyita gbę ụzenya etso iya azu azu jasụ epe bahu ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono. O bya abahu bya eje anọ-kube ndu nche; chiru enya ye ge ya humakpoo iphe, a-buru ishi iya. ⁵⁹ Ndu-ishi uke Chileke me ndu ogbo-ikpe l'ophu chọahaa ibo, epe e-bo Jizosu; g'ee-shi g'ee-kpee ya mpfugbu. ⁶⁰ Ophu o dudu iphe, epe humaru, bu iphe, o meru; l'eka a gbekwa du igwe agba iya ekebe erede. A nonyaa; umadzu ebo bya ⁶¹ bya asu: "O kwa nwoke-a suru le ya a-du ike mebyishia eze-ulo Chileke; ya akpukwaa ya l'ime abali eto-a."

⁶² Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono gbalihu bya asu iya: "Ti yedu onu l'iphe, bu ekebe owa-a, epe agbagbaa ngu-a?" ⁶³ Ophu Jizosu epfuduru opfu. Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono su iya: "Pfukwaa mele Chileke, du ndu. Bu ngu bu Kereshi obu? Mbụ Onye-Ndzota ono, Chileke kweru ukwe iya-a. Bu ngu bu Nwa Chileke obu?"

⁶⁴ Jizosu su iya: "Oekwa ngu pho be o shi l'onu. O l'oo ge mu gbukwaaru iya unu tororo; nta-a be unu a-huma Abubu-Ndiphe l'eka o no l'ekutara Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike. Teme e-mechaa be unu a-humakwa iya pho l'eka o no l'urwukpu shi l'igwe abya."

⁶⁵ Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono woru uwe ke yebedua bu onye-ishi-a zijaa

su: “Nwoke-a pfubiyakwaru Chileke nta-a. ?Bubahunaa ekebe ọ́nu ọ́zo bẹ́ anyi achọkwadu? Unu nọ́mawaru-a epfubiyi, oopfubiyishi Chileke. ⁶⁶ ?Bụ́ ọ́nu bụ́ ikpe unu nta-a?”

Èphe tũko wụ́a ọ́nu nanụ́ su: “Iphe, gbaru iya nụ́ bụ́ ọ́nwu!”

⁶⁷ Noo teke ephe wataru iya avu ọ́nu-mini l'iphu; chiahaa ya iphe; ndu echi iya eka le nchi su iya: ⁶⁸ “Gube ọ́phu suru l'i bụ́ Kéreshi ọ́bu; pfunaa mpfuchiru ọ́bu; kọ́o onye chiru ngu iphe ono.”

Pyita ago le ya ta amadu Jizosu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jiṅon 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Ge Pyita no l'etezi l'ulo-ikpe ono; be nwamgboko, yee nemadzu bu byapfutaru iya bya asu iya: “Gubedua yikwa-a le ndu etsoje nwofhu Galili-a, bu Jizosu-a.”

⁷⁰ Pyita nodu l'edzudzu-oha l'eka ono goo ego su: “Ha! Mu ta amakwa iphe, iipfu.”

⁷¹ Pyita gbeshiepho l'eka ono tugbua je anodu l'onu-oguzo. Nwamgboko ozo, yee nemadzu bukwapho ebubu humakwa iya bya asu ndu no l'eka ono: “Nwoke-a be yikwa le ndu etsoje Jizosu; mbu nwofhu Nazaretu.”

⁷² Pyita gokwaapho ego ozo buta angu ria su: “Mu ta amakwa nwoke ono.”

⁷³ A noepho nwanshii; ndu pfugbaaru le mgboru eka ono bya bya asu Pyita: “Ta agoshi ego l'i yichaa ya-a; olu-opfu ngu gbawaru ngu ama.”

⁷⁴ Ọ wata eri angu sụ gẹ Chileke gbukwaa ya ilu mẹ ọ -bụdu ire-lanụ bẹ ya epfu-a. Sụ: “Mu ta amakwa onye ono, unu epfu opfu iya ono.”

Teke onokwapho oke-ọku nchi-aboḥu raa ọrà.
⁷⁵ Noo ya bụ; Pyita nyata opfu, Jizosu pfuru sụ: “Oke-ọku nchi-aboḥu -bya ara ọrà; bẹ ị goakwaru ego ugbo ẹto l'ị ti madu onye mu bụ.”
 Ọ tughua lufu je anodu raahaa ẹkwa arashi iya ike.

27

A kpụ Jizosu akpupfu Payileti *(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jiḡn 18:28-32)*

¹ Nchi boḥuepho; ndu-ishi uke Chileke l'ophu mẹ ndu bụ ogerenya ndu Jiu bya achia idzu g'ephe gbua Jizosu. ² Ephe kee Jizosu egbu; kputa iya kpuru jeye nnajioha, bụ Payileti l'eka.

Anwuhu Jiudasu *(Ndu 1:18-19)*

³ Jiudasu-a, bụ iya deru Jizosu ye-a humaepho l'e kperu Jizosu mpfugbu; izimanu lwa iya azu. Ọ chita ukporo pangu le pangu iri ono chiphu azu je achiru nu ndu-ishi uke Chileke waa ndu bụ ogerenya ono sụ phe: ⁴ “Mu meakwaru iphe-iji. Ọ kwa onye adudu iphe, o meru bẹ mu deru nu g'e gbua ono.”

Ephe sụ iya: “?Bụ onye akpa ngu ishi iya ono? Tobudu gi jewarọ amaru g'ii-me iya.”

⁵ Jiudasu chiru okpoga ono ghakaa l'eze-ulo Chileke; ọ buru iya atugbu je eworu onwiya swigbua.

⁶ Ndu-ishi uke Chileke bya ewota okpoga ono bya asu: “Okpoga-a ta abukwa iphe, ee-yekobe l'okpoga Chileke eshinu o bu aswa mee ishi nemadzū.” ⁷ Tɔbudu iya bu; ephe chia idzū wota okpoga ono je azua onye akpuje ite ali; woru ali ono mee ali eka ee-lije nlwamulwa. ⁸ Noo ya bu; e kuahaa ali ono egu-mee jasū ntanū-a.

⁹ Noo ya bu; iphe, onye mpfuchiru, bu Jiere-maya pfuru je avua, bu iphe, sūru: “Ephe chita ukporo pangu le pangu iri ono, bu aswa, unwu Izurelu kwetarū l'ephe a-pfu l'ishi mu ono; ¹⁰ je azua okpu-ite ali, bu iya bu ge Nnajiuphu pfuru iya ya.*”

Payileti aji Jizosu aji

(Mak 15:1-5; Luk 23:3-5; Jion 18:33-38)

¹¹ Jizosu bya apfuru l'iphu nnajioha obu. Nnajiōha bya ajia ya sū: “?Bu ngu bu Eze ndu Jiu?”

Jizosu sū iya: “Ooekwa ngu pho be o shi l'onu.” ¹² Ndu-ishi uke Chileke me ndu bu ogerenya wata epfushi igwerigwe iphe, du eji, ephe sūru l'o meru; ophu Jizosu epfuduru opfu yeru phe.

¹³ Payileti sū iya: “?O kwa l'i numaru igwerigwe iphe, ephe epfugbaa l'i meshiru?”

¹⁴ Ophu o yeduru iya onu; mbu go ka mma l'oo olu-opfu lanu; mbu o kwata du nnajioha ono okpobe biribiri.

Eekpe Jizosu mpfugbu

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jion 18:39—19:16)

* **27:10** 27:10 Gūnaa Zek 11:12,13.

15 Noo ya; ọ buwaa omelali phe l'anodu abo Obo Ojaghata ono be nnajioha ahajeru phe onye mkporo lanu g'ọ la; mbu onye ephe sukpoerupho g'ọ haaru phe. 16 Teke ono; ọ duru nwoke, a maru amaru, no mkporo; epa iya bu Barabasu. 17 Tobudu iya bu; ephe dzukobeepho l'eka lanu; Payileti su phe: “?Bu onye ole be ọ du unu ge mu haaru unu g'ọ la? ?Bu Barabasu; to Jizosu onye eekuje Kereshi?” 18 Kele ọ mawaru l'oo enya-pfurupfuru be ndu-ishi uke Chileke gude kputaru iya Jizosu.

19 Payileti nodukwadia l'ulo-ikpe ono; nyee ya zia g'a bya asu iya g'ọ to dukwa iphe, oo-me nwoke ono, pfuberekoto ono; kele ya rwokwaru nrwo l'enyashi jee iphe-ehuka, paru eka l'opfu ehu iya.

20 Tobudu iya bu; ndu-ishi uke Chileke me ndu bu ogerenya ono kwaru ikpoto ndu ono ye g'ephe su g'a haaru phe Barabasu; megbua Jizosu. 21 Nnajioha ono bya ajikwa phe ozo su: “?Bu onye ole l'ime umadzu ebo-a be ọ du unu ge mu haaru unu g'ọ la?” Ephe tua uzu su: “Barabasu.”

22 Payileti su phe: “?Unu sukwanuru ge mu me Jizosu; onye eeku Kereshi gunu?” Ephe tuko wua onu nanu su: “Pfu-gbua ya!”

23 Ọ su phe: “?K'ishi gunu? ?Bu gunu bu ejo- iphe, o meru?” Ephe kabakpo ya nu arashi ike su: “Pfu-gbua ya!”

24 Tobudu iya bu; Payileti nonyaa; bya amaru l'ọ to dudu iphe, ya epfuta iya; l'ọ chia utsu abya adada; o kuta mini kwọ onwiya eka l'iphu

ikpoto ndu ono sụ: “Èka mu ta adụkwa l'òchi nwoke-a. Ọ kwa unu maru g'unu e-me iya.”

²⁵ Ikpoto ndu ono tuko tịa ụzu sụ: “G'òchi iya tukoru anyi l'ishi mę l'ishi ụnwu anyi.”

²⁶ Tọbudu iya bụ; o woru Barabasu haaru phezụ sụ g'ọ la; bya asụ g'e chia Jizọsu iphe. E chichaa ya iphe; ọ kpuru iya nụ g'e je akpopyabe iya l'oswebe.

*Ndu ojogu eme Jizọsu
sukusuku*

(Mak 15:16-20; Jion 19:2-3)

²⁷ Tọbudu iya bụ; ndu ojogu kę nnajioha ono duru Jizọsu bahu l'ulo-ikpe nnajioha; bya ekukọo ndu ojogu nwibe phezụ g'ephe ha. ²⁸ Ephe yeshia ya uwe iya bya achita uwe kpowula-kpowula uswe yee ya. ²⁹ Ephe bya egude obvu kpaa okpu-eze woru kpube iya; bya aparu mgboro deę ya l'ekutara. Ephe bya egbushiru iya ikpere l'iphu wata iya eme sukusuku sụ iya: “Ndzụ dukwa ngu! Eze ndu Jiu.” ³⁰ Ephe avua ya onu-mini; bya eworu mgboro ono emoje iya l'ishi. ³¹ Ephe meghechaa ya sukusuku ono; bya eyefu iya kpowula-kpowula uwe ono; bya eyee ya uwe iya; bya akpuru iya jeshia apfugbu.

Aapfugbu Jizọsu

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jion 19:17-27)

³² Ephe wufutashia bya ahuma onye Sayirini, epha iya bụ Sayimonu. Ephe kebuta iya sụ g'ọ vutabude Jizọsu oswebe iya ono. ³³ Ephe byarwutaepho eka aza Gologota, bụ iya bụ okpokoro ishi; ³⁴ ephe woru męe, a gwaru obvu, atso ilu; nụ Jizọsu g'ọ ngua; g'iphe te eme iya

ẹhuka shii. O tsue ya pho onu; ophu o kweedu iya angungu.

³⁵ Ẹphe kpopyabe iya l'oswebe l'eka ono bya atua ido gude kee uwe iya. Ono mee o vua mbu iphe ono, ndu mpfuchiru pfuru su: "Ẹphe woru uwe mu keeru onwophe. O rwua l'uwe mu eyeje l'ime ẹhu ẹphe t̄aru iya ido." ³⁶ Ẹphe mechaa; bya anoshia wata iya eche nche. ³⁷ E dee iphe ono, ẹphe suru l'o meru ono pfube l'oswebe ono. Iphe, e deru bu: "Ọwa-a bu Jizosu; Eze ndu Jiu." ³⁸ E wokwarupho umadzu labo, ana nfu; kpopyabekwapho yee ya l'eka ono; onye ophuu nodu l'uzo ẹkutara iya; onye ophuu nodu l'uzo ẹkicha iya.

³⁹ Ndu aghata aghata nodu epfubyishi Jizosu; ekweru iya une asuje iya: ⁴⁰ "T̄o bunu ngu-a bu nwopu suru l'ii-nwukposhi eze-ulo Chileke gude ujiku ẹto kpukwaa ya-a? Dzona onwongu me o -buru ngu-a bu Nwa Chileke obu. Shinu l'oswebe ono nyifuta!"

⁴¹ Ndu-ishi uke Chileke me ndu ezije ekemu me ndu bu ogerenya nodu epfuru iya kwaphu kwaphu su: ⁴² "O dzoru ndu ozo; ophu o duedunu ike dzoo onwiya. O -buru eze ndu Izurelu; g'o shinu l'oswebe l'eka ono nyizeta g'anyi ekweta l'o bu iya bu Kereshi obu. ⁴³ O suru l'oo Chileke be ya ma; le ya bu Nwa Chileke; ngwa; ge Chileke dzona ya nta-a me o -buru l'o du Chileke ree."

⁴⁴ Umadzu ẹbo ono, anaje nfu ono, a tukoru ẹphe l'iya kpopyabe l'oswebe pho nodu akokwa iya pho ẹgube onu ono.

*Anwuhu Jizosu**(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jiɔn 19:28-30)*

⁴⁵ Tɔbudu iya bu; ɛnyanwu keɛrupho l'ishi; nchi jihu l'alɪ ono; nɔo gbiriri jasɔ l'ɛnyanwu agbuze. ⁴⁶ ɛnyanwu gbuzeɛpho; Jizosu chishia mkpu ike sɔ: "Elayi! Elayi! ?Lema sabakutani?" Bu iya bu: "Chileke mu! Chileke mu! ?Bu gunu be o gude i haa mu nkɪnyi mu?"

⁴⁷ Ndu haru pɛɛru l'eka ono nɔma iya sɔ: "Nwoke ono ekukwa Elayijia." ⁴⁸ Onye lanu gbagbuɛpho teke ono teke ono je ewota asancha ophu amije mini woru gwɔo le meɛ-veniga, woru tsebe l'oshi, du ogologo woru nu iya g'o ngu. ⁴⁹ Ndu ophu sɔ: "Unu gebewarɔ g'anyi maru ?Elayijia l'a-bya bya adzɔo ya?"

⁵⁰ Jizosu bya echishia mkpu ike ozo bya atubuhu unme.

⁵¹ Noo ya; eƙwa egbobutaje ɛnya eka aagwaje Chileke, nɔ l'ime eze-ulo Chileke ono shiɛpho l'ishi gbaɛpho ke tararaa jasɔ l'alɪ gbajahu ebo. Alɪ nmakɔta jiiijiii; oke mkpuma gbawashihu.

⁵² Iphe, bu ilu ghekɔtaru onu. Igwerigwe ndu du nso, bu ndu nwuhuhawaru anwuhu tuko shi l'onwu tetagbaa dzuru ndzu. ⁵³ Ephe shigbaa l'ime ilu ono lufuta. Jizosu shiɛpho l'onwu teta dzuru ndzu; ephe wuba le Jierusalemu. A du igwerigwe huma phe.

⁵⁴ Tɔbudu iya bu; onye-ishi ndu ojogu ndu Romu waa ndu ojogu iya, ephe l'iya pɛɛru eche Jizosu nche-a; tuko tsuhu ebvu g'ephe humaeru pho alɪ-onma-jiiijiii ono waa iphemiphe, mekɔtaru nu. Ephe sɔ: "?Unu maru-a le nwoke-a bukwa Nwa Chileke eviya."

⁵⁵ Ọ dūru ikpoto ụnwanyi, kuru ụzenya ele ẹnya g'ẹphe maru iphe, eme nū. Ụnwanyi ono shi lẹ Gálili tsota Jizọsu; ejeru iya ozi. ⁵⁶ Meri onye Magudala yị l'ụnwanyi ono. Meri ọphu nwuru Jiemusu; nwụa Jiósefu yiru iya; waa ne ụnwu Zebedi.

Elili Jizosu

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jiọn 19:38-42)

⁵⁷ O be l'ụzenyashi; nwoke oke amadụ lanụ, shi lẹ Arimatiya bya; ẹpha iya bụ Jiósefu. Yẹbedua l'onwiya yikwa l'onye etsoje Jizọsu. ⁵⁸ Nwoke ono bya ejepfu Payileti je arwọo ya g'a haarụ iya odzu Jizọsu gẹ ya lia. Payileti sụ g'a pẹe ya ya. ⁵⁹ Tọbudu iya bụ; Jiósefu bya eje apazeta odzu ọbu bya egude ẹkwa ọchaa, inyi adudu gude kwaa ya. ⁶⁰ Ọ bya eje eworu iya nyebe l'ilu kẹ yẹbe Jiósefu; ilu, ọ turu k'òphúú. Ilu ono bẹ ọ turu lẹ mkpuma, ha shii. Ọ bya eswita oke mkpuma swichia ọnu ilu ọbu; ọ bụru iya atugbu. ⁶¹ Meri onye Magudala mẹ Meri ọphunapho nọdukwapho l'ẹka ono. Ẹphe tuko nọdugbaa anọ l'ẹka ono gha iphu l'ilu ọbu.

Eeche nche l'ilu Jizosu

⁶² O be lẹ nchitabọhu iya, bụ iya bụ mbọku atuta unme; ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu Fárisii bya edzukọbe jepfu Payileti ⁶³ je asụ iya: “Nnajiuphu; anyi nyatakwarụ lẹ teke nwoke ono, dzu-gburu onwiya l'ụka ono nọkwadu ndzu bẹ ọ sụjeru l'a -nọpoho abalị ẹto bẹ ya e-shi l'ọnwu teta dzuru ndzu ozo. ⁶⁴ Zinaa g'e chee ilu ono ọkpobe nche jasụ abalị k'ẹto onoya; a -nonyaa ndu etsoje iya nū je je ezita odzu iya

l'oshi wata epfu l'o shiwaa l'onwu teta dzuru ndzu. G'ejo ụka k'ikpazu ta akanu k'ivuzo shii."

⁶⁵ Payileti su phe: "Ọ kwa l'unu nweru ndu nche? Unu tugbuwa je echekpo ilu ono g'ọ du unu."

⁶⁶ Ephe tugbuwa je egude eze mkpuma swichia onu ilu ono rengurengu; bya eworu iphe-ohubama mee ya; woru ndu nche ye iya; a wata iya eche nche.

28

Eshi l'onwu teta dzuru ndzu (Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jiọn 20:1-10)

¹ Eswe-atuta-unme -bvuepho; o beepho le geregere nchi-abo hu mboku Sonde; Meri; onye Magudala; waa Meri ophu; jeshia l'ilu ono.

² A bya ele enya; ali wata anma oke jijijiji; kele ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu be shi l'igwe phezeta bya eswifu eze mkpuma ono je anmakoru iya l'eli. ³ Ugbugba iya ndu egbu nwijnwii g'ebemu-igwe. Uwe iya ndu acha pemu pemu g'aka-mini-sunoo. ⁴ Ndu nche ono tsuhu iya ebvu; phukota kpaakpaakpa; dabyichaerupho ge ndu nwuhuru anwuhu.

⁵ Ojozi-imigwe ono su unwanyi ono: "Unubedua; unu ta atsukwa ebvu; kele mu maru l'onye unu achọ bu Jizosu; onye a kppyaberu l'oswebe. ⁶ Ọ to noekwa l'eka-a. O tetaakwaru dzuru ndzu ozo, bu iya bu iphe, o pfuhawaru unu-a. Unu byanu ahuma eka Nnajiuphu obu shi nyeru. ⁷ Unu jekwa egwegwa je epfuaru iya ndu etsoje iya nu l'o shiakwa l'onwu teta dzuru

ndzụ; l'ọ vuakwa unu ụzo jeshia Gálili; l'unu a-hụma iya l'ẹka ono. Nokwa iphe, mu byaru unu ezizi bụ ono.”

⁸ Ẹphe gude ndzụ-agụgu mę oke ẹhu-utso shi l'ilu ono gbaru ọsọ tųgbua ẹgwegwa jeshia ya akọru ndu etsoje iya nụ.

⁹ A bya ele ẹnya; Jizọsu byapfutawaa unwanyi ono bya asụ phẹ: “?Unu ndụpho?” Ẹphe gbapfuta iya; bya adaa kpurumu l'iphu iya; wọgbaaru iya ẹka l'ọkpa; bya abaarụ iya ẹja.

¹⁰ Jizọsu sụ phẹ: “Gẹ ndzụ ba agụkwa unu. Unu tųgbuekwapho je akaru unwunna mu phẹ g'ẹphe jeshia Gálili; l'onoo ẹka ẹphe a-hụma mu bụ ono.”

Iphe ndu nche epfu

¹¹ Unwanyi ono nọdukwadu l'ụzo; ndu ojọgu phọ, eche nche phọ vuwaru phẹ ụzo wụba l'ime Jierúsalemu je akọkotaru ndu-ishi uke Chileke iphemiphe, mekọtaru nụ. ¹² Ndu-ishi ono ẹphe lẹ ndu bụ ọgerenya bya edzukọbeepho chĩa idzù bya eworu okpoga, ha shii nụ ndu ojọgu ono iphe ụphalazu; ¹³ sụ phẹ: “Unu sụjekwa l'ọo ndu etsoje iya nụ byaru l'ẹnyashi bya ezita odzu iya teke unu eku mgbenya.” ¹⁴ “Ọ -buru l'unu pfuru nno; o -rwua nnajịoha lẹ nchị; unu te eyeshi ọnu; kẹle anyi a-maru-a g'anyi e-gude pfufu unu.”

¹⁵ Ẹphe kwe hm; nata okpoga ọbu je emee g'e ziru phẹ. Ọ buru iya bụ l'ẹphe epfua nno; o dzuru alị Jiu mgburugburu jasụ ntanụ-a.

*Jizosu egoshi ndu etsoje
iya nu onwiya*

*(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jiṣon 20:19-23;
Ndu 1:6-8)*

¹⁶ Tṓbudu iya bu; ndu etsoje Jizosu ono eṗhe n'iri le nanu tuḡbua; o buru pḡe eje Gálili. Eṗhe je anṓdu l'úbvú ono, Jizosu tuḡawaru pḡe onu iya ono. ¹⁷ Eṗhe hṓmaepḡo Jizosu oḡu; eṗhe baaru iya eja. Obenu l'o dṓru ndu oḡḡu haru boṓ obu ebo. ¹⁸ Jizosu byapfuta pḡe bya asu pḡe: “Chileke be meakwaru g'iphe, bu ike, nṓ l'imigwe me oḡḡu nṓ le mgboko nṓdu mu l'eka. ¹⁹ Oo ya bu; unu je emee oḡamoha g'eṗhe buru ndu etsoje mu nu. Unu gudeje eṗa ke Nna; me ke Nwa; me ke Unme-du-Nso mee pḡe baputizimu. ²⁰ Unu zije pḡe g'eṗhe meje iphemiphe, bu iphe, mu kakṓtaru unu g'unu meje. Unu hṓma ahṓma le mu nṓkwa swiru unu mbṓku-mbṓku jeye teke mgboko a-bvu.”

cxxxii

Bayiburu Izii
Izii: Bayiburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d